

فصلنامه

بریده جراید

شماره ۳۷۴

از تاریخ: ۹۶/۰۳/۲۸ تا تاریخ: ۹۶/۰۴/۱۰

فهرست مطالب بریده جراید (شماره ۳۷۴)

عنوان مطلب	روزنامه	صفحه روزنامه	تاریخ چاپ
اتاق های بازرگانی، اصناف و تعاون در تعامل سازنده با مجلس	سایت تاجران	-	-
استانداردسازی تولید، جهشی برای رقابت پذیری	گسترش صمت	۴	۹۶/۰۳/۲۸
تغییر کارایی تولید	جهان صنعت	۳	۹۶/۰۳/۲۸
برنامه جدید برای شهرک های صنعتی	دنیای اقتصاد	۳	۹۶/۰۳/۲۸
کار مفید در ایران کمتر از ۲۰ درصد است	گسترش صمت	۴	۹۶/۰۳/۲۹
آغاز اصلاحات اقتصادی	جهان صنعت	۳	۹۶/۰۳/۲۹
تصویر رونق در کوچک ها	دنیای اقتصاد	۳	۹۶/۰۳/۲۹
پیچ و خم های ماده ۴۶	گسترش صمت	۴	۹۶/۰۳/۳۰
تامین مالی ۵۷ هزار میلیارد تومانی	جهان صنعت	۳	۹۶/۰۳/۳۰
پرونده دوماهه تولید	دنیای اقتصاد	۳	۹۶/۰۳/۳۰
قانونی که هیچ گاه عملیاتی نشد	گسترش صمت	۴	۹۶/۰۳/۳۱
ژنرال بی نام و نشان!	جهان صنعت	۳	۹۶/۰۳/۳۱
ثبت نام سه نوع وام تولید	دنیای اقتصاد	۳	۹۶/۰۳/۳۱
سیاست دولت تثبیت نرخ ارز	گسترش صمت	۴	۹۶/۰۴/۰۳
بایسته های سیاست اقتصادی دولت دوازدهم	جهان صنعت	۳	۹۶/۰۴/۰۳
ریز نمرات صنعت نساجی در صادرات	دنیای اقتصاد	۳	۹۶/۰۴/۰۳
بزرگداشت روز ملی صنعت و معدن در ۱۷ تیر	گسترش صمت	۴	۹۶/۰۴/۰۴
کمر نظام بانکی خم شد	جهان صنعت	۳	۹۶/۰۴/۰۴
کاستی های طرح مالکیت صنعتی	دنیای اقتصاد	۳	۹۶/۰۴/۰۴
مشکل روابط بانکی در تجارت ایران و قطر	جهان صنعت	۱۲	۹۶/۰۴/۰۷
هدف گذاری ورود ۶ هزار طرح صنعتی به چرخه تولید	دنیای اقتصاد	۳	۹۶/۰۴/۰۷
ادغام موسسه های مالی؛ مثبت یا منفی؟	گسترش صمت	۴	۹۶/۰۴/۱۰
مسیر گذر از بحران	جهان صنعت	۳	۹۶/۰۴/۱۰
مطالبه ویژه صنعتگران از دولت	دنیای اقتصاد	۳	۹۶/۰۴/۱۰

قابل ذکر است کلیه مطالب عنوان شده در فهرست فوق در سایت انجمن به نشانی www.aiti.ir در بخش «برگزیده نشریات» قابل رویت می باشد.

اتاق های بازرگانی، اصناف و تعاون در تعامل سازنده با مجلس

مرادپور

چند ماه پیش و در یکی از نشست های مشترک اتاق تهران و نمایندگان مجلس شورای اسلامی مقرر شد تا کارگروهی مشترک با حضور ۱۰ نماینده از اتاق تهران و ۱۰ تن از نمایندگان مردم تهران در مجلس شورای اسلامی برای همفکری و هم اندیشی به مشکلات اقتصادی کلانشهر تهران و سایر موضوعات کلان اقتصادی تشکیل شود. در این نشست، مسعود خوانساری، رئیس اتاق تهران خاطر نشان ساخت که قدمت نهاد اتاق بازرگانی در ایران به پیش از تشکیل قوه قانونگذاری یعنی بیش از ۱۳۰ سال پیش باز می گردد. آقای خوانساری با ذکر این مطلب که سطح کنونی زندگی در ایران نسبت به سال ۱۳۵۶ کاهش یافته، تاکید کرد رونق و تحرک جامعه کسب و کار می تواند به ارتقاء سطح زندگی بیانجامد و امید است مجلس بیش از پیش از نظرات اتاق استفاده کند.

چهار ماه پیش از آغاز مبارزات انتخاباتی، آقای خوانساری پیش بینی کرده بود که در کارزار انتخابات ریاست جمهوری، مسئله اشتغال جوانان، نیاز به ۵۰ میلیارد دلار سرمایه گذاری خارجی و داخلی برای دستیابی به رشد ۶ درصدی و نیز عدم توانایی یا تمایل بانک های ایران در حمایت از رشد اقتصادی موضوعات مورد بحث نامزدها خواهد بود. پاسخ رئیس پارلمان بخش خصوصی به این سؤال که نخستین اقدام مجلس در مشاوره با اتاق چیست این بود که نرخ ارز را واحد کنید و بگذارید بازار آن را تعیین کند.

سایر اعضای اتاق از جمله مریم خزائی، پدram سلطانی، احمد صادقیان، حسین سلیمی، حمید رضا صالحی، مهدی جهانگیری و محمد امیرزاده نیز در صحبت هایشان به نکات زیر اشاره نموده و ابراز امیدواری کردند که مجلس به عنوان وسیله ای برای ایجاد تحول، نقش فعالی در این موارد داشته باشد:

تاکید بر حاکمیت قانون

توانمند سازی نهادهای مجری قانون و مراجع قضایی برای مبارزه با اقدامات غیر قانونی

ایجاد یک نظام مقرراتی معقول

حذف مقررات دست و پا گیر برای فعالیت های اقتصادی

ارائه چارچوبی مشخص و شفاف برای دخالت دولت در قیمت گذاری کالاها و خدمات عمومی و انحصاری و پرهیز از مداخله در سایر بازارها

ایجاد توازن بین بخش خصوصی و شبه دولتی

اصلاح ساختار مالیاتی

ایجاد ساختار قیمت گذاری یکسان در بخش انرژی بر اساس روند بازار

وضع قوانین بر اساس برنامه های احزاب سیاسی و جلوگیری از وضع قوانین خلق الساعه

بیشتر مطالبات بخش خصوصی منطقی به نظر می رسند، با اینهمه هنوز راه زیادی در اجرایی شدن این مطالبات باقی مانده و اقدام مجلس برای تنظیم مقررات کسب و کار نهادهای شبه دولتی و حتی مطرح کردن سخنان حجت الاسلام رئیسی در خصوص فرار مالیاتی یقه سفیدان امری بی سابقه و شجاعانه ای خواهد بود. طرح این مسئله از سوی آقای رئیسی در جریان مبارزات انتخاباتی، توجهات را به مسئله معافیت های مالیاتی مادام العمر آستان قدس رضوی نیز معطوف کرد و باید دید

تلاش‌ها برای شفاف‌سازی به کجا می‌رسد. البته به نظر می‌رسد که خوشبختانه پس از پایان مبارزات انتخاباتی، پیگیری‌ها و گفتگوها در زمینه ایجاد توازن بین بخش خصوصی و شبه دولتی (یا خصولتی) آسان‌تر شده است. اتاق‌های بازرگانی بیش از اتاق‌های اصناف و تعاون در مجلس حضور و نفوذ دارند. به همین دلیل برای تحقق بخشیدن به مطالبات بخش خصوصی لازم است که این نیروها دست به دست هم داده و جبهه متحدی را تشکیل دهند که منجر به ایجاد یک صدای واحد شود که نماینده همه لایه‌ها و طبقات بخش خصوصی باشد. ارتباط اعضای اتاق بازرگانی با دست‌اندرکاران و تصمیم‌سازان کشور سرمایه‌ای است که باید به نفع بخش خصوصی مورد بهره‌برداری قرار گیرد. این تعامل باید فراجناحی بوده و با هر سه قوه انجام شود.

تعامل اتاق اصناف و مجلس شاید پیچیده‌تر باشد که این امر ناشی از گستردگی واحدهای صنفی در سراسر کشور است. چندین بار شهباز حسن‌پور، رئیس فراکسیون اصناف مجلس طی ملاقات‌هایی با نمایندگان اتاق اصناف ایران حمایت خود را نسبت به اهداف آن اتاق ابراز داشته که از آن جمله می‌توان به نقش پررنگ اصناف در برنامه توسعه ششم، کاهش مداخله مسئولین دولتی در امور اصناف و همکاری بیشتر بانک‌ها اشاره کرد. حسن‌پور انتقادهایی هم از مقاومت‌های صورت گرفته در جریان ادغام اتحادیه‌های صنفی داشته و گفته که ادغام اتحادیه‌های همگن به اقتصاد غیردولتی رونق می‌دهد.

همراهی و تعامل نزدیک اعضای خانه ملت با نمایندگان اتحادیه‌های صنفی نیز بخش مهمی از کار است. در روزهای اخیر کمپین حمایت از تولید پوشاک ایرانی و قوت دادن به آن توسط اتحادیه پوشاک تهران راه‌اندازی شد. در این راستا نمایندگان مجلس شورای اسلامی نیز با ارائه پیشنهادهای، حمایت خود را از این کمپین اعلام کردند. این نمونه خوبی از ارتباط لایه‌های مردمی و قانون‌گذار است. رئیس اتحادیه پوشاک تهران در آستانه روز اصناف تأکید کرد مهم‌ترین خواسته اصناف حضور نماینده اصناف در تمام تصمیم‌گیرهایی است که قرار است دولت برای اصناف بگیرد. در جلساتی که در حوزه مالیات، قوانین بانکی و... تصمیم‌گیری می‌شود، باید از نظرات اصناف هم استفاده شود چون اجرای این سیاست‌ها باید دربرگیرنده حقوق اصناف باشد. در خصوص رابطه مجلس با اتاق تعاون هم باید اشاره کرد که تعاملات نباید محدود به فعالیت‌های فراکسیون تعاون مجلس شود. فعالان اقتصادی در اتاق تعاون نیز باید در همه زمینه‌ها حضور فعال‌تر داشته باشند. چشم‌انداز فراکسیون تعاون تا پایان برنامه ششم توسعه دو برابر کردن سهم بخش تعاون و رساندن آن به ۱۰ درصد است. سهم کنونی ۵ یا ۶ درصد و هدف ۲۵ درصدی سهم تعاون که در سند چشم‌انداز بیست‌ساله آمده خود گویای فاصله زیادی است که تنها با پویایی و فعالیت مضاعف اتاق تعاون و همکاری و همیاری مجلس و سایر قوا کم می‌شود.

سال گذشته هم بهمن عبداللهی، رئیس اتاق تعاون ابراز امیدواری کرده بود که با وساطت رئیس مجلس شورای اسلامی، بخشی از چالش‌های اقتصادی، اجرایی، نظارتی، ساختاری و قانونگذاری دستگاه‌های حکومتی در مواجهه با بخش تعاون حل شود. عبداللهی خاطر نشان ساخته که بانک توسعه و تعاون که برای کمک به رشد تعاونی‌ها به وجود آمده بود هیچ اقدام مفیدی برای تامین اعتبار آنها انجام نداده است. رئیس اتاق تعاون خواستار ایجاد یک بانک جدید شده و از رئیس مجلس تقاضای وساطت کرده است.

حال باید منتظر بود و دید پس از تشکیل کابینه جدید آیا قانونگذاران همپا با دولت دوازدهم در راستای تقویت بخش خصوصی گام بر می‌دارند یا نه. به نظر می‌رسد که دکتر روحانی شخصا آمادگی به چالش کشیدن موانعی را دارد که بر سر اجرای وعده‌هایش قرار دارد و در این میان قدرت بخشیدن به بخش خصوصی واقعی و ایجاد شفافیت عملکرد بخش خصولتی در راس مطالبات است. با تلاش و هماهنگی میان اتاق‌های بازرگانی، اصناف و تعاون، دولت می‌تواند روی پشتیبانی بخش خصوصی و تعاونی حساب کند و امید است این بخش‌ها هم بتوانند از حمایت کامل دولت و نمایندگانشان در خانه ملت برخوردار باشند.

استانداردسازی تولید، جهشی برای رقابت‌پذیری

منیر حضوری: وقتی درباره استانداردسازی تولید صحبت می‌کنیم در واقع وارد بحث رقابت‌پذیری محصولات در شرایط مساوی با رقبا می‌شویم.

دو عاملی که در این باره اثرگذار است تا تولیدکننده ما بتواند وارد بازار شود و سهمی از آن داشته باشد، عبارتند از نرخ و کیفیت. تولیدکننده باید بتواند با کاهش نرخ تمام شده، بهبود کیفیت تولید و رعایت استانداردهای لازم با رقبای دیگر وارد گود شود. در این روند استفاده از فناوری‌های روز دنیا، شناساندن هرچه قوی‌تر محصول خود در بازارهای هدف و نوظهور از جمله موارد کلیدی است. از آنجایی که این استانداردها در تمام بازارهای بین‌المللی و منطقه‌ای آشنا هستند و تولید مطابق آنها شکل می‌گیرد در نتیجه توجه به آنها نقش ما را در بازارهای هدف ارتقا می‌دهد و به رشد کشور کمک می‌کند.

ارتقای بازار و بهبود کیفیت با رعایت استانداردها

علی صادقی، کارشناس اقتصاد در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: اگر استانداردسازی تولید را به عنوان یک شاخص و الگوی لازم برای رونق صادرات در نظر بگیریم این مهم می‌تواند محاسن زیادی داشته باشد. این کارشناس اقتصاد در ادامه به طور خاص به مزیت‌های توجه به استانداردسازی اشاره و تاکید کرد: اول از همه باید به ارتقای بازار و بهبود کیفیت توجه کرد و در همین رابطه هزینه‌های تولید و نرخ تمام شده را کاهش داد. دومین موضوع؛ شناساندن هرچه قوی‌تر محصول خود در بازارهای هدف و نوظهور است. از آنجاکه این استانداردها در تمام بازارهای بین‌المللی و منطقه‌ای آشنا هستند و تولید مطابق آنها شکل می‌گیرد در نتیجه توجه به آنها نقش ما را در بازارهای هدف ارتقا می‌دهد و به رشد کشور کمک می‌کند. به این ترتیب اگر رقابت‌پذیری را از منظر کیفیت، حضور مستمر در بازار، فروش بیشتر، بهبود تولید و کاهش هزینه تمام‌شده در نظر بگیریم می‌توان گفت که اینها لازمه رقابت‌پذیری هستند. او در ادامه بر لزوم توجه به فناوری و فناوری پیشرفته تاکید و اظهار کرد: یکی از لازمه‌های دستیابی به استانداردها جذب و بکارگیری نسل‌های جدید فناوری است. هرچه ما در تولید به سمت نسل‌های جدیدتر فناوری برویم و در حوزه فناوری‌های پیشرفته حرکت کنیم می‌توانیم با استانداردهای به‌روزتری در حوزه بازارهای بین‌المللی تولید داشته و گام برداریم. صادقی با تاکید بر اینکه شرط لازم برای رقابت‌پذیری بنگاه‌ها استانداردسازی است، ابراز کرد: استانداردسازی به رقابت‌پذیری بنگاه‌های ما کمک می‌کند چون در خیلی از بازارهای بین‌المللی نداشتن استانداردهای لازم مانع ورود کالاها و خدمات به آن بازارها می‌شود. این کارشناس اقتصاد در آخر به ظرفیت ایران برای افزایش استانداردهای تولید اشاره و گفت: اگر بخواهیم نسل چهارم و پنجم فناوری را برای بسیاری از بنگاه‌ها در نظر بگیریم باید گفت که متأسفانه ما از منظر روابط بین‌الملل افت جدی داشته‌ایم که باعث شده ورود استانداردها به کشور دچار افت شود. بنابراین در حال حاضر فاصله ما با استانداردهای روز دنیا معنادار و قابل ملاحظه است اما می‌توان با مذاکرات، مدیریت برند تولیدی و جذب سرمایه به این هدف دست یافت. با توجه به ظرفیتی که در حوزه عوامل تولیدی به صورت فراوان و ارزان داریم بنگاه‌های ما قادر هستند به سمت رونق و پیشرفت بروند.

به معنای واقعی ضوابط استاندارد را رعایت کنیم

محمد مهدی رئیس‌زاده، دبیر کل انجمن صنایع نساجی ایران با بیان اینکه توجه به استانداردسازی در تولید به طور قطع بر کیفیت و رقابت‌پذیری کالا اثرگذار است در گفت‌وگو با صمت گفت: وقتی درباره مقوله استانداردسازی صحبت می‌کنیم در واقع وارد بحث رقابت‌پذیری در شرایط مساوی با رقبا می‌شویم. دو عاملی که در این باره اثرگذار است تا بتوانیم وارد یک بازار شویم و سهمی از آن داشته باشیم شرایط قیمتی و کیفیت است. او ادامه داد: برای اینکه بتوانیم به بازار جهانی وارد شویم اول از همه باید مقوله نرخ را در نظر بگیریم و بتوانیم با دیگر بازیگران رقابت کنیم. مورد دیگر کیفیت است که تابعی از رعایت مسائل و استانداردهایی است که برای تولید یک محصول نام‌آور است. کالاها قیمت‌های مختلفی دارند که در برخی از آنها مثل مقوله صنایع غذایی یا صنایع دیگر مثل بخشی از صنایع نساجی و پوشاک که با انسان سر و کار دارد رعایت برخی استانداردها اجباری است ولی برای برخی که اختیاری است تولیدکنندگانی که آن موارد را رعایت کنند می‌توانند تولیدات و در نتیجه صادرات خوبی داشته باشند. رئیس‌زاده در پاسخ به این سوال که وضعیت ایران در رعایت استانداردهای تولید در سطح جهان به چه صورت است، گفت: در حال حاضر اقلام بسیار زیادی داریم که مشمول استاندارد اجباری هستند. برخی از محصولات و تولیدات ما نه تنها برای صادرات بلکه برای مصارف داخلی هم مثل مقوله صنایع غذایی مشمول

استاندارد اجباری هستند در نتیجه تولیدکنندگان هرگز نمی‌توانند کالای خود را حتی در بازار داخلی بدون توجه به استانداردها عرضه کنند. بنابراین می‌توان گفت در بسیاری از موارد به طور خودکار قانون بر رعایت استانداردهای اجباری تاکید کرده و تولیدکنندگان هم مجبور به رعایت آن هستند. درباره تولیدکنندگانی که به صادرات هم توجه دارند باید گفت در مواردی که رعایت استاندارد هم اختیاری است، سعی می‌کنند در چارچوب آن عمل کنند. او با بیان اینکه زمینه‌های خوبی برای تعداد زیادی از اقلام تولیدی وجود دارد، اظهار کرد: وقتی بحث از استانداردسازی می‌شود جایی که می‌خواهیم تایید استاندارد را بگیریم باید به معنای واقعی ضوابط استاندارد اعمال شود. اشکال آنجاست که در بسیاری موارد به‌ویژه در بخش واردات، شرکت‌های متعددی از سوی سازمان استاندارد به عنوان شرکت‌های همکار معرفی می‌شوند که فقط به مقوله کسب درآمد توجه دارند. وقتی هم بعد مالی در نظر گرفته می‌شود، بعد کیفی لحاظ نمی‌شود. به این ترتیب متاسفانه در برخی از موارد هنوز تجهیزات لازم استاندارد را نداریم که وظیفه مسئولان است که بستر لازم را فراهم کنند.

روزنامه جهان صنعت / یکشنبه ۹۶/۰۲/۲۸ شماره ۳۶۵۸ صفحه ۲

تغییر کارایی تولید

صفحه اقتصاد: بهبود شرایط اقتصاد ایران در پس‌برجام به دلیل خلف وعده آمریکا و مشکلات زیرساختی آن‌گونه که انتظار می‌رفت، پیش نرفت. با این حال دولت توانست از محل فروش نفت به رشد اقتصادی دست یابد و مطابق وعده‌های خود تورم را کنترل کند. اکنون نیز می‌تواند از محل بهره‌وری رشد اقتصادی غیرتورمی ایجاد کند که البته در نرخ بیکاری موثر نخواهد بود و لاجرم باید به سراغ تحریک تقاضا و افزایش ظرفیت‌های جدید هم برود که تا حدودی به افزایش تورم منجر خواهد شد اما برای بازگشت رونق و رشد اقتصادی پایدار چاره‌ای جز تحریک تقاضا و افزایش بهره‌وری و کارایی در اقتصاد نیست. در همین حال معاون پژوهشی مرکز تحقیقات اقتصاد ایران و عضو هیات علمی گروه اقتصاد دانشگاه علامه طباطبایی بر این باور است که شرایط اقتصادی ایجاد می‌کند دولت از سیاست‌های اقتصادی انبساطی برای ایجاد اشتغال استفاده کند چراکه در کنار ثبات اقتصادی و کنترل فساد، با وجود افزایش تورم با بهبود تولید یا کاهش بیکاری همراه خواهد بود. اسفندیار جهانگرد، عضو هیات علمی گروه اقتصاد دانشگاه علامه طباطبایی اظهار کرد: دولت یازدهم شرایط اقتصاد را با پدیده رکود تورمی تحویل گرفت و توانست طی مذاکره با کشورهای غربی موضوع توافق هسته‌ای را به سرانجام برساند. اما شرایط اقتصادی بعد از برجام آن‌طور که پیش‌بینی می‌کرد پیش نرفت که بخشی از آن ناشی از عدم آمادگی اقتصاد کشور برای به‌کارگیری ظرفیت‌های برجام و بخشی دیگر از آن ناشی از خلف وعده برخی کشورها به‌ویژه آمریکا بوده است. وی افزود: دولت در قبال پدیده رکود تورمی، بعد از توافق هسته‌ای توانست سهم خود را در بازار نفت بازآرایی کند و با افزایش سهمیه خود در بازار نفت از طریق اوپک بخشی از تجهیز منابع از طریق درآمدهای نفتی را فراهم آورد. اما در همین حال با کاهش قیمت نفت مواجه شد که تزریق منابع نفتی را تا حدودی دچار مشکل کرد.

پیش‌شرط بهبود بهره‌وری

استاد دانشگاه علامه طباطبایی بیان کرد: دولت مطابق وعده خود موضوع کنترل تورم را در دستور کار خود قرار داده بود و در این زمینه با فراهم آوردن شرایط باثبات اقتصادی و سیاسی در ابتدا انتظارات تورمی را کنترل کرد و توانست به مدد سیاست‌های اقتصادی تورم را کنترل کند. جهانگرد به ایسنا گفت: انتظار دولت این بود که پس از برجام فناوری‌های جدید و سرمایه‌گذاری‌های خارجی برای تحرک در رشد اقتصادی به کشور وارد شود که در این زمینه موفقیت‌چندانی حاصل نشد. ماحصل کار دولت پس از رفع موانع بین‌المللی ناشی از تحریم و برخی اصلاحات داخلی، رشد اقتصادی سال ۱۳۹۵ بود که مطابق آمارهای بانک مرکزی عمدتاً منتج از تحرک بخشی در بخش نفت است و در همه بخش‌های اقتصادی کشور فراگیر نیست. همچنین دولت نتوانست ظرفیت‌های فراگیر جدیدی را در کشور از طریق رشد سرمایه‌گذاری فراهم آورد. وی افزود: اگر دولت متناسب با اهداف برنامه ششم توسعه سالانه بخشی از رشد اقتصادی را از طریق بهبود بهره‌وری هدف قرار دهد و به عبارتی تغییر کارایی در عوامل تولید موجود را مورد توجه جدی قرار دهد، علاوه بر بهبود رشد اقتصادی، باعث کاهش سطح عمومی قیمت‌ها از این ناحیه نیز خواهد شد اما اگر رشد اقتصادی را از طریق تحریک عوامل طرف تقاضا پیگیری کند، علاوه بر رشد اقتصادی، اقتصاد با افزایش سطح عمومی قیمت‌ها هم مواجه خواهد شد.

جهانگرد بیان کرد: بنابراین دولت برای حفظ دستاورد کنترل تورم باید عمدتاً بر بهبود بهره‌وری در اقتصاد تمرکز کند. اما از طرف دیگر با خیل بیکاران مواجه است و باید دست به دامان تحرک اقتصادی ناشی از تحریک تقاضا و ایجاد ظرفیت‌های جدید نیز شود. معاون پژوهشی مرکز تحقیقات اقتصاد ایران خاطرنشان کرد: معمولاً این نوع سیاست‌ها تورم یا افزایش سطح عمومی قیمت‌ها را به دنبال خواهند داشت لذا شرایط اقتصادی ایجاد می‌کند که دولت از سیاست‌های اقتصادی انبساطی برای ایجاد اشتغال استفاده کند که در کنار ثبات اقتصادی و کنترل فساد، می‌تواند با افزایش تورم ولی همزمان با بهبود تولید یا کاهش بیکاری مواجه بود. در این زمینه انضباط پولی و مالی دولت در شرایط آینده اقتصاد از منظر اندازه تورم و میزان کاهش بیکاری و اندازه رشد اقتصادی بسیار مهم است .

چالش عدم ثبات سیاسی

جهانگرد بر این باور است که برای حفاظت بهتر از سیاست‌های کنترل تورم تمرکز بر بهبود بهره‌وری (اعم از عوامل تولید و نهادها) و انضباط پولی و مالی و کنترل فساد می‌تواند از اولویت‌های دولت آینده باشد . عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبائی گفت: یکی از درس‌هایی که علم اقتصاد برای معماران و سیاستگذاران هر کشوری بازگو می‌کند این است که در تصمیم‌گیری و سیاستگذاری خود اقتصاد را جدی‌تر در نظر داشته باشند. این علم نه تصمیم غیرمشروط بلکه بررسی‌های دقیق از روابط تصادفی یا شرطی بین محیط اقتصادی و دلالت‌های سیاسی ارائه می‌کند. لذا قواعد سرانگشتی برای ارزیابی سیاست‌ها کارساز نیست. با این وصف و با نقد عملکرد گذشته می‌توان گفت رشد اقتصادی پایین و نوسانات اقتصاد ایران در سال‌های متمادی قبل به این دلیل است که به ندرت در آن وفور عوامل تعیین‌کننده رشد اقتصادی همراه با کارایی بالا وجود داشته است .

وی افزود: عدم ثبات سیاسی، ناکارآمدی سیستم بوروکراسی، فساد و نبود شرایط لازم در فضای کسب و کار باعث تلف شدن منابع و سرمایه‌های انسانی و اجتماعی و فرصت‌های پیش روی جامعه می‌شود . جهانگرد بیان کرد: رشد اقتصادی هشت درصدی پیش‌بینی شده در قانون برنامه ششم توسعه الزامات خاص خود را می‌طلبد که از جمله آنها بهبود فضای کسب و کار، ثبات سیاسی و اقتصادی و کنترل فساد و استفاده از همه ظرفیت‌های ملی و جهانی است. نمی‌توان بدون تعیین کردن شرایط لازم و الزامات آن در کشور انتظار تحقق رشد مذکور را داشت.

بنابراین شرط اول تحقق اهداف برنامه در زمینه رشد اقتصادی برای دولت دوازدهم این است که شرایط ثبات اقتصادی و سیاسی و بهبود فضای کسب و کار را فراهم کند .

ضرورت رفع موانع فضای کسب و کار

این استاد دانشگاه اظهار داشت: فضای کسب و کار بر پایه مطالعه نهادهای بین‌المللی بر اساس ۱۰ مولفه با عناوین آغاز کسب و کار، کسب مجوز، استخدام نیروی کار، ثبت دارایی‌ها، کسب اعتبارات، حمایت از سرمایه‌گذاری، مالیات، تجارت مرزی، اجرای قراردادهای و ورشکستگی و دریافت انرژی برق محاسبه می‌شود . جهانگرد خاطرنشان کرد: ترکیب این ۱۰ مولفه در واقع نشان‌دهنده سهولت و مناسب بودن هر کشور برای انجام فعالیت‌های اقتصادی و تجاری است. بر اساس آخرین نسخه ارزیابی فضای کسب و کار ایران در مولفه‌های شروع یک کسب و کار رتبه ۹۷، اخذ مجوز رتبه ۲۷، دسترسی به برق رتبه ۹۰، ثبت مالکیت رتبه ۸۵، اخذ اعتبار رتبه ۹۷، حمایت از سرمایه‌گذاران خرد رتبه ۱۶۶، سهولت پرداخت مالیات رتبه ۹۹، تجارت فرامرزی رتبه ۱۷۱، اجرای قراردادهای رتبه ۶۹ و ورشکستگی و پرداخت دیون رتبه ۱۵۵ را به دست آورده است .

وی افزود: البته مرکز پژوهش‌های مجلس هم در چند سال اخیر، مطالعاتی را در این زمینه انجام داده و قائل به این شده است که بخشی از این ارزیابی‌ها ناشی از عدم ارسال اطلاعات صحیح به نهادهای بین‌المللی است اما به هر حال فضای کسب و کار در ایران چندان مناسب نیست.

تمرکز دولت و حاکمیت بر رفع مولفه‌های مشکل‌دارتر فضای کسب و کار می‌تواند اولویت دولت دوازدهم باشد و سعی در رفع این موانع با همکاری دستگاه‌های مقننه و قضاییه داشته باشد . جهانگرد در پایان خاطرنشان کرد: البته شرایط بیرونی اقتصاد هم بسیار مهم است و می‌تواند در دستیابی به اهداف اقتصاد کشور موثر باشد. تمرکز بر بهبود روابط با کشورهای همسایه و منطقه و بعضاً کشورهای با روابط خوب اقتصادی می‌تواند بخشی از مشکلات ناشی از سیاست‌های ماجراجویانه آمریکا را خنثی و به بهبود اقتصادی کشور کمک کند.

برنامه جدید برای شهرک‌های صنعتی

ایسنا: تبدیل لکه‌های صنعتی به نواحی و شهرک‌های صنعتی به منظور ساماندهی واحدهای تولیدی مستقر در اطراف شهرهای بزرگ، در دستور کار وزارت صنعت، معدن و تجارت قرار گرفت. براین اساس باتوجه به اینکه وزارت صنعت، معدن و تجارت در جایگاه رئیس ستاد اقتصاد مقاومتی استان تهران فعالیت می‌کند، قرار است ساماندهی صنایع استانی در تهران توسط شرکت شهرک‌های صنعتی در دستور کار قرار گیرد و تاکنون نیز ۴۶ لکه صنعتی احصا و شناسایی شده تا در نهایت دولت در ارتباط با وضعیت صنعتی لکه‌های مربوطه تصمیم‌گیری کند. آمارها نشان می‌دهد در تهران ۲۸ شهرک صنعتی دولتی و هشت شهرک صنعتی خصوصی وجود دارد که هشت شهرک صنعتی خصوصی مذکور در دولت قبلی در حالی به‌عنوان لکه مطرح بوده‌اند که به‌صورت یک شبه و بدون طراحی مصوب شده تا به‌عنوان شهرک صنعتی فعالیت کنند، البته براساس ابلاغ معاون عمرانی استان تهران طی دستورالعملی قرار بر این شده نقشه‌های اجرایی این هشت شهرک تهیه تا اصلاح آنها در بخش‌های شبکه‌بندی، معابر، فاضلاب و... توسط معاونت برنامه و بودجه مدنظر قرار گیرد.

کار مفید در ایران کمتر از ۲۰ درصد است

علی‌اکبر لبافی / کارشناس بازار کار

میزان کار مفید در ایران کمتر از ۲۰ درصد است. ما در محیط کار حضور داریم ولی بازدهی و خروجی کار چیز دیگری را نشان می‌دهد بنابراین باید به بهره‌وری توجه ویژه‌ای داشته باشیم و پیشنهاد این است که برای عبور از این بن‌بست، نظام حقوق و دستمزد را از وقت مزدی به کارمزدی تبدیل کنیم.

مهم‌ترین چالش بازار کار ایران بالا بودن نرخ تمام شده بنگاه‌های اقتصادی است. به دلیل آنکه نرخ تمام شده واحدهای اقتصادی بالاست، امکان رقابت در بازارهای داخلی و خارجی از آنها گرفته شده است، به همین منظور باید کاری کنیم که کیفیت تولید بالا برود و نرخ تمام شده در بنگاه‌ها پایین بیاید. در دنیا یک بنگاه اقتصادی در طول شبانه‌روز از ۲۴ ساعت / ۵ / ۱۹ ساعت کار می‌کند که حدود ۳ نوبت کاری می‌شود چون سرمایه‌گذاری انجام شده ۳ نوبتی بوده و در چنین شرایطی اشتغال ارزان هم به‌دست می‌آید ولی متأسفانه ما در سرمایه‌گذاری اسراف می‌کنیم در حالی که باید زمینه‌ای به وجود آوریم که از سرمایه‌گذاری در حد اعلا استفاده کنیم و کارخانه‌های ما بتوانند در ۵ / ۵ ساعت کار با ظرفیت کامل ۵ / ۱۹ ساعت کار کنند. با وجود آنکه در دنیا میانگین سرمایه‌گذاری در کار ۵ / ۱۹ ساعت است و ۸۶ درصد فعالیت‌ها به کار مفید تبدیل می‌شود در ایران با ۴۴ ساعت کار موظفی در هفته، کار مفید زیر ۲۰ درصد است و ۸۰ درصد دچار بیکاری پنهان هستیم. بهره‌وری نیروی انسانی عاملی تاثیرگذار در بهبود محیط کسب‌وکار است و در کنار این عامل باید سرمایه‌گذاری و تکمیل ظرفیت‌های خالی بنگاه‌های اقتصادی مورد توجه قرار گیرد. وزارت کار باید افزایش بهره‌وری نیروی کار را در دستور کار قرار بدهد. متأسفانه برای بهره‌وری نیروی کار هیچ برنامه‌ای نداریم در حالی که این مسئله جزو وظایف وزارت کار است که در قانون هم به آن اشاره شده و برای ایجاد اشتغال پایدار لازم است سرمایه‌گذاری‌ها را توسعه بدهیم و به بهره‌وری عوامل تولید توجه جدی کنیم.

آغاز اصلاحات اقتصادی

صفحه اقتصاد: گروه اقتصادی- گزارش جدید بانک مرکزی بر ماراتن رشد اقتصادی سال ۹۵ پایان داد. این گزارش از افزایش رشد به ۱۲/۵ درصد خبر می‌دهد. براساس محاسبات اولیه و مقدماتی انجام شده، تولید ناخالص داخلی کشور در سال ۱۳۹۵ (به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰) به ۶۶۹۱/۱ هزار میلیارد ریال رسیده که در مقایسه با رقم دوره مشابه سال قبل (۵۹۴۶/۷ هزار میلیارد ریال)، معادل ۱۲/۵ درصد افزایش یافته است. بانک مرکزی در تازه‌ترین گزارش درباره تحولات اقتصادی ایران اعلام کرده است؛ حسب روال معمول، آخرین داده‌ها و اطلاعات مورد نیاز برای محاسبه رشد اقتصادی از منابع آماری رسمی از قبیل وزارت جهاد کشاورزی، وزارت نفت، طرح آماری کارگاه‌های بزرگ صنعتی و طرح آماری فعالیت‌های بخش

ساختمان (اداره آمار اقتصادی بانک مرکزی)، وزارت صنعت، معدن و تجارت و وزارت نیرو دریافت شده است. همچنین در گروه خدمات نیز متناسب با هر یک از فعالیت‌ها، از منابع آماری و شاخص‌های قیمت مرتبط با موضوع استفاده شده است. بررسی سهم فعالیت‌های مختلف اقتصادی در افزایش تولید ناخالص داخلی نشان می‌دهد که در سال ۱۳۹۵ ارزش افزوده فعالیت‌های نفت، صنعت، بازرگانی، رستوران و هتلداری و حمل‌ونقل، انبارداری و ارتباطات به ترتیب با سهمی معادل ۹/۸، ۰/۸، ۰/۷ و ۰/۷ واحد درصد از رشد اقتصادی، نقش عمده‌ای در افزایش رشد تولید ناخالص داخلی ایفا کرده‌اند. در مقابل ارزش افزوده فعالیت «ساختمان» با سهمی معادل ۰/۸ واحد درصد از رشد ۱۲/۵ درصدی، نقش کاهنده‌ای در تولید ناخالص داخلی طی دوره زمانی مورد نظر داشته است.

نفت و کشاورزی در صدر

آخرین آمار و اطلاعات دریافتی از وزارت جهاد کشاورزی نشان می‌دهد که برآورد مقادیر تولید محصولات زراعی، باغی و دامی در سال ۱۳۹۵ نسبت به سال قبل به ترتیب از رشدی معادل ۸/۲، ۱/۶ و ۴/۶ درصد برخوردار بوده است. بر این اساس در سال ۱۳۹۵ و براساس محاسبات فصلی، رشد ارزش افزوده گروه کشاورزی (به قیمت‌های ثابت ۱۳۹۰)، نسبت به دوره مشابه سال قبل ۴/۲ درصد افزایش یافته است. براساس محاسبات اولیه، ارزش افزوده گروه نفت در سال ۱۳۹۵ به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰ به میزان ۱۵۲۴/۵ هزار میلیارد ریال برآورد شد که گویای رشد ۶۱/۶ درصدی نسبت به دوره مشابه سال قبل است. نتایج حاصل از محاسبات اولیه در این زمینه نشان می‌دهد که افزایش قابل توجه نرخ رشد ارزش افزوده این گروه، ناشی از رفع محدودیت‌ها و افزایش تولید و صادرات نفت خام، فرآورده‌های پالایشگاهی، میعانات و مایعات گازی و نیز افزایش تولید صادرات گاز طبیعی بوده است. ارزش افزوده بخش صنعت در سال ۱۳۹۵ (به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰) با ۶/۹ درصد رشد به رقم ۷۸۱ هزار میلیارد ریال رسید. لازم به یادآوری است که این رشد در سال ۱۳۹۴، ۴/۶- درصد بود. بی‌تردید مساعدت‌های نظام بانکی در تامین مالی بخش صنعت و اعطای تسهیلات لازم به بنگاه‌های کوچک و متوسط در افزایش رشد ارزش افزوده این بخش نقش قابل توجهی داشته است. شاخص تولید کارگاه‌های بزرگ صنعتی (که حدود ۷۰ درصد ارزش افزوده بخش صنعت را پوشش می‌دهد) در سال ۱۳۹۵ نسبت به دوره مشابه سال قبل ۷/۹ درصد افزایش یافته است. براساس گزارش بانک مرکزی، از مجموع ۲۴ رشته فعالیت صنعتی در سال ۱۳۹۵، ۱۶ رشته فعالیت با (ضریب اهمیت ۸۳/۷ درصد)، دارای رشد مثبت بوده است. بیشترین سهم ایجاد شده در رشد ۷/۹ درصدی شاخص تولید کارگاه‌های بزرگ صنعتی (در سال ۱۳۹۵) به ترتیب مربوط به فعالیت‌های صنایع تولید «وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم‌تریلر»، «مواد و محصولات شیمیایی» و «مواد غذایی» است. در بخش «ساختمان»، ارزش سرمایه‌گذاری بخش خصوصی ساختمان مناطق شهری در سال ۱۳۹۵ به قیمت‌های جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل ۱۴/۱ درصد کاهش یافته است. با اعمال شاخص‌های قیمتی متناظر و تعدیل ارزش افزوده ساختمان‌های خصوصی به قیمت‌های جاری و همچنین با احتساب ارزش افزوده ساختمان‌های دولتی، نرخ رشد بخش «ساختمان» در سال ۱۳۹۵ (به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰) در حدود ۱۲/۱- درصد برآورد می‌شود. انتظار می‌رود با بهبود و تقویت ایجاد شده در بخش تولید و صادرات نفت خام و همچنین در حوزه مالیات، پرداخت هزینه‌های عمرانی دولت که سهم عمده‌ای در ایجاد رونق در بخش ساختمان دارد، با بهبود قابل ملاحظه‌ای همراه شده و رشد این فعالیت اقتصادی در سال جاری مثبت شود.

مثبت شدن رشد اقتصادی بدون نفت

گرچه برآوردهای مقدماتی نشان می‌دهد که بخش عمده رشد اقتصادی ۱۲/۵ درصدی طی سال ۱۳۹۵ مربوط به افزایش میزان تولید و صادرات گروه نفت بوده است؛ با این وجود، رشد اقتصادی بدون نفت نیز از رشد مثبت و روند رو به بهبودی برخوردار شده است. به گونه‌ای که رشد اقتصادی بدون نفت از ۱/۸- درصد در سه ماهه اول سال ۱۳۹۵ به ترتیب به رشد مثبت ۲/۹، ۵/۴ و ۵/۶ درصد طی فصول دوم تا چهارم رسیده و نهایتاً از رشد ۳/۱- درصد در سال ۱۳۹۴ به رشد ۳/۳ درصدی در پایان سال ۱۳۹۵ افزایش یافته است. در سال جاری نیز انتظار می‌رود، با استمرار اصلاحات اقتصادی در چارچوب اقتصاد مقاومتی، حضور موثر سیستم بانکی در قالب طرح‌های حمایت از تولید، بهبود مناسب‌تر فضای کسب و کار و تعمیق بازار سرمایه این روند در اقتصاد کشور نهادینه شود. نگاهی به ارقام اجزای هزینه نهایی (طرف تقاضای اقتصاد) در سال ۱۳۹۵ (به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰) نیز نشان می‌دهد که اقلام مصرف خصوصی، مصرف دولتی، تشکیل سرمایه

ثابت ناخالص، صادرات و واردات کالاها و خدمات به ترتیب از رشدی معادل ۳/۸، ۳/۷، ۳/۷، ۲/۳ و ۱/۳ و ۶/۱ درصد برخوردار بوده‌اند.

عبور سرمایه ثابت از کانال منفی به مثبت

محاسبات مقدماتی سال ۱۳۹۵ نسبت به دوره مشابه سال قبل، نشان‌دهنده کاهش رشد تشکیل سرمایه ثابت ناخالص به میزان ۳/۷ درصد است. تشکیل سرمایه ثابت ناخالص متشکل از دو بخش ماشین‌آلات و ساختمان است.

تشکیل سرمایه ناخالص ساختمان در سال ۱۳۹۵ نسبت به دوره مشابه سال قبل ۷/۴ درصد کاهش یافته و تشکیل سرمایه ثابت ناخالص ماشین‌آلات نیز طی دوره زمانی مذکور نسبت به دوره مشابه سال قبل ۵/۶ درصد افزایش یافته است. طی دوره زمانی مزبور واردات قابل توجه کالاهای سرمایه‌ای و همچنین افزایش تولید داخلی کالاهای صنعتی که ماهیت سرمایه‌ای دارند، مهم‌ترین عامل در افزایش نرخ رشد تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در بخش ماشین‌آلات بوده است. کاهش تشکیل سرمایه بخش ساختمان نیز به علت کاهش سرمایه‌گذاری در بخش خصوصی است. در حوزه تجارت خارجی و براساس برآوردهای اولیه، صادرات و واردات کالاها و خدمات طی سال ۱۳۹۵ (به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰) نسبت به دوره مشابه سال قبل به ترتیب از نرخ رشد ۲/۳ و ۱/۳ درصد برخوردار بوده‌اند. بانک مرکزی در گزارش خود همچنین تاکید کرده است که مصرف خصوصی در سال ۱۳۹۵ با ۳/۸ درصد رشد نسبت به دوره مشابه سال قبل مواجه بوده که در قیاس با رشد ۳/۵ درصد هزینه‌های مصرف خصوصی در سال ۱۳۹۴ نشان از بهبود نسبی معیشت بخش خانوار و افزایش هزینه‌های صورت گرفته در این حوزه دارد.

روزنامه دنیای اقتصاد / دوشنبه ۹۶/۰۳/۲۹ شماره ۴۰۷۳ صفحه ۳

روند سرمایه‌گذاری، اشتغال‌زایی و تامین مالی در شهرک‌ها بررسی شد

تصویر رونق در کوچک‌ها

دنیای اقتصاد: ثبت ۲۱۲ قرارداد سرمایه‌گذاری در شهرک‌های صنعتی در اولین فصل سال جاری رشد ۴۷ درصدی سرمایه‌گذاری در صنایع کوچک را نسبت به مدت مشابه سال گذشته رقم زد. براساس آمار اعلام‌شده در مدت زمان مورد بررسی دو طرح با سرمایه‌گذاری خارجی نیز در شهرک‌های صنعتی به بهره‌برداری رسیده است؛ روندی که می‌توان آن را نویدبخش بازگشت رونق در صنایع کوچک دانست. از سوی دیگر آمارهای اعلام‌شده بیانگر آن است که مجموع قراردادهای منجر به سرمایه‌گذاری خارجی در شهرک‌های صنعتی نیز تاکنون برابر با ۸۹ مورد با سرمایه‌ای بالغ بر ۸ / ۱ میلیارد دلار بوده، سرمایه‌گذاری که اشتغال‌زایی پنج هزار و ۶۳۹ نفری در شهرک‌های صنعتی را به همراه داشته است.

رشد ۴۷ درصدی سرمایه‌گذاری در شهرک‌های صنعتی در اولین فصل سال جاری در حالی صورت گرفته که کشور درگیر فضای انتخاباتی بود و فعالان صنعتی انتظار تغییرات چشمگیر برای سرمایه‌گذاری نداشتند؛ اما آمارها نشان داد که فضا برای سرمایه‌گذاری از سوی بخش خصوصی وجود دارد و اعتماد برای سرمایه‌گذاران این بخش در کشور به وجود آمده است. براساس آمار اعلام‌شده در حال حاضر عمدتاً چهار دسته رشته صنعتی که شامل صنایع «فلزی، غذایی، کانی‌های غیر فلزی و برق و الکترونیک» می‌شود در شهرک‌های صنعتی فعال هستند که این رشته‌ها بالاترین حجم سرمایه‌گذاری را در شهرک‌های صنعتی به خود اختصاص داده‌اند. از سوی دیگر آمار اعلام شده بیانگر آن است رشد سرمایه‌گذاری در سال جاری موجب شده تا ۲۰۰ واحد صنعتی جدید در شهرک‌های صنعتی به بهره‌برداری برسد و بالغ بر ۲ هزار و ۲۰۰ شغل در شهرک‌های صنعتی ایجاد شود.

بستن پرونده طرح‌های نیمه تمام را می‌توان یکی از دغدغه‌های اصلی دولت یازدهم دانست؛ دغدغه‌ای که موجب شد تا برای عبور از آن، سال گذشته اعطای تسهیلات به طرح‌های با پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰ درصد در دستور کار قرار گیرد؛ روندی که برای سال جاری نیز تمدید شد. براساس دستورالعمل سیاست‌گذار پولی، در سال جاری نیز با هدف استمرار رونق تولید، حفظ اشتغال فعلی، ایجاد اشتغال جدید و افزایش رشد اقتصادی کشور، اعطای ۳۰ هزار میلیارد تومان تسهیلات به صنایع کوچک در دستور کار قرار گرفت. بر این اساس مجموعاً ۲۰ هزار میلیارد تومان برای سرمایه در گردش و تامین مالی طرح‌های نیمه تمام و ۱۰ هزار میلیارد تومان برای بازسازی و نوسازی واحدهای اقتصادی که از توجیه فنی، مالی و اقتصادی لازم برخوردار هستند، تخصیص خواهد یافت. علاوه بر طرح‌های پیش‌بینی‌شده برای اعطای تسهیلات به صنایع کوچک، علی

یزدانی مدیرعامل سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران نیز از مکاتبه با سازمان برنامه برای پرداخت تسهیلات از منابع استانی خبر داده است. در طرح پیشنهادی پیش‌بینی شده تا ۲۰ درصد از منابع مالی استان‌ها در قالب تسهیلات به واحدهای صنعتی اختصاص پیدا کند.

عملکرد سال ۹۵

از سوی دیگر سال گذشته نیز همزمان با برنامه وزارت صنعت، معدن و تجارت برای اصلاح ساختار و ارتقای فناوری ۱۰ هزار واحد صنعتی و معدنی، همچنین تکمیل دو هزار طرح صنعتی با پیشرفت فیزیکی بیش از ۶۰ درصد از سوی بانک‌ها کلید خورد که با توجه به جدیدترین اطلاعات منتشرشده سال گذشته و در راستای اجرایی کردن این طرح در مجموع ۲۴ هزار واحد صنعتی بالغ بر ۱۷ هزار میلیارد تومان تسهیلات دریافت کردند که با توجه به آمار مذکور می‌توان گفت روند اعطای تسهیلات در این سال از منابع پیش‌بینی شده عبور کرده است.

در این خصوص فرشاد مقیمی، معاون برنامه‌ریزی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران می‌گوید: در راستای فعال‌سازی این طرح‌ها اقدامات بسیار مناسبی صورت گرفته است که می‌توان به برخی از آنها نظیر معرفی طرح رونق برای تامین منابع مالی، رفع مشکلات مربوط به حوزه‌های مختلف استانی، اعطای مهلت برای راه‌اندازی مجدد، معرفی به صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری صنایع کوچک برای تامین وثایق مورد نیاز اشاره کرد. همچنین براساس آمار اعلام‌شده از سوی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران در سال ۹۵، مجموع قراردادهای منعقدشده در این شهرک‌های صنعتی برابر با چهار هزار و ۳۱ مورد بوده که این رقم نسبت به دوره مشابه سال ۹۴ رشد حدود ۱۹ درصدی را نشان می‌دهد.

به گفته معاون برنامه‌ریزی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران با توجه به رشد حدود ۱۹ درصدی سرمایه‌گذاری در شهرک‌های صنعتی از یکسو و میزان گاز، آب و برق مصرفی در شهرک‌های صنعتی می‌توان نتیجه گرفت که رشد تولید در داخل شهرک‌های صنعتی اتفاق افتاده، ضمن اینکه در سال ۹۵ جمعا در داخل شهرک‌های صنعتی حدود ۱۸۹ هزار و ۶۵۶ نفر اشتغال ایجاد شد که بخشی از آنها به واحدهای جدید و بخش دیگر به رونق در تولید واحدها قدیمی یا متوقف شده که راه‌اندازی مجدد شده‌اند، برمی‌گردد و پیش‌بینی می‌شود این رقم در سال جاری افزایش یابد.

معاون برنامه‌ریزی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران معتقد است طرح رونق در سال ۹۵ به پایان نرسیده و در سال ۹۶ با پرداخت ۳۰ هزار میلیارد تومان تسهیلات ادامه خواهد یافت و تا پایان سال جاری ادامه خواهد داشت و برای رونق بیشتر ۱۰ هزار میلیارد تومان نیز برای اجرای طرح نوسازی و بازسازی صنایع پیش‌بینی شده است. به گفته مقیمی، به دلیل استقبال بسیار واحدها و طرح‌های متقاضی از یکسو و ضرورت ایجاد رونق در بخش تولید از سوی دیگر ادامه این طرح در سال ۹۶ با انجام اصلاحاتی با هدف بهبود و افزایش دامنه شمول آن با قدرت بیشتری پیگیری خواهد شد. معاون برنامه‌ریزی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران با اشاره به اینکه در سال ۹۵ اقدامات بسیاری از سوی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی در دستور کار قرار گرفته است، عنوان کرد: در این خصوص می‌توان به بحث‌های مربوط به اقتصاد مقاومتی و ابلاغیه‌های این بخش اشاره کرد. در این زمینه تمام دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌ها را در راستای بحث تسهیل فعالیت‌های سرمایه‌گذاران مورد بازنگری قرار گرفته و در این زمینه تفویض اختیارات خوبی برای شرکت‌های استانی صورت پذیرفته است. البته فرآیندهای نظارتی با این اقدام نسبت به گذشته تقویت شده است.

روزنامه گسترش صمت / سه شنبه ۹۶/۰۳/۳۰ شماره ۷۹۷ صفحه ۴

قانون مقاوم‌سازی تولید در مقابل نوسانات نرخ ارز

پیچ و خم‌های ماده ۴۶

منیر حضوری: قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر در راستای بهبود ارتقای نظام مالی کشور و کمک به تولیدکننده تدبیر شده است. در ماده ۴۶ این قانون آمده است که به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می‌شود از محل حساب مازاد حاصل از ارزیابی خالص دارایی‌های خارجی، تفاوت ریالی ناشی از تعهدات ارزی قطعی با نرخ رسمی ارز تا نرخ ارز روز پرداخت ناشی از واردات کالاها و خدمات تا پایان سال ۱۳۹۱ را پس از رسیدگی به اسناد و حسابرسی دقیق پس از احراز ورود کالا به کشور و رعایت ضوابط قیمت‌گذاری و عرضه از سوی دریافت‌کننده تسهیلات تامین کند. از آنجا که در سال‌های ۹۱-۹۲ نرخ ارز رسمی کشور به طرز چشمگیری افزایش یافت و شاهد نوسان نرخ ارز بودیم ضرورت

شکل‌گیری قانونی برای حمایت از تولید به چشم می‌خورد. ماده ۴۶ درباره مابه‌تفاوت نرخ ارز تعیین‌تکلیف می‌کند. در این بین مجلس قصد دارد به بانک‌ها در مقابل بانک‌های خارجی کمک کند. با توجه به اینکه بانک‌ها تعهداتی را در مقابل بانک‌های خارجی داشتند اما به دلیل مشکلاتی که در کشور پیش آمده بود امکان تامین آن مبالغ از سوی بانک مرکزی و در نتیجه بانک‌ها وجود نداشت. به این ترتیب انگیزه از اعمال این ماده آن است که به بانک مرکزی اجازه دهد تا بتواند مابه‌تفاوت‌ها را که بانک‌ها با بانک‌های خارجی تسویه کرده‌اند، تسهیل و تامین کند.

ماده‌ای حامی تولید

کروش پرویزیان، رئیس کانون بانک‌ها و موسسه‌های اعتباری خصوصی با مثبت دانستن این ماده برای تولید در گفت‌وگو با صمت گفت: از آنجاکه در سال‌های ۹۱-۹۲ نرخ ارز رسمی کشور به طرز چشمگیری افزایش یافت ضرورت شکل‌گیری قانونی برای حمایت از تولید به چشم می‌خورد. ماده ۴۶ می‌خواهد درباره مابه‌تفاوت نرخ ارز تعیین تکلیف کند چراکه بانک‌ها تعهدات خود را در مقابل بانک‌های خارجی داشتند ولی به دلیل مشکلاتی که پیش آمده بود امکان تامین آن مبالغ از سوی بانک مرکزی و در نتیجه بانک‌ها فراهم نمی‌شد. پرویزیان ادامه داد: این ماده به بانک مرکزی اجازه می‌دهد از محل تسعیر مابه‌تفاوت‌ها را که بانک‌ها با بانک‌های خارجی تسویه کرده‌اند، تسهیل و تامین کند. درواقع به وسیله این ماده تعیین تکلیف می‌شود از مشتریانی که در آن بازه زمانی از منابع بانک‌ها استفاده کرده‌اند حمایت شود تا از افزایش نرخ ارز برای آنها جلوگیری شود و بتوانند با بانک‌ها بدون اینکه متضرر شوند، تسویه کنند. رئیس کانون بانک‌ها و موسسه‌های اعتباری خصوصی ضمن اینکه این ماده را حامی واردات برشمرد، ابراز کرد: چون اساس این بحث مربوط به تسویه حساب ارزی بانک‌های داخلی و خارجی است موضوع مهمی است. از آنجاکه بانک‌های ما در مقابل بانک‌های خارجی ایفای تعهد کرده‌اند، این ماده مسائل اتفاق افتاده در سال ۹۱ را می‌خواهد حل و فصل کند. خوشبختانه با کار خوبی که در بانک مرکزی انجام شده امیدوارم این ماده هرچه سریع‌تر عملیاتی و کامل شود و حساب‌های بانک‌ها در این سال‌ها تعیین تکلیف شود. پرویزیان درباره نوسانات نرخ ارزی نیز گفت: این موضوع بر اساس نوسانات نرخ ارز بوده که مجلس می‌خواست به بانک‌ها در مقابل بانک‌های خارجی کمک کند و خوشبختانه این مهم جزو فزاینده‌های خوب قانون است. عضو سابق شورای پول و اعتبار در ادامه انتقاداتی را به این ماده وارد دانست و ابراز کرد: این ماده بی‌نقص هم نیست، مشکلی در متن این قانون بود که آن را به معاون اول رئیس‌جمهور و بانک مرکزی اطلاع دادیم، خوشبختانه بانک مرکزی هم موضوع ما را به مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی منتقل کرد و مشکل رفع شد. او ادامه داد: مشکل آن بود که در این ماده قیمت‌گذاری به عهده بانک‌ها گذاشته شده بود در صورتی که روح ماده ۴۶ برای تسویه بانک‌های داخلی با بانک‌های خارجی است و ارتباطی به موضوع قیمت‌گذاری کالا و خدمات نداشت. موضوع قیمت‌گذاری به وزارت صنعت، معدن و تجارت برمی‌گردد و اینکه اگر کسی ارزی را به نرخ دولتی و نرخ مبادله‌ای دریافت کرد در کانال توزیع رسمی کشور بتواند آن را با همان نرخ به‌دست آورد. خوشبختانه وزیر صنعت، معدن و تجارت، آقای نعمت‌زاده هم این موضوع را تایید کردند و نامه‌ای به بانک مرکزی زدند تا مشکل حل می‌شود. به این ترتیب مشکلی که در زمینه تسویه با بانک‌های خارجی پیش آمده بود به این وسیله تعیین تکلیف می‌شود.

ماده‌ای که تورم‌زاست

در حالی که کروش پرویزیان، رئیس کانون بانک‌ها و موسسه‌های اعتباری خصوصی ماده ۴۶ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر را مثبت دانست در مقابل مسعود دانشمند، عضو هیات رئیسه خانه اقتصاد این ماده را تورم‌زا برشمرد. مسعود دانشمند، عضو هیات رئیسه خانه اقتصاد با بیان اینکه قصد مجلس شورای اسلامی از این مصوبه این بوده که درآمدی ایجاد کند در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: انگیزه از این ماده آن است که با ایجاد درآمدزایی در جای دیگری به واردات کمک شود. او اظهار کرد: از آنجا که بانک مرکزی در خارج از کشور ارز دارد قصد بر این شد که ارز خارج از کشور را به نرخ محاسباتی روز تبدیل کنند و چون تبدیل با نرخ قبلی تفاوت ریالی پیدا می‌کند تفاوت ریال را به سمت کمک برای واردات انتقال دهند. به این ترتیب ارزی را که دولت از فروش نفت به‌دست می‌آورد به بانک مرکزی می‌دهد و بانک مرکزی هم بخشی از آن را در اختیار واردکننده می‌گذارد. حال این نرخ ممکن است ۶ ماه دیگر تغییر کند و بانک مرکزی باید دارایی خارجی خود را براساس این ماده تجدید ارزیابی کند. به طور مثال ۳۲۰۰ را به ۳۵۰۰ تبدیل و در آمد ایجاد شده را صرف واردات کند. عضو هیات رئیسه خانه اقتصاد با تورمی دانستن این ماده اظهار کرد: در حالی که ما باید به سمت تولید برویم باور داریم که این ماده در مقابل تولید است. اگر فرض کنیم همین ماده عملیاتی شود به این معنی است که پول را به واردات بدهیم اما سوال این است که

با چه نرخ بهره‌ای باید به آنها پول داد؟! تولیدکننده به منابع مالی نیاز دارد تا بتواند فعالیت خود را ادامه دهد و چرخ تولیدی خود را بچرخاند. این منابع مالی هم اغلب از نظام بانکی درخواست می‌شود. حال اگر به نرخ بهره توجه کنیم می‌بینیم که تولیدکننده ۲۰ درصد سود را نمی‌تواند تامین کند و پاسخ تولید را بدهد چون تولید فقط گران و غیررقابتی می‌شود. دانشمند با تاکید بر اینکه باید از تولید حمایت کرد، گفت: هر جا که پول غیرتولیدی به سیستم تزریق شود و هر پولی که ناشی از تولید نباشد تورمزاست. وقتی اسکناس چاپ شود و حجم نقدینگی افزایش پیدا کند آثار و تبعات خود را می‌آورد. بنابراین ما باید منابعی را برای تولید در نظام بانکی تامین کنیم که نرخ بهره آن حداکثر ۶ درصد باشد تا تولید بتواند سرپا بایستد. او ادامه داد: تامین مالی برای حمایت از تولیدکننده باید از محل صندوق توسعه ملی باشد. در این بین صنایع کوچک و متوسط نقش خیلی مهمی دارند. به طور مثال باید به کارخانه‌های لوازم خانگی که نه می‌توانند از بازار جهانی فاینانس کنند و نه امکان اینکه از بازار داخلی بتوانند پول ارزان به دست آورند را دارند برای واردات مواد اولیه وام بدهیم. وام ارزی هم با بهره حداکثر ۲ درصد پرداخت شود و آنها هم متعهد شوند به صندوق توسعه ملی آن ارز را برمی‌گردانند. عضو پیشین هیات رئیسه اتاق بازرگانی تهران گفت: اگر بخواهیم موانع تولید را برداریم باید مسیر آن را هموار کنیم. به اصطلاح به کسی که پایش شکسته باید عصا داد نه اینکه توقع داشته باشیم با پای شکسته ۱۰۰ متر بدود. باید بررسی کنیم که درد واحدهای کوچک و متوسط چیست؟ وقتی به این نتیجه می‌رسیم که اینها نقدینگی ندارند و این نقدینگی را هم نمی‌توانند با بهره بالای ۳۰ درصد تامین کنند باید از آنها حمایت کرد. وقتی واحد تولیدی نتواند رقابت کند نخستین چیزی که به آن می‌رسد این است که کیفیت کار خود را کاهش بدهد و در نتیجه خود را از بازار خارج می‌کند در حالی که اگر بخواهد کیفیت کالای خود را در حد قابل قبول نگه دارد نرخ آن هم افزایش پیدا می‌کند که در مقابل واردات کالاهای چینی باید عقب‌نشینی کند. دانشمند به عنوان راه‌حل مطرح کرد: اگر بخواهیم صادرات داشته باشیم و از واحدهای تولیدی حمایت کنیم، از آنجاکه بیشترین بخش صادرات صنعتی ما را واحدهای کوچک و متوسط تشکیل می‌دهند باید درد آنها را تشخیص دهیم و مشکل‌شان را حل کنیم. او در پاسخ به این سوال که نوسانات نرخ ارز چه تاثیری بر تثبیت ارزش واردات دارد، اظهار کرد: این مسئله تاثیر چندانی ندارد چراکه نرخ ارز بر مبنای بازار نیست و براساس خواسته بانک مرکزی است. به عبارتی بزرگترین عرضه‌کننده ارز خارجی در بازار ایران دولت و بانک مرکزی هم صندوق دولت است در نتیجه نوسانات ارزی خیلی نمی‌تواند تاثیرگذار باشد.

کلام آخر

نگاه‌های متفاوتی نسبت به ماده ۴۶ قانون رفع موانع تولید وجود دارد. در حالی که برخی از کارشناسان این ماده را عاملی برای رشد تولید می‌دانند در مقابل برخی آن را به چشم عاملی برای کندی رونق تولید می‌بینند. موافقان این ماده را مربوط به تسویه حساب ارزی بانک‌های داخلی و خارجی می‌دانند و مطرح می‌کنند از آنجایی که بانک‌های ما در مقابل بانک‌های خارجی ایفای تعهد کرده‌اند، این ماده قصد دارد مسائل اتفاق افتاده در سال ۹۱ را حل و فصل کند. در حالی که مخالفان این ماده را تورمزای و پر از ابهام می‌دانند. بنا به باور مخالفان هر جایی که پول غیرتولیدی به سیستم تزریق شود می‌تواند تورمزای باشد. وقتی اسکناس چاپ شود و حجم نقدینگی افزایش پیدا کند آثار و تبعات منفی خود را هم می‌آورد. بنابراین ما باید برای تولید منابعی را در نظام بانکی تامین کنیم تا تولید بتواند سر پا بایستد.

روزنامه جهان صنعت / سه شنبه ۹۶/۰۳/۲۰ شماره ۳۶۶۰ صفحه ۲

تامین مالی ۵۷ هزار میلیارد تومانی

صفحه اقتصاد: شبکه بانکی طی دو ماه ابتدایی امسال نزدیک به ۵۷ هزار میلیارد تومان تسهیلات پرداخت کرده که با رشد حدود ۱۶/۵ درصدی در مقایسه با مدت مشابه سال قبل همراه بوده است. تازه‌ترین گزارش بانک مرکزی از عملکرد بانک‌ها و موسسات اعتباری در پرداخت تسهیلات نشان می‌دهد که تا پایان اردیبهشت‌ماه حدود ۶۷۹ هزار فقره وام بین بخش‌های اقتصادی توزیع شده که در مجموع رقمی نزدیک به ۵۷ هزار میلیارد تومان را در برمی‌گیرد، تسهیلات پرداختی حدود هشت هزار میلیارد تومان در مقایسه با همین دوره در سال قبل افزایش دارد.

با توجه به اینکه پرداخت منابع برای تامین سرمایه در گردش بنگاه‌های اقتصادی در اولویت شبکه بانکی قرار دارد، آمارها نشان می‌دهد که سهم بخش‌های اقتصادی از سرمایه در گردش حدود ۳۸ هزار و ۶۰۰ میلیارد تومان بوده که در مجموع ۶۷/۸ درصد کل تسهیلات ۵۷ هزار میلیاردی پرداخت شده در دو ماه ابتدایی امسال را در بر می‌گیرد. این در حالی است که

سرمایه در گردش اختصاص یافته به بخش‌های اقتصادی در مقایسه با دو ماه اول سال ۱۳۹۵ حدود ۱۹ درصد معادل شش هزار میلیارد تومان رشد دارد .

بیشترین سهم به صنعت رسید

در بین حوزه‌های اقتصادی صنعت و معدن با دریافت ۱۸/۷ هزار میلیارد تومان بالاترین سهم را در بین بخش‌های مختلف دارد که حدود ۱۸۷ هزار و ۵۰۰ فقره تسهیلات بوده است. از این رقم ۱۶ هزار و ۴۰۰ میلیارد تومان برای سرمایه در گردش صنعت و معدن پرداخت شده که در مجموع ۲۲/۶ درصد از منابع تخصیص یافته به سرمایه در گردش کلیه بخش‌های اقتصادی را دربرمی‌گیرد. تزریق نقدینگی به این بخش تا مرز ۸۸ درصد از منابع ۱۶ هزار میلیارد تومانی صنعت و معدن بوده است . اما کشاورزی حدود ۴۳۰۰ میلیارد تومان از تسهیلات کل پرداختی را برای ۱۲۴ هزار فقره از آن خود کرده است. سهم تامین سرمایه در گردش پس از تسهیلات کشاورزی به ۷۱ درصد و معادل ۳۱۰۰ میلیارد تومان می‌رسد . در حوزه مسکن و ساختمان حدود ۴۳۰۰ میلیارد تومان تسهیلات در قالب ۸۴ هزار فقره پرداخت شده است که از این رقم ۲۲ درصد معادل ۹۶۰ میلیارد تومان برای تامین سرمایه در گردش و تا ۱۵۰۰ میلیارد تومان برای خرید مسکن هزینه شد .

مسیر صحیح اعتباردهی

در حوزه بازرگانی نیز ۶۴۰۰ میلیارد تومان تسهیلات پرداخت شده است که تا پنج هزار میلیارد تومان متعلق به تامین سرمایه در گردش خواهد بود. همچنین خدمات در صدر دریافت تسهیلات بانکی با حدود ۲۲ هزار میلیارد تومان قرار دارد که ۱۲ هزار میلیارد تومان معادل ۵۶ درصد برای تامین سرمایه در گردش اختصاص پیدا کرده است . پرداخت تسهیلات بانکی در دو ماه اول سال جاری درحالی رخ می‌دهد که هر چند تا نیمی و حتی بیشتر از ۵۰ درصد مجموع ۲۷ هزار میلیارد پرداخت شده می‌تواند متعلق به تمدید سال‌های قبل باشد اما به هر صورت عدم رعایت حدود پرداختی از سوی بانک‌ها خود می‌تواند عاملی برای اضافه برداشت از بانک مرکزی و همچنین به دنبال آن تحرکات تورمی باشد . از این رو همواره این موضوع مورد تاکید بوده که بانک‌ها باید توان مالی خود را از طریق افزایش سرمایه و بهبود کفایت سرمایه، کاهش تسهیلات غیرجاری و بازگرداندن آن به مسیر صحیح اعتباردهی و افزایش بهره‌وری در تامین سرمایه در گردش تولیدی در مسیر تامین مالی قرار گیرند. در عین حال باید بنگاه‌های تولیدی به سمت بازار سرمایه به عنوان یکی از ابزارهای مهم در تامین مالی طرح‌های اقتصادی سوق داده شوند .

آغاز اجرای طرح رونق تولید

در این میان با آغاز اجرای طرح رونق تولید، بانک مرکزی ابلاغیه‌ای را به شبکه بانکی پیرامون حمایت از نوسازی، بازسازی واحدهای صنعتی و تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام صادر کرد . در این ابلاغیه با عنوان برنامه جدید دولت برای رونق تولید آمده است: رونق تولید و افزایش اشتغال یکی از ضرورت‌های اقتصاد کشور است و به باور اغلب کارشناسان اقتصادی رسیدن به این مساله از مسیر توانمند شدن صنایع و تجهیز آنها به فناوری‌های روز دنیا می‌گذرد. دولت یازدهم در چهار سال گذشته این مساله را مورد توجه قرار داده و در قالب بسته‌های خروج از رکود، تسهیلاتی برای کمک به صنایع کشور و تجهیز آنها به ماشین‌آلات جدید اختصاص داده است. سال گذشته تسهیلات ۱۶ هزار میلیارد تومانی به حدود ۲۱ هزار واحد صنعتی پرداخت شد و براساس خیرهای جدید برای سال ۹۶ نیز ۳۰ هزار میلیارد برای رونق ۲۱ هزار واحد صنعتی در نظر گرفته شده است. کارشناسان معتقدند برای کاهش نرخ بیکاری دو راهکار ضروری است. حفظ اشتغال موجود در بخش صنعت و تولید و به‌طور کل اشتغال‌آفرینی از جمله راهکارهای کاهش نرخ بیکاری است؛ موضوعی که مورد توجه دولت نیز قرار گرفته است. آمارهای بانک مرکزی از میزان تسهیلات‌دهی بانک‌ها در دو ماه نخست امسال نشان می‌دهد که سهم تسهیلات پرداختی در قالب سرمایه در گردش با افزایش ۱۹ درصدی روبه‌رو بوده و ۴۲ درصد از این سهم به صنعت پرداخت شده که نشان‌دهنده اولویت‌دهی به تامین منابع برای این بخش و حمایت از تولیدکنندگان است .مجموع این حمایت‌ها موجب شده بخش صنعت که در سال ۹۴ با رشد منفی روبه‌رو بود رشد شش درصدی داشته باشد، اگرچه در این میان همچنان سهم بخش صنعت در رشد اقتصادی بالا نیست و این مساله اصلاح زیرساخت‌ها و همکاری همه دستگاه‌ها را می‌طلبد. در حال حاضر، سود بالای بانکی مهم‌ترین مانع برای رشد تولید و رقابت پذیری کالاهای ایرانی است . طرح رونق تولید، براساس برنامه ابلاغی معاون اول رئیس‌جمهور در سال ۱۳۹۶ از روز شنبه آغاز شده و در همین راستا بانک مرکزی به منظور طرح رونق تولید، نوسازی و بازسازی واحدهای صنعتی و نیز تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام ابلاغیه‌ای را به تمام بانک‌های عامل صادر کرده است. بر همین

اساس تمام واحدهای صنعتی و معدنی همانند سال گذشته امکان ورود و ثبت نام جهت دریافت تسهیلات را دارند و می‌توانند با مراجعه به کارگروه‌های تسهیلات استانی امور مربوط به دریافت تسهیلات را طی کنند. براساس ابلاغیه بانک مرکزی ۳۰ هزار میلیارد تومان تسهیلات جهت ارائه به ۲۱ هزار واحد صنعتی و معدنی پیش‌بینی شده که در این راستا ۱۰ هزار میلیارد تومان جهت رونق ۱۰ هزار واحد صنعتی، ۱۰ هزار میلیارد تومان جهت تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام شش هزار واحد صنعتی و نیز ۱۰ هزار میلیارد تومان دیگر جهت نوسازی، بازسازی و به‌روزرسانی پنج هزار واحد صنعتی اختصاص یافته است. محسن صالحی‌نیا، معاون امور صنایع وزارت صنعت، معدن و تجارت با اعلام این خبر تاکید کرد: واحدهای تولیدی متقاضی می‌توانند با مراجعه به کارگروه‌های تسهیل استانی جهت دریافت تسهیلات بانکی اقدام کنند. وی با اشاره به تسهیلات پرداخت شده در سال گذشته به تولیدکنندگان اظهار داشت: متوسط تسهیلات پرداختی به واحدهای صنعتی و معدنی یک میلیارد و ۱۰۰ میلیون تومان و در واحدهای کشاورزی ۳۲۷ میلیون تومان بوده است.

روزنامه دنیای اقتصاد / سه شنبه ۹۶/۰۲/۳۰ شماره ۴۰۷۴ صفحه ۲

اطلاعات آماری ۵۵ محصول منتخب بررسی شد

پرونده دوماهه تولید

دنیای اقتصاد: تصویر رسمی ارائه شده از وضعیت تولید ۵۵ کالای منتخب صنعتی، معدنی و پتروشیمی در دو ماه نخست سال جاری از رشد تولید ۲۴ محصول منتخب حکایت دارد؛ آمار مذکور همچنین بیانگر خروج محصولات منتخب معدنی از رکود است. معدنی‌ها سال گذشته را با افت تولید سپری کردند و آمارها از شرایط نامساعد این بخش حکایت داشت، اما جدیدترین داده‌های اعلام شده از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت از بازگشت رونق به این بخش حکایت دارد؛ به طوری که از میان ۱۲ محصول در دو ماه نخست سال جاری تنها چهار محصول افت تولید داشته‌اند و سایر محصولات توانستند افت تولید سال گذشته را جبران کنند. رکود حاکم در بازار داخلی از یکسو و چالش‌های به وجود آمده در بازارهای صادراتی از سوی دیگر عمده دلایلی است که فعالان بخش معدن افت تولید محصولات این گروه در سال گذشته را به آن نسبت دادند و اعلام کردند تا زمانی که راهکاری برای خروج از رکود در بازار داخلی در نظر گرفته نشود و دولت موانع به وجود آمده در بازارهای صادراتی را برطرف نکند، تولید محصولات معدنی همچنان با افت همراه خواهد بود. حال با توجه به آمار دو ماه نخست سال جاری می‌توان گفت بخش اعظمی از چالش‌های پیش روی این بخش برطرف شده و شرایط برای رشد محصولات معدنی در کشور فراهم شده است.

از سوی دیگر آمار اعلام شده بیانگر آن است که در دو ماه منتهی به اردیبهشت سال جاری از مجموع ۵۵ کالای منتخب صنعتی، معدنی و پتروشیمی، ۱۲ محصول منتخب صنعتی از مجموع ۳۰ محصول افت تولید را تجربه کردند و تولید «الیاف اکریلیک» نیز که از سال گذشته به دلیل بروز مشکل در یکی از واحدهای اصلی تولیدکننده این محصول با چالش مواجه بود نیز در مدت زمان مذکور به طور کامل متوقف شده است. با توجه به آمار مذکور می‌توان گفت هرچند معدنی‌ها در این دوره زمانی توانستند رشد قابل قبول را تجربه کنند، اما صنعتی‌ها سال جدید را چندان خوب شروع نکرده‌اند. آمار اعلام شده در خصوص معدنی‌ها نیز بیانگر آن است که از میان ۱۲ کالای منتخب معدنی در دو ماه منتهی به اردیبهشت ماه ۴ محصول منتخب افت تولید را تجربه کرده‌اند، اما در بخش محصولات پتروشیمی نیز به تفکیک محصولات شیمیایی و پلیمری از میان ۱۳ محصول منتخب در مجموع ۳ محصول پلیمری و یک محصول شیمیایی افت تولید را تجربه کردند که با این شرایط می‌توان گفت این گروه نیز سال جاری را با رشد آغاز کرده است.

صنعتی‌های منتخب با رشد مثبت

براساس آمار اعلام شده در مدت زمان مورد بررسی «اتوبوس و مینی‌بوس، کمباین، تراکتور، دوده و ماشین لباسشویی» بیشترین رشد تولید را در میان محصولات صنعتی داشته‌اند. به اعتقاد کارشناسان، تسهیل دسترسی به مواد اولیه در صنایع منتخب، افزایش تقاضا در بازار، انعقاد قراردادهای جدید، کاهش واردات و... عمده دلایلی است که می‌تواند رشد تولید در بخش صنعت را رقم بزند. آمار اعلام شده حکایت از آن دارد که در مدت زمان مورد بررسی «اتوبوس و مینی‌بوس» بیشترین رشد تولید در میان محصولات صنعتی را داشته به طوری که مجموع «اتوبوس و مینی‌بوس» تولید شده در این مدت برابر با ۲۷۸ دستگاه بوده و در مقایسه با مدت مشابه سال قبل رشد بیش از ۷۹ درصدی را تجربه کرده است، براساس این

گزارش رفع تحریم‌ها بیشترین اثرگذاری را در این گروه برای عبور از رکود به همراه داشته است. مجموع تولید «کمباین» نیز در این مدت برابر با ۱۰۱ دستگاه بوده که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل رشدی نزدیک به ۶۶ درصد داشته است. «تراکتور» تولیدی در دو ماه نخست سال جاری نیز برابر با دو هزار و ۱۴۹ دستگاه بوده که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل رشدی ۲۹/۵ درصدی را تجربه کرده است.

«دوده» نیز به‌عنوان چهارمین محصولی که در این مدت رشد تولید را تجربه کرده در مقایسه با مدت مشابه سال قبل رشد نزدیک به ۲۲ درصدی داشته است، واردات «دوده» و رویکرد صادراتی برخی شرکت‌ها از جمله دلایلی است که می‌توان رشد تولید «دوده» را به آن نسبت داد، مجموع دوده تولید شده در مدت زمان مورد بررسی برابر با ۱۷ هزار و ۴۰۰ تن بوده است. «ماشین لباسشویی» تولیدی در کشور نیز در این مدت برابر با ۹۴ هزار و ۴۰۰ دستگاه بوده که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل این محصول صنعتی نیز رشدی ۲۰ درصدی را تجربه کرده، افزایش تقاضا در بازار، عمده دلیلی است که رشد تولید این محصول صنعتی به آن نسبت داده شده است.

صنعتی‌های منتخب با رشد منفی

از سوی دیگر و براساس آمار اعلام شده در دو ماه نخست سال جاری «روغن موتور صنعتی تصفیه اول، وانت، کارت، کولرآبی و الکتروموتور» بیشترین افت تولید در میان ۳۰ محصول منتخب صنعتی داشته‌اند. در میان محصولاتی که بیشترین افت تولید را در مدت زمان مورد بررسی تجربه کرده‌اند، می‌توان به «روغن موتور صنعتی تصفیه اول» اشاره کرد که افت بیش از ۵۱ درصدی داشته است؛ براساس آمار اعلام شده تولید این محصول در مدت زمان مورد بررسی برابر با ۳۰ هزار و ۵۰۰ تن بوده است. «وانت» تولیدی در کشور نیز در مدت زمان مورد بررسی از افت تولید بی‌نصیب نبوده، به‌طوری که برای این محصول در مدت زمان مورد بررسی افت نزدیک به ۳۴ درصدی ثبت شده، مجموع «وانت» تولیدی در کشور در این مدت برابر با ۷ هزار و ۷۰۰ دستگاه است.

از سوی دیگر کاهش تقاضای صنایع مرتبط عمده دلیلی است که موجب شد تولید «کارت» نیز نسبت به مدت مشابه سال قبل افت نزدیک به ۲۵ درصد را تجربه کند. براساس آمار اعلام شده در مدت زمان مورد بررسی کارت تولیدی در کشور برابر با ۳۵ هزار و ۴۰۰ تن بوده است. «کولر آبی» چهارمین محصولی است که در این دوره افت تولید را تجربه کرد، براساس آمار اعلام شده در مدت زمان مورد بررسی در مجموع ۱۷۷ هزار و ۳۰۰ دستگاه «کولرآبی» در کشور تولید شده که با افت نزدیک به ۲۴ درصد همراه بوده است. تولید «الکتروموتور» در کشور نیز در این دوره افت بیش از ۱۶ درصدی داشته است.

محصولات معدنی منتخب

از سوی دیگر براساس آمار اعلام شده از میان ۱۳ محصول منتخب معدنی نیز «فولاد خام، شیشه جام، چینی بهداشتی، محصولات فولادی و کاشی و سرامیک» در دو ماه نخست سال جاری بیشترین رشد تولید را تجربه کرده‌اند. تولید «فولاد خام» در مدت زمان مورد بررسی برابر با ۴ میلیون و ۱۸۰ هزار و ۲۰۰ تن بوده که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل رشد بیش از ۳۸ درصدی داشته است. تولید «شیشه جام» نیز در این مدت برابر با ۱۳۳ هزار و ۹۰۰ تن بوده که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل رشدی بالغ بر ۲۵ درصد داشته است.

«چینی بهداشتی» نیز در مدت زمان مورد بررسی با تولید ۱۲ هزار و ۵۰۰ تنی در کشور توانست رشد بیش از ۳۳ درصد را ثبت کند. «محصولات فولادی» چهارمین محصولی است که در مدت زمان مذکور رشد بیش از ۲۸ درصدی را تجربه کرده است، مجموع «محصولات فولادی» تولیدی در دو ماه منتهی به اردیبهشت برابر با سه میلیون و ۴۷۸ هزار و ۹۰۰ تن است. «کاشی و سرامیک» نیز در این دوره از رشد تولید بی‌نصیب نبوده به‌طوری که تولیدکنندگان این محصول با تولید ۳۵ میلیون و ۹۶۱ هزار و ۶۰۰ مترمربع در مدت زمان مورد بررسی توانستند رشد نزدیک به ۲۴ درصد را تجربه کنند. اما درخصوص محصولات معدنی که در این مدت افت تولید را تجربه کرده‌اند می‌توان به «ظروف شیشه‌ای، کاند مس، سیمان، شمش آلومینیوم و کنسانتره زغال سنگ» اشاره کرد که در دوماه نخست سال جاری به ترتیب افت ۲۰/۴، ۹/۱، ۵/۷، ۴/۹ و ۳ درصدی داشته‌اند.

رشد محصولات منتخب پتروشیمی

اما در بخش کالاهای منتخب پتروشیمی به تفکیک محصولات شیمیایی و پلیمری نیز در مدت زمان مورد بررسی «(SBR) استایرن بوتادین رابر»، «(PS) پلی استایرن»، اوره، «(PVC) پلی‌وینیل کلراید» و آمونیاک بیشترین رشد تولید در میان محصولات منتخب پتروشیمی را به خود اختصاص داده‌اند. براساس آمار اعلام شده مجموع «(SBR) استایرن بوتادین رابر» تولید

شده در دو ماه نخست سال جاری برابر با ۱۰ هزار تن بوده که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل رشدی حدود ۱۰۴ درصد را ثبت کرده است. تولید «(PS پلی‌استایرن» نیز در این مدت برابر با ۴۴ هزار تن بوده که رشدی حدود ۴۱ درصد را در مقایسه با سال گذشته داشته است. اما اوره تولیدی در این دوره نیز برابر با ۹۳۱ هزار تن بوده و رشد آن ۲۲/۵ درصد بوده، درخصوص «(PVC پلی‌وینیل کلراید» نیز تولید ثبت شده برابر با ۹۱ هزار تن است که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل از رشد بیش از ۲۴ درصد حکایت دارد. اما «آمونیاک» تولیدی در این مدت نیز برابر با ۶۹۷ هزار تن بوده که رشدی ۱۵/۴ درصدی را در مقایسه با دوره مشابه سال قبل تجربه کرده است.

در مقابل محصولات شیمیایی که در این دوره رشد تولید داشته‌اند می‌توان به افت تولید حدود ۴۸ درصدی «(PBR پلی‌بوتادین رابر» و افت تولید «(AE اکریلونیتریل بوتادین استا» اشاره کرد، افت تولید این محصول حدود ۲۸ درصد ثبت شده است. «(PP پلی‌پروپیلن» سومین محصولی است که بیشترین افت تولید را داشته است. براساس آمار اعلام شده در دو ماه نخست سال جاری این محصول افت بیش از ۱۰ درصد را تجربه کرده است. در کنار محصولات شیمیایی که افت یا رشد تولید را تجربه کرده‌اند روند تولید دو محصول «(ER اپوکسی‌رزین» و «(PC پلی‌کربنات» در آمار دو ماه نخست سال جاری قید نشده و وضعیت تولید این محصولات نامشخص است.

روزنامه گسترش صمت / چهارشنبه ۹۶/۰۳/۳۱ شماره ۷۹۸ صفحه ۴

گزارش صمت از ماده ۱۹ قانون رفع موانع تولید

قانونی که هیچ‌گاه عملیاتی نشد

منیر حضوری: قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر در راستای بهبود ارتقای نظام مالی کشور و کمک به تولیدکننده تدبیر شده است. در بند الف ماده ۱۹ این قانون آمده که به منظور کمک به تامین نقدینگی برای حمایت از واحدهای تولیدی کالا و خدمات و تسهیل در وصول مطالبات سررسید گذشته بانک‌ها یا موسسه‌های مالی و یا اعتباری دارای مجوز از این واحدها بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است از طریق همه بانک‌ها و موسسه‌های اعتباری دولتی و خصوصی عامل در صورت درخواست متقاضی متناسب با بازپرداخت هر بخش از تسهیلات پرداختی به واحدهای تولیدی نسبت به آزادسازی وثیقه‌های مازاد یا تبدیل وثیقه متناسب با میزان باقیمانده تسهیلات اقدام کند.

قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر بانک مرکزی را مکلف می‌کند متناسب با بازپرداخت هر بخش از تسهیلات پرداختی به واحدهای تولیدی برای آزادسازی وثیقه‌های مازاد اقدام کند. قانونی که در عمل اتفاق نیفتاده و واحدهای تولیدی تا پرداخت کامل بدهی خود به بانک نمی‌توانند مدعی آزادسازی بخشی از وثیقه‌های خود از بانک باشند. درباره اینکه این قانون چقدر می‌تواند حامی تولیدکننده باشد و چرا این قانون عملیاتی نشده با کارشناسان به بحث نشستیم.

قانونی که حامی تولید نیست

کامران ندری، معاون پژوهشی پژوهشکده پولی-بانکی با بیان اینکه قانون رفع موانع تولید خود دچار ضعف‌هایی است در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: بر اساس بند الف ماده ۱۹ این قانون واحدهای تولیدی که به بانک‌ها بدهکار هستند و تسهیلاتی دریافت کرده‌اند وقتی میزانی از مبلغ بدهی خود را بازپرداخت کنند بانک‌ها موظفند که بخشی از وثیقه آنها را آزاد کنند. به طور مثال یک واحد تولیدی اگر ۵ میلیارد تومان تسهیلات دریافت کرده و وثیقه‌ای نزد بانک گذاشته اگر یک میلیارد تومان از بدهی‌های خود را به بانک پرداخت کرد باید یک پنجم وثیقه او از سوی بانک آزاد شود. ندری با بیان اینکه این قانون خیلی نمی‌تواند عملیاتی باشد، اظهار کرد: از آنجا که وثیقه‌ای که واحدهای تولیدی نزد بانک‌ها می‌گذارند بیشتر در قالب ملک و ماشین‌آلات است این سوال مطرح می‌شود کسی که یک ملک نزد بانک گذاشته چگونه بانک باید بخشی از آن را آزاد کند! به این ترتیب این قانون بیشتر در زمینه وثیقه اوراق بهادار می‌تواند عملیاتی باشد. به طور مثال اگر واحد تولیدی ۵۰۰ میلیون تومان از بدهی بانک را پرداخت کرد به همان میزان بتوان به آن واحد وثیقه را برگرداند. او تاکید کرد: این مهم باعث می‌شود که آن واحد هم همین مبلغ را در جای دیگر وثیقه و از جای دیگر تسهیلات دیگری دریافت کند که در نتیجه به رونق آن کمک می‌کند. این کارشناس بانکی در پاسخ به این سوال که این قانون چقدر می‌تواند به رونق واحدهای تولیدی کمک کند، گفت: وقتی این قانون عملیاتی نباشد هرگز نمی‌تواند کمک خاصی به تولید کند. فردی که

کسب و کاری راه‌اندازی کرده و بعد کل دارایی خود را به وثیقه بگذارد و هر زمانی که بخشی از بدهی خود را پرداخت کند، بانک به میزانی که با طرف تسویه کرده وثیقه را آزاد کند خود علامت سوال است.

مخالفت بانک‌ها با آزادسازی وثیقه

احمد کیمیایی‌اسدی، نایب رئیس کمیسیون تسهیل کسب و کار اتاق بازرگانی تهران نیز با بیان اینکه این قانون در عمل آنطور که باید اجرا نمی‌شود در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: وقتی واحدهای تولیدی بخشی از این تسهیلات را پرداخت می‌کنند بانک‌ها هنوز هم تمایلی ندارند که بخشی از وثایق را آزاد کنند. در واقع بانک‌ها باور دارند که ممکن است مابقی تسهیلات بازپرداخت نشود و جریمه‌ها افزایش یابد که این عمل حجم بدهی شخص را به بانک افزایش می‌دهد. در نتیجه تاکنون بانک‌ها هیچ اقدامی نکرده‌اند که وثیقه‌ای را هنگام اجرای بازپرداخت آن آزاد کنند و همیشه می‌گذارند زمانی که تسویه کامل انجام شد اقدام به آزادسازی کنند. او اذعان کرد: این قانون یکسری تعهدات برای بانک ایجاد می‌کند که ممکن است بانک را با چالش روبه‌رو کند. به این صورت که آزادسازی وثیقه‌ها ممکن است بدون پشتوانه باشد و در نتیجه بانک و کارمند را با مسئولیت سنگینی روبه‌رو می‌کند. کیمیایی‌اسدی با بیان مثالی به عملیاتی نشدن این قانون اشاره کرد و گفت: واحد تولیدی را می‌شناسم که ۶۰ درصد از بدهی خود را در وقت مقرر به بانک ارائه کرده بود اما وقتی درخواست کرد که مقداری کم از وثیقه‌هایش آزاد شود، موافقت نشد. در این باره وثیقه‌ای که در اختیار بانک قرار گرفته بود، یک ملک نبوده بنابراین مشکلی در آزادسازی آن وجود نداشت. گاهی پیش آمده که فردی وامی را گرفته و ۶ ملک را به عنوان وثیقه در اختیار بانک گذاشته اما بانک در آزادسازی حتی یک مورد هم همکاری نکرده است. البته بانک‌ها با تعویض وثیقه موافقت می‌کنند و مشکلی با آن ندارند اما دیده نشده که در اواسط کار بخشی از وثیقه را آزاد کنند. نایب رئیس کمیسیون تسهیل کسب و کار اتاق بازرگانی تهران در پاسخ به این سوال که چقدر این قانون می‌تواند به رونق واحدهای تولیدی کمک کند، اظهار کرد: از آنجا که واحدهای تولیدی به تسهیلات و حمایت نیاز دارند در نتیجه این قانون خیلی می‌تواند موثر باشد. به این دلیل که بانک‌ها نمی‌توانند میزان تسهیلات دهی را بیش از حد افزایش دهند در نتیجه دریافت تسهیلات از بانک‌ها سقف دارد. در این بین اگر تولیدکننده مقداری بازپرداخت کرد توقع از بانک‌ها این است که مقداری از وثیقه را آزاد کنند تا آن فرد بتواند به بانک دیگری برود و از آنجا هم برای دریافت تسهیلات اقدام کند. به این ترتیب اگر بانک‌ها به اجرایی شدن این قانون کمک کنند، می‌تواند قانون خوبی باشد.

کلام آخر

با اینکه قانون رفع موانع تولید می‌تواند حامی تولیدکننده باشد و به عبارتی به داد تولید برسد اما در عمل این قانون چندان عملیاتی نشده است. در صورت عملیاتی شدن این قانون تولیدکننده می‌تواند مانور بیشتری در عرصه اقتصاد دهد و با خیالی آسوده‌تر به فعالیت خود ادامه دهد چراکه در این بین یک واحد تولیدی می‌تواند با پرداخت میزانی از بدهی خود به بانک بخشی از وثیقه خود را دریافت کند و در ادامه با همان سرمایه در جای دیگر به ادامه فعالیت بپردازد.

روزنامه جهان صنعت / چهارشنبه ۹۶/۰۳/۳۱ شماره ۳۶۶۱ صفحه ۲

ژنرال بی نام و نشان!

صفحه اقتصاد: گروه اقتصادی- پس از مشخص شدن نتیجه انتخابات ۲۹ اردیبهشت‌ماه و تداوم ریاست‌جمهوری حسن روحانی برای دوره دوم، یکی از مهم‌ترین مباحث و گمانه‌زنی‌های پساانتخاباتی به ترکیب کابینه دوازدهم و تغییر و تحولات احتمالی در دولت اختصاص یافت. حال فرصت کوتاهی از عمر دولت یازدهم باقی مانده و به زودی حسن روحانی باید کابینه جدید خود را برای چهار سال دوم ریاست‌جمهوری‌اش معرفی کند و از همین رو این روزها گمانه‌زنی‌های فراوانی در خصوص ترکیب کابینه دولت دوازدهم انجام می‌شود.

چیزی که مسلم است، این است که بنا به اذعان نزدیکان رییس‌جمهور تغییر در ترکیب کابینه قطعی است و برخی چهره‌ها از کابینه حسن روحانی حذف و چهره‌های جدیدی به کابینه اضافه خواهند شد.

براساس لیست احتمالی کابینه دولت دوازدهم که روز گذشته در برخی از سایت‌ها منتشر شد، تغییر در کابینه دوازدهم حدود ۷۰ درصد است که نشان از عزم دولت برای تغییر نسبت به دوره چهار ساله نخست خود دارد. حضور احتمالی محمدعلی نجفی در سازمان برنامه و بودجه که از مدت‌ها پیش تقریباً قطعی شده بود، نشان داد که عدم رضایت

رییس‌جمهور از نوبخت و تیم معاونان وی و در نتیجه عدم اعتماد به گزارشات سازمان برنامه و بودجه که از مدت‌ها پیش صحبت آن بود، صحت داشته است.

مه‌ره اصلی کابینه

از بین موارد مزبور، گزینه وزیر اقتصاد، حجت‌الله میرزایی بسیار عجیب است که با توجه به رزومه مدیریتی نه چندان غنی وی و حضور کمتر از یک ساله‌اش در بسیاری از پست‌های مشاوره‌ای و غیرمشاوره‌ای که از سال ۷۰ به این سو داشته، انتخاب چندان مناسبی به نظر نمی‌رسد و امید می‌رود تا زمان قطعی شدن لیست، نام ایشان در بین گزینه‌های وزارت نباشد. این در حالی است که علی طیب‌نیا هم جزو وزرای موفق بوده است اما در لیست احتمالی جای وی خالی است و با توجه به مشکلاتی که گریبانگیر اقتصاد ایران است، وزیر اقتصاد مه‌ره اصلی کابینه به شمار می‌رود.

به هر سو رقابت‌های انتخاباتی اردیبهشت‌ماه فرصت مناسبی بود برای سنجش عملکرد چهارساله حسن روحانی. از جهت‌گیری‌های سیاسی روزهای داغ انتخابات که کمی فاصله بگیریم و از دور به آن نگاه کنیم می‌فهمیم رضایت نسبی از عملکرد او در میان مردم وجود داشته که بار دیگر به او اعتماد کردند تا چهار سال دیگر رییس‌جمهور باشد. با این حال نقاط ضعف دولت او هم در همین رقابت‌های انتخاباتی به خوبی رخ نمود و شاید همین معایب موجب شد حسن روحانی دست به تغییر در کابینه دولت دوم خود بزند. یکی از اشکالاتی که به دولت یازدهم از سوی منتقدان وارد می‌شد سن بالای اعضای کابینه بود که موجب شده بود از سوی مخالفان لقب دولت «ژنرال‌ها» به آن داده شود. شاید همین مساله یکی از دلایل مهمی باشد که حسن روحانی تصمیم گرفته در ترکیب کابینه‌اش دست ببرد و چند گزینه پرحاشیه و کند را کنار بگذارد. همان‌هایی که این روزها بیش از هر کس دیگری در گمانه‌زنی‌ها صحبت از کنار گذاشتن‌شان در میان است. نکته دیگری که حسن روحانی را مصمم کرد در کابینه‌اش تغییر ایجاد کند و برخی دامنه آن را تا نیمی از کابینه قلمداد می‌کنند، همراهی اعضای کابینه در کارزار انتخاباتی بود. به عینه دیدیم وقتی عرصه بر حسن روحانی در رقابت انتخاباتی از سوی حریفانش تنگ شد سه یا چهار وزیر بودند که پا به میدان گذاشتند و از رییس‌جمهورشان دفاع کردند و باقی وزرا سر در جیب عافیت فرو بردند. نکته جالب اینجاست که تنها چند وزیری به میدان رقابت انتخاباتی و دفاع از رییس‌جمهور پا نهادند که در میان افکار عمومی موفق‌ترین وزرای کابینه حسن روحانی بودند و شاید همین مساله حسن روحانی را مصمم کرد تا وزرای که در کارنامه خود عملکرد قابل دفاعی در این چهار سال نداشتند را کنار بگذارد. با همه اینها این روزها هر گروه جناحی از لیست احتمالی کابینه دولت دوازدهم حرف می‌زند و گنده‌ها و حلقه‌های دور و نزدیک به رییس‌جمهور هم مشغول رایزنی و چینش ترکیب موردنظر خود برای کابینه دولت دوازدهم هستند.

تحقق شعارهای دولت

در همین حال علی کریمی‌مله، استاد علوم سیاسی دانشگاه مازندران می‌گوید: کشور در وضعیت پرجالش و همراه با مسایل بسیاری در حوزه‌های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی و مدیریتی مواجه است که مستلزم به‌کارگیری مدیران متخصص و خلاق و آشنا به اقتضات مدیریت در دوران جدید است.

وی گفت: کابینه جدید باید متشکل از افراد کارآزموده، کارآمد و نوآور و متناسب با علم و رویدادهای جهانی و آشنا به رویکردها و دانش جهانی باشد و الزامات مدیریت در حوزه تخصصی خود را به خوبی بشناسد. استاد علوم سیاسی دانشگاه مازندران افزود: اگر تعبیر خستگی را به کار نبریم باید گفت فقدان نوآوری و خلاقیت و تکیه بر همان شیوه‌ها و سیره‌ای که در گذشته در طول چهار دهه گذشته تکرار و آزمون شد، محافظه‌کاری و لختگی بیش از حد وزیران کابینه یازدهم در حمایت و همکاری با روحانی در مواضع، دیدگاه‌ها و برنامه‌هایش از نقاط ضعف کابینه دولت فعلی است که در دولت آینده باید تغییر کند. این تحلیلگر مسایل سیاسی همچنین گفت: کابینه اول آقای روحانی یک کابینه زله و به نسبت خنثی و جز در موارد معدودی، محافظ‌کار است که در واقع حتی در حمایت از آقای روحانی چه در انتخابات و قبل آن به جز چند نفر، ناموفق عمل کرده است. کریمی با بیان اینکه بخشی از محافظه‌کاری کابینه یازدهم ناشی از مناسبات سیاسی حاکم بر دولت اول آقای روحانی است، افزود: باید توجه داشت دولت آقای روحانی کابینه را در زمانی تشکیل داد که اکثریت کرسی‌های مجلس شورای اسلامی در اختیار تدروها بوده و ایشان باید کابینه‌ای را معرفی می‌کرد که بتواند از دل آن اکثریت، رای اعتماد بگیرد. از دیدگاه این تحلیلگر مسایل سیاسی آنچه که باید مطلوب باشد، تغییر بیش از ۷۰ درصدی کابینه دولت یازدهم آقای روحانی است تا بتواند شعارها، وعده‌ها و برنامه‌هایی که درانتخابات و یا قبل آن بیان کرده را عملیاتی کند.

کریمی در عین حال پیش‌بینی کرد با در نظر گرفتن شرایط کنونی، تغییرات در اعضای کابینه دولت دوازدهم کمتر از ۵۰ درصد خواهد بود.

ایده «فقط الرجالی»

وی اظهار داشت: در طول این چهار دهه از حیات جمهوری اسلامی، سیکل بسته مدیریت در کشور باعث شده هر وقت شرایطی برای به‌کارگیری آدم‌های جدید فراهم می‌شود دوباره همان افراد تابلودار یا آدم‌های شناخته شده گذشته برای تصدی پست صف‌آرایی کرده و طبیعی است به دلیل تجربه و روابط درونی که با یکدیگر دارند برای انتخاب در اولویت قرار می‌گیرند. کریمی تصریح کرد: وقتی در این سیکل بسته قرار می‌گیرید، آن ایده معروف فقط الرجالی خودنمایی می‌کند و تکرار می‌شود و اراده خود را بر تصمیم‌گیری تحمیل می‌کند به طوری که تصور می‌شود افراد دیگری وجود ندارند. استاد علوم سیاسی دانشگاه مازندران گفت: اگر آقای روحانی بخواهد در این دوره در مقابل تعهدات و شعارهایی که در انتخابات داده و مسوولیت‌هایی که پذیرفته را عملیاتی کند، حتما باید این سیکل بسته را بشکافد تا نیروهای جدیدی را وارد عرصه کند. وی با بیان اینکه شکافتن این چرخه نیازمند اراده قوی است، اظهار داشت: در وزارتخانه‌ها و بخش‌های مختلف حکومتی کسانی هستند که تجربه وزارت نداشته‌اند اما توانمندی و ظرفیت تصدی و در اختیار گرفتن پست‌هایی مانند وزارت را دارند و این دست از افراد کم نیستند. کریمی با بیان اینکه اراده‌ای وجود دارد و به حدی استشمام می‌شود که انسان‌های جدید با ایده‌ها و چهره‌های تازه وارد کابینه شوند، افزود: اما مناسبات ساختاری که در جامعه ما وجود دارد، خلاقیت‌های معجزه‌کننده یا ابداعات بسیار شگرف را از آدم‌ها خواهد گرفت و نمی‌توان توقع عملکرد معجزه‌آسایی در چنین کابینه دولت دوم روحانی داشت.

خرابی‌های به ارث رسیده به دولت

استاد علوم سیاسی دانشگاه مازندران بخشی از نارضاقتی‌ها از کابینه دولت یازدهم را ناشی از عمق خرابی‌هایی دانست که به دولت روحانی ارث رسیده و چهار سال اگرچه زمان زیادی است اما زمان کافی برای برداشتن همه آن آوارها نیست. وی گفت: بخش دیگر آن با توجه به مسیر رو به جلوی دولت یازدهم به فقدان نوآوری و خلاقیت در عملکرد حوزه‌های مختلف بازمی‌گردد.

روزنامه دنیای اقتصاد / چهارشنبه ۹۶/۰۲/۳۱ شماره ۴۰۷۵ صفحه ۲

موتور طرح رونق روشن شد

ثبت نام سه نوع وام تولید

دنیای اقتصاد: ثبت نام سه نوع وام در راستای تداوم طرح رونق تولید که از سال گذشته آغاز شده بود، کلید خورد. بعد از ابلاغیه سیاست‌گذار پولی کشور برای پرداخت ۳۰ هزار میلیارد تومان تسهیلات در سال ۹۶، متقاضیان دریافت وام می‌توانند با مراجعه به سایت بهین‌یاب زیر نظر وزارت صنعت، معدن و تجارت درخواست خود را ثبت کنند. نحوه توزیع این وام‌ها برای تامین سرمایه در گردش مورد نیاز برای ۱۰ هزار بنگاه اقتصادی، تامین منابع مالی مورد نیاز ۶ هزار طرح نیمه‌تمام با پیشرفت فیزیکی حداقل ۶۰ درصد و تامین مالی مورد نیاز برای بازسازی و نوسازی ۵ هزار واحد اقتصادی خواهد بود.

موتور طرح رونق تولید با آغاز به کار سایت «بهین‌یاب» برای ثبت نام متقاضیان دریافت تسهیلات ۳۰ هزار میلیارد تومانی روشن شد. برای سال جاری متقاضیان می‌توانند برای دریافت سه نوع تسهیلات که دربرگیرنده «تامین سرمایه در گردش مورد نیاز برای ۱۰ هزار بنگاه اقتصادی، تامین منابع مالی مورد نیاز ۶ هزار طرح نیمه‌تمام با پیشرفت فیزیکی حداقل ۶۰ درصد و تامین مالی مورد نیاز برای بازسازی و نوسازی ۵ هزار واحد اقتصادی» می‌شود، به این سایت مراجعه کنند. براساس اخبار اعلام شده بررسی پرونده متقاضیان سال گذشته تا ۳۰ خرداد ماه سال جاری در دستور کار سایت بهین‌یاب قرار داشته و با پایان روند بررسی این متقاضیان از روز گذشته، ثبت نام جدید در این سایت آغاز شده است.

سیاست‌گذار پولی کشور در راستای «استمرار رونق تولید، حفظ اشتغال فعلی، ایجاد اشتغال جدید و افزایش رشد اقتصادی کشور» راهبرد وام‌دهی سال ۹۶ را در دستور قرار داده است. براساس دستورالعمل جدید وام‌دهی در سال جاری تسهیلات پیش‌بینی شده مشمول بنگاه‌هایی می‌شود که از سوی کارگروه استانی مشروط به احراز توجیه فنی، مالی و اقتصادی مناسب فعالیت توسعه بانک معرفی شوند. همچنین دریافت تسهیلات براساس دستورالعمل پیش‌بینی شده مشمول محصولاتی می‌شود که در بازار فروش قابل قبول باشند و منجر به انباشته شدن محصولات در انبار نشوند. از سوی دیگر

تسهیلات مذکور مشمول بنگاه‌هایی می‌شود که تولید آنها به دلیل کمبود نقدینگی متوقف شده باشد یا فعالیت آنها به کمتر از ظرفیت اسمی رسیده باشد. درخصوص بنگاه‌هایی که در سال‌های گذشته فعالیت نداشته‌اند و فاقد فروش بوده‌اند نیز اعطای تسهیلات سرمایه در گردش به تشخیص موسسه اعتباری در راستای فعالیت مجدد بنگاه‌ها تخصیص می‌یابد؛ مشروط بر اینکه متقاضیان دارای طرح توجیهی مناسبی باشند و فعالیت مجدد آنها بتواند به فروش و سودآوری منتهی شود. نوسازی خطوط فرسوده برخی از صنایع که به دلیل ماشین‌آلات با کاهش بازدهی مواجه شده بودند را می‌توان یکی از اقداماتی دانست که در طرح رونق تولید سال‌جاری پیش‌بینی شده و آنچه مسلم است با نوسازی خطوط قدیمی شاهد رفع بخش اعظمی از مشکلات صنایع خواهیم بود. در این خصوص رضا رحمانی با اشاره به اینکه قدیمی و فرسوده بودن تجهیزات و ماشین‌آلات خطوط تولیدی برخی صنایع که در طرح رونق سال‌جاری مدنظر قرار گرفته و در کنار اقدامات پیش‌بینی شده اهداف دیگری نظیر کاهش مصرف انرژی، تولید محصول کیفی، رعایت مسائل زیست‌محیطی و کاهش قیمت تمام‌شده که جملگی جزو پروژه‌های اقتصاد مقاومتی است، در سال‌جاری اجرایی خواهد شد. به گفته رحمانی برای نوسازی صنوف تولیدی نظیر ریخته‌گری، نجاری و... که نیاز به نوسازی دارند نیز در اقدام جداگانه سیاست‌هایی با همکاری معاونت امور اقتصادی و بازرگانی اجرایی خواهد شد. افزایش ایجاد اشتغال یکی دیگر از اهدافی است که رحمانی به آن اشاره کرده و در این خصوص می‌گوید: هدف کلی طرح رونق تولید افزایش ۱۰ درصدی اشتغال و محصولات تولیدی در واحدهای صنعتی کوچک و متوسط ثبت‌نام‌کننده در سامانه بهین یاب است و با این شرایط پیش‌بینی ما از طرح رونق تولید ایجاد ۵۰ هزار شغل جدید است، همچنین با تکمیل پروژه‌هایی که با پیشرفت بالای ۶۰ درصد است نیز انتظار ایجاد ۱۲۰ هزار شغل جدید و برای صنوف به‌ویژه صنوف تولید ایجاد ۲۵۰ هزار شغل جدید دور از ذهن نیست.

جغرافیای دریافت وام

در کنار روند پیش‌گرفته برای سال‌جاری و براساس آمار اعلام شده از سوی رحمانی، معاون طرح و برنامه وزارت صنعت، معدن و تجارت سال گذشته ۱۶ هزار میلیارد تومان برای ۷ هزار و ۵۰۰ واحد صنعتی و معدنی در نظر گرفته شده بوده که پرونده متقاضیان دریافت این تسهیلات تا ۳۰ خرداد سال‌جاری ادامه داشته است. با توجه به آمار اعلام شده سال گذشته در مجموع بیش از ۱۷ هزار میلیارد تومان تسهیلات به ۲۴ هزار و ۹۶۴ متقاضی پرداخت شده است.

براساس آمار اعلام شده از سوی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران سال گذشته در مجموع ۵۹ هزار و ۶ فقره ثبت‌نام برای دریافت تسهیلات در سایت بهین‌یاب صورت گرفته که از مجموع ثبت‌نام‌کنندگان ۲۴ هزار و ۹۶۴ فقره تسهیلات به متقاضیان پرداخت شده است. گزارش وضعیت ثبت‌نام برای تامین مالی طرح‌ها و واحدها بیانگر آن است که استان‌های «اصفهان، مازندران، آذربایجان شرقی، گیلان و جنوب کرمان» بیشترین درخواست برای دریافت وام را داشته‌اند. براساس آمار مذکور درخواست ثبت‌شده برای استان اصفهان برابر با چهار هزار و ۶۶۰ فقره بوده که از مجموع درخواست‌های ثبت شده دو هزار و ۲۷۲ فقره تسهیلات به این استان پرداخت شده است. استان مازندران نیز سال گذشته در مجموع چهار هزار و ۵۴۱ فقره درخواست در سایت بهین‌یاب ثبت کرده که از میان درخواست‌های ثبت‌شده هزار و ۶۲۵ فقره تسهیلات به این استان اختصاص یافته است. اما آذربایجان شرقی سومین استانی است که بیشترین درخواست برای دریافت تسهیلات را سال گذشته ثبت کرده که در مجموع با پرداخت هزار و ۲۷۸ فقره تسهیلات به متقاضیان این استان موافقت شده است. اما درخواست‌های ثبت‌شده برای استان گیلان نیز برابر با سه هزار و ۲۷۴ فقره بوده که از این میان هزار و ۲۰۵ فقره تسهیلات پرداخت شده است. درخواست‌های ثبت‌شده برای جنوب کرمان نیز سال گذشته برابر با سه هزار و ۲۸ فقره بوده که پرداخت ۲۷۲ فقره تسهیلات را به همراه داشته است.

روزنامه گسترش صمت / شنبه ۹۶/۰۴/۰۳ شماره ۸۰۰ صفحه ۴

سیاست دولت تثبیت نرخ ارز

منیر حضوری: یکی از ایرادهایی که بر نظام اقتصادی وارد است نوسان شدید نرخ ارز است. نوسانی که در سال‌های ۹۱-۹۰ شاهد آن بودیم و بیشتر بخش‌های زندگی مردم را تحت تاثیر قرار داده بود.

وقتی در بازار ثبات نرخ ارز به هم بخورد هم در توسعه صادرات غیرنفتی و هم در بخش بازرگانی داخلی دچار تزلزل خواهیم شد. در این بین نه تولیدکننده تکلیف خود را می‌داند که در بازار چه کند و نه صادرکننده می‌داند که در بازار بین‌المللی چه

بلایبی قرار است بر سرش بیاید. به این ترتیب تثبیت نرخ ارز می‌تواند اثرات مثبتی بر کل اقتصاد کشور داشته باشد. در همین زمینه با کارشناسان به بحث نشستیم.

بی‌ثباتی در نرخ ارز؛ افزایش ریسک‌پذیری در اقتصاد

مرتضی افقه، کارشناس اقتصاد با بیان اینکه ثبات متغیرهای اقتصادی برای رشد و رونق کشور مهم است در گفت‌وگو با صمت ابراز کرد: یکی از عوامل مهمی که ریسک سرمایه‌گذاری را در جوامع افزایش می‌دهد بی‌ثباتی در نرخ‌ها یا متغیرهای کلان در اقتصاد است. نرخ ارز در ایران به دلیل جایگاهش در اقتصاد کشور و سهمی که از فروش نفت دارد از یک طرف و نیازی که برای واردات در بخش خدمات کشاورزی و صنعت داریم از طرف دیگر از جمله متغیرهای بسیار تعیین‌کننده در اقتصاد کشور است. او با تأکید بر اینکه بررسی نرخ ارز یکی از زمینه‌های لازم برای مطالعه پیشرفت اقتصادی در کشور است، ادامه داد: هرگونه تغییر در این متغیر، خیلی سریع بر تمام متغیرهای اقتصادی از جمله درآمد خانوارها تأثیرگذار است. همان‌طور که به خاطر داریم اواخر دوره ریاست‌جمهوری محمود احمدی‌نژاد به دلیل بی‌تدبیری‌هایی که به ویژه در تصمیم‌گیری‌های دوره دوم داشت، نرخ ارز دچار شک‌های شدیدی شد و لطمه زیادی به درآمدها و ثروت مردم وارد شد. افقه در ادامه به اقدامات دولت روحانی و نقش مذاکرات سیاسی در تثبیت نرخ ارز در ۴ سال گذشته اشاره و اذعان کرد: یکی از کارهای مناسبی که دولت حسن روحانی انجام داد تلاش در ثبات متغیرهای کلان اقتصادی به ویژه نرخ ارز بود. در کل اقدامات وزارت امور اقتصادی و دارایی، بانک مرکزی و وزارت خارجه موجب شد که درآمد ارزی کشور روند ثابتی پیدا کند. این مهم کمک کرد تا دولت توانست بر نوسانات نرخ ارز مسلط شود و میزان ریسک سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی را کاهش دهد. این کارشناس اقتصاد درباره اثر این اقدامات بر اقتصاد کشور گفت: امروز ریسک سرمایه‌گذاری کاهش پیدا کرده، سرمایه‌گذاران از تغییرات نرخ ارز خیالشان راحت است و سرمایه‌گذاری را آسان‌تر انجام می‌دهند. از طرف دیگر دغدغه‌های مردم هم به حداقل رسیده چون مردم در ترکیب‌های دارایی‌شان با تغییرات مکرر نرخ ارز سرگردان می‌شوند، قیمت‌ها افزایش پیدا می‌کند و بنابراین دست به تقاضای ناخواسته و زود هنگام می‌زنند. او تأکید کرد: با توجه به اینکه نرخ ارز نقش مهمی در متغیرهای کلان دارد تثبیت آن می‌تواند باعث تثبیت و آرامش در کل اقتصاد کشور شود. کما اینکه در چند سال گذشته آرامش روانی به مردم از طریق ثبات متغیرهای اقتصادی بازگشته است. افقه در پاسخ به این سوال که نوسانات نرخ ارز را چگونه پیش‌بینی می‌کنید، اظهار کرد: به نظر می‌رسد که دولت تصمیمی به افزایش نرخ ارز ندارد و در یک محدوده نرخ ارز را تثبیت کرده است. در این بین متغیرهای سیاسی می‌توانند بر تثبیت نرخ ارز در آینده تأثیرگذار باشند. به طور مثال برخوردهایی که مخالفان داخلی با برجام می‌کنند و نگرانی از آینده روابط با کشورهای دیگر می‌تواند اختیار کنترل نرخ ارز را از دولت خارج کند. در این باره باید کل نظام گروه‌های داخلی را توصیه کنند که با اقدامات خود بی‌ثباتی را به کشور برنگردانند. این کارشناس اقتصاد همچنین یادآور شد: اگر آمریکا تحریم‌ها را افزایش دهد و اگر تحریم‌ها محدود به این شود که کالاهای خود را به ایران نبروشند یا سرمایه‌گذاری نکنند خیلی تأثیری بر نرخ ارز نمی‌گذارد. آنچه می‌تواند تأثیرگذار باشد قطع ارتباطات اقتصادی کشور با جهان خارج است. مثل زمان ریاست‌جمهوری محمود احمدی‌نژاد که ما نمی‌توانستیم نفت را بفروشیم یا با کشورهای دیگر ارتباط کم بود اما در حال حاضر بعید می‌دانم با توجه به اینکه برجام را داریم اروپا اجازه دهد که آمریکا دامنه تحریم‌ها را از محدوده اختیارات خود افزایش دهد.

نرخ ارز نوسان شدیدی را در سال ۹۶ تجربه نمی‌کند

علی فاضلی، رئیس اتاق اصناف ایران نیز با توجه به نوسانات نرخ ارز در سال‌های ۹۰-۹۱ در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: یکی از ایرادهایی که بر نظام اقتصادی چند سال گذشته به ویژه در سال ۹۰ و ۹۱ وارد است مشکل نبود ارتباط نرخ ارز، مسکوکات طلا و جواهر بود، طوری که در این دوران ما به شدت شاهد تغییر نرخ ارز و مسکوکات بودیم. خوشبختانه در زمان ریاست‌جمهوری حسن روحانی این مشکل حل شد به طوری که شاهد هستیم دخالت دولت در بازار به ویژه ارز و مسکوکات به طور کامل منتفی شده و به عبارتی دولت توانسته خود را از بازار بیرون کشیده است. او به مشکلات به وجود آمده برای تولیدکننده به دلیل نوسان نرخ ارز اشاره کرد و گفت: وقتی در بازار ثبات نرخ ارز را نداشته باشیم هم در توسعه صادرات غیرنفتی و هم در بخش بازرگانی داخلی دچار تزلزل خواهیم شد. در این بین نه تولیدکننده تکلیف خود را می‌داند که در بازار چه کند و نه صادرکننده می‌داند که در بازار بین‌المللی چه بلایبی قرار است بر سرش بیاید. در شرایطی که نرخ ارز امروز به یک نرخ و ماه آینده به نرخ دیگر باشد به یقین صادرکننده نمی‌تواند در صادرات کالا نقش کلیدی ایفا کند. در این شرایط تغییر در نرخ مواد اولیه و ماشین‌آلات روی نرخ نهایی کالا صددرصد تأثیر منفی می‌گذارد. به این ترتیب با این رویکرد نمی‌توانیم یک

بازار باثبات داشته باشیم. فاضلی ادامه داد: کسی منکر ثبات نرخ ارز در رونق بازرگانی خارجی نیست اما باید گفت در چند سال گذشته خیلی خوب عمل نکرده‌ایم و امروز به ناچار باید بار عملکرد ریاست‌جمهوری محمود احمدی‌نژاد را به دوش بکشیم. هرچند با تدابیر دولت حسن روحانی نرخ در سطح بازار خیلی نوسان ندارد. رئیس اتاق اصناف ایران در پاسخ به این سوال که وضعیت نرخ ارز را برای سال ۹۶ چطور پیش‌بینی می‌کنید، اظهار کرد: با وضعیتی که امروز بر کشور حاکم است افزایشی در نرخ ارز نداریم و فکر نمی‌کنم که رشدی در نرخ ارز داشته باشیم. البته ممکن است ما به سمت تک نرخی کردن ارز برویم و آنجا به نرخ ثابتی برسیم. او همچنین در این زمینه که اگر تحریم‌ها علیه ایران افزایش پیدا کند چقدر بر نوسانات نرخ ارز تاثیرگذار است، بیان کرد: ما با تحریم بزرگ شده‌ایم و نسبت به آن بیگانه نیستیم. نمی‌گویم که تحریم‌ها نقشی در نوسان نرخ ارز ندارد ولی چون ما به آن عادت کرده‌ایم می‌توانیم راه‌های مقابله با آن را پیش‌بینی کنیم. فاضلی همچنین تاکید کرد: باید از فرصت‌های پیش آمده برای رشد بازرگانی خارجی استفاده بهینه کنیم. در صورتی که ما به بازارهای جهانی راه پیدا کنیم وضعیت نرخ ارز چندان تغییری نخواهد کرد. هرچه به بازارهای بین‌المللی نزدیک‌تر شویم می‌توانیم بخشی از مشکلات اشتغال را حل کنیم و به‌ویژه در بخش بازرگانی داخلی می‌توانیم به تولید کمک کنیم.

روزنامه جهان صنعت / شنبه ۹۶/۰۴/۰۳ شماره ۳۶۶۳ صفحه ۳

بایسته‌های سیاست اقتصادی دولت دوازدهم

صفحه نگاه نخست: علی سرزعیم - در سیاستگذاری اقتصادی معمولا دو هدف دنبال می‌شود: ثبات‌سازی و ایجاد رشد. مقصود از ثبات‌سازی اقداماتی است که دوره‌های رکود و رونق را هموار و کمک می‌کند اقتصاد از رکود بیرون غلند. این دسته سیاست‌ها معمولا ماهیت کوتاه‌مدت دارند ولی سیاست‌های ایجاد رشد ناظر بر تقویت نهاده‌های رشد هستند که عوامل بلندمدت به شمار می‌روند. به همین قیاس می‌توان گفت دولت یازدهم با دو مساله مواجه بود. مساله اول خروج اقتصاد از بحران و ایجاد ثبات اقتصادی و مساله دوم انجام اصلاحات ساختاری در اقتصاد بود تا زمینه رشد و شکوفایی در اقتصاد فراهم شود. در اقتصادهای متعارف معمولا اقدامات ثبات‌ساز از اقدامات رشدساز متمایز هستند و ارتباط نزدیکی ندارند اما در اقتصاد ایران به دلیل ماهیت مشکلاتی که با آن روبه‌رو است، این دو اقدام به هم پیوند دارند و به شرحی که خواهیم دید اگر سیاست‌های اصلاح ساختار اعمال نشود سیاست‌های ثبات‌ساز هم در معرض تهدید قرار می‌گیرند. مهم‌ترین نقدی که به دولت یازدهم می‌توان وارد کرد این است که حاضر به انجام اصلاحات ساختاری نشد و همین امر موجب شد سیاست‌های ثبات‌سازی که در پیش گرفته بود در معرض تهدید قرار گیرد. برای آسان کردن فهم مساله می‌توان از یک تشبیه استفاده کرد. فرض کنید بیماری دچار سرطان شده و در عین حال خونریزی یا درد نیز دارد. ثبات‌سازی در اینجا به معنی بندآوردن خونریزی یا دادن مسکن برای رفع درد است و اصلاح ساختار به معنی جراحی برای بیرون آوردن غده سرطانی است. اگر پزشک از انجام جراحی به هر دلیل خودداری کند اقدامات اولیه‌اش برای رفع خونریزی یا رفع درد ناکام می‌ماند و بزرگ شدن غده بیماری اثرات آن اقدامات را منتفی می‌کند. در سطح فردی شاید این مساله وجود داشته باشد که فرد پس از رفع خونریزی و درد، تن به تیغ جراحی ندهد و با خود گمان کند حالا که مساله منتفی شد چرا باید زیر بار کار سخت و ترسناک جراحی بروم؟ اما عقلانیت فردی معمولا افراد را سوق می‌دهد تا ریسک جراحی را به تن بخرند. آیا در عرصه اقتصاد نیز مساله به همین صورت است؟ در عرصه اقتصاد مساله عقلانیت فردی نیست بلکه عقلانیت جمعی است و این عقلانیت جمعی تابعی از ترتیبات نهادی در عرصه حاکمیت، فرهنگ سیاسی و نقشی است که سیاستگذاران، روشنفکران و نخبگان و در عین حال شرایط محیطی ایجاد می‌کند. برهم کنش این عوامل روی هم موجب می‌شود تا عقلانیت جمعی بر انجام اصلاحات ساختاری دلالت کند.

بحران‌های اقتصاد ایران

همگان اذعان دارند که دولت یازدهم در زمان شروع فعالیت با بحران‌های متعددی دست به گریبان بود که مهم‌ترین آن تورم فزاینده و رکود عمیق بود. سبب این بی‌ثباتی خود را در رشد شدید قیمت‌ها، افزایش قیمت ارز و تقاضای سوداگرانه برای ارز و طلا و حتی مسکن نشان می‌داد. رکود عمیق نیز خود را به شکل تعطیلی پی در پی بنگاه‌ها ظاهر می‌کرد. در این شرایط اقدامات دولت در ازسرگیری مذاکرات و اتخاذ انضباط مالی موجب شد انتظارات تورمی مهار شود و اقتصاد آرام گیرد.

کاهش نرخ تورم و ثبات بازار ارز محصول این دو اقدام بود. این وضعیت می‌توانست زمینه‌ای برای انجام جراحی‌های اقتصادی

که همان اصلاحات ساختاری باشد، فراهم کند اما متاسفانه می‌توان ادعا کرد که هیچ اقدامی در این راستا صورت نگرفت و نظام سیاستگذاری کشور مانند بیماری رفتار کرد که رفع موقت درد را نشانه بهبود قلمداد کرد و حاضر به پذیرش ریسک جراحی نشد. البته نباید انکار کرد که طولانی شدن فرآیند رسیدن به برجام و اجرایی شدن آن تا پایان سال ۱۳۹۳ و افت شدید کاهش قیمت نفت در سال ۱۳۹۴ توجیه مضاعفی برای پرهیز از جراحی در اقتصاد ایجاد و انگیزه به عقب انداختن اقدام را تشدید کرد.

حال وخیم نظام بانکی

در عرصه پولی خودداری دولت از شروع جراحی نظام بانکی موجب شد مشکلات نظام بانکی با همان شدت بزرگ و سلامت سیستم مالی چنان وخیم شود که دستاورد ثبات قیمتی را در معرض تهدید قرار دهد. نظام تصمیم‌گیری تصور می‌کرد با رفع موانع تحریم اقتصاد به وضعیت عادی برخواهد گشت و این امر موجب خواهد شد مشکل مطالبات معوق کم شود و بانک‌ها بدون نیاز به جراحی به مسیر عادی خود بازگردند. این نوع مواجهه با معضل نوعی پرهیز از اقدام سخت قلمداد می‌شود ولی روشن است که به عقب انداختن حل مشکل، مشکل را رفع نخواهد کرد بلکه آن را بزرگ‌تر خواهد کرد. شواهد ناظر بر وخیم‌تر شدن مشکل آن بود که سهم شبه‌پول به شکل غیرعادی از نقدینگی افزایش یافت و نقدینگی نیز رشد بالای خود را ادامه داد.

ریشه مشکلات نظام مالی

همچنین عدم کاهش نرخ بهره همسو با کاهش تورم شواهد دیگری از عمیق بودن مشکل ارائه می‌کرد. اگرچه بخشی از مشکل نظام مالی به وجود موسسات غیرمجاز برمی‌گردد ولی این همه مساله نیست و منتسب کردن همه مشکل به موسسات مالی غیرمجاز نوعی تعافل از معضل اصلی که همان کژکارکرد نهادهای مالی رسمی است قلمداد می‌شود. تنها در سال ۹۵ بود که بانک مرکزی با یک حرکت نرم اصلاحات در گزارشگری مالی شروع کرد. این اقدام باید خیلی زودتر صورت می‌گرفت تا ضرورت اصلاحات بانکی روشن‌تر دیده شود. متاسفانه عدم اجرای اصلاحات بانکی موجب شد تا امروزه ابعاد این مشکل بزرگتر شود و احتمالاً تا سه سال آینده نیز اقتصاد درگیر حل این مساله خواهد بود.

رشد نرخ ارز در آینده نزدیک

در عرصه سیاست ارزی اگرچه ثبات‌سازی در سال‌های ۹۲ و ۹۳ یک نوع دستاورد مهم و با ارزش بود و حمایت سیاسی برای دولت ایجاد کرد اما روشن بود که تقویت صادرات و حمایت از تولید داخل برای خروج از رکود و تقویت بنیه بانک مرکزی منوط به افزایش نرخ ارز بود. متاسفانه دولت چنان در چنبره تبلیغات مخالفان که هر افزایش نرخ ارزی را شکست اقتصادی دولت جلوه می‌دادند اسیر شد که شجاعت قبول افزایش نرخ ارز را از دست داد. این امر می‌توانست در سال ۱۳۹۴ که دولت به لحاظ درآمدی با بحران کاهش درآمد نفت مواجه شده بود اجرا شود و ممکن بود جامعه را نسبت به پذیرش این تغییر مجاب کند. پرهیز دولت از این اقدام موجب شد نرخ ارز در پایان سال ۱۳۹۵ جهش یابد. دولت چون نگران آن بود که این افزایش از سوی مخالفان نوعی شکست در عملکرد اقتصادی قلمداد شود به اشتباه ذخایر بانک مرکزی را صرف تثبیت نرخ ارز کرد. تجربه دوره احمدی‌نژاد می‌توانست به دولت نشان دهد که اصرار غیرمنطقی در حفظ نرخ ارز نهایتاً می‌تواند جهش نرخ ارز در آینده را ناگوارتر کند. عمیق بودن رکود و رقابت‌ناپذیری محصولات داخلی در مقایسه با محصولات خارجی نیز نتوانست دولت را به سمت قبول اصلاح نرخ ارز مجاب کند. اینک به نظر می‌رسد دولت گزینه‌ای جز افزایش نرخ ارز پیش رو نخواهد داشت و البته این افزایش زمانی رخ خواهد داد که شرایط اقتصادی بدتر از قبل است و هزینه‌های سیاسی آن برای دولت دوازدهم بیشتر خواهد بود.

ضرورت اصلاح قانون کار

یکی دیگر از نیازها و ضرورت‌های اصلاح ساختار در اقتصاد ایران، اصلاح قانون کار است. تقریباً در تمامی گزارش‌ها و شاخص‌های بین‌المللی دشواری اخراج نیروی کار به عنوان مهم‌ترین نقطه ضعف اقتصاد ایران برای سرمایه‌گذاری قلمداد می‌شود. اگرچه کشور ما در برخی از شاخص‌ها نظیر فساد جایگاه جهانی خوبی ندارد ولی پایین‌ترین رتبه ایران در همه شاخص‌ها به عدم انعطاف بازار کار برمی‌گردد. متاسفانه دولت یازدهم حاضر به قبول این اصلاح نشد و لایحه اصلاح قانون کار را از مجلس پس گرفت. از همان ابتدا نیز روشن بود که فشارهای سیاسی برای عقب‌نشینی از این اقدام زیاد خواهد بود ولی از دولت یازدهم انتظار می‌رفت مقاومت بیشتری در برابر این فشارها داشته باشد و به این سادگی از موضع درست خود

عدول نکند. یکی از مهم‌ترین اشکالات اقتصاد ایران بالا بودن مصرف انرژی توسط بنگاه‌ها و خانوارهاست. برخی تخمین‌ها هزینه فرصت میزان مصرف انرژی در کشور را بیش از ۱۰۰ میلیارد دلار در سال تخمین می‌زنند. در واقع هزینه فرصت این نوع مصرف بی‌رویه و غیراصولی انرژی در کشور دو برابر درآمد ارزی حاصل از صادرات نفت است! لذا فرصت خوبی برای هر دولتی قلمداد می‌شود که بتواند با اصلاحات لازم در این عرصه میزان درآمد خود را افزایش دهد و بنیه دولت را برای عرضه کالاهای عمومی و بهبود زیرساخت‌ها تقویت کند. متأسفانه در این عرصه نیز دولت هیچ اقدام اساسی صورت نداد و تنها یک نوبت افزایش قیمت بنزین از ۷۰۰ به ۱۰۰۰ را پذیرفت .

نله پارانه نقدی

دولت می‌توانست روند افزایش یادشده را ادامه دهد و از تجربه موفق دولت دهم در نقدی کردن پارانه استفاده کند. وجود گرایشات پوپولیستی در درون دولت مبنی بر مخالفت با هرگونه افزایش قیمت بنزین و تورمزا قلمداد کردن آن دولت را از اصلاحات در این زمینه بازداشت. نکته جالب توجه این بود که حتی وقتی نرخ تورم شدیدتر و سریع‌تر از آنچه تصور می‌شد کاهش یافت باز هم دولت حاضر به اصلاح قیمت بنزین و دیگر حامل‌های انرژی نشد. دولت دوازدهم گزینه‌ای جز آن پیش‌رو نخواهد داشت که به این افزایش قیمت تن دهد و روند فزاینده مصرف داخلی را مهار کند و بیش از این منابع کشور را صرف ساخت پالایشگاه و پتروشیمی‌هایی نکنند که تنها نیاز فزاینده مصرف داخل را تامین می‌کنند. تصورات نادرست نسبت به سیاست دولت دهم در نقدی کردن پارانه به دامی تبدیل شد که دولت یازدهم را در آن گرفتار کرد. اگرچه نحوه اجرای سیاست نقدی کردن پارانه در دولت دهم اشتباه بود و کسری بودجه‌اش را به بودجه تحمیل کرد ولی دولت یازدهم می‌توانست همین ایده را به شکل صحیح برای اصلاح مصرف انرژی به کار گیرد. از آن بدتر عدم اقدام دولت در هدفمند کردن پرداخت پارانه بود. اگرچه دولت در ابتدای شروع به کار واجد یک پایگاه اطلاعاتی قابل دفاع از خانوارها نبود اما این پایگاه اطلاعاتی در سال ۱۳۹۴ در اختیار قرار گرفت و به تدریج تکمیل شد. با این وجود مخالفت ژورنالیستی و عوامانه با همه اقدامات دولت دهم موجب شد فرصت هدفمند کردن پارانه بر اساس این پایگاه اطلاعاتی از دست برود. اگرچه پارانه بخشی از پارانه‌بگیران قطع شد اما تعداد افراد مشمول این امر به مراتب کمتر از آن چیزی بود که باید صورت گیرد. اگرچه مجلس نهم روی هدفمند کردن پارانه اصرار کرد و حاضر شد بخشی از بار سیاسی این اقدام را به دوش گیرد اما اگر دولت از ناراضی کردن بخشی از پایگاه رای به از دست رفتن این فرصت طلایی منجر شد. هزینه این فرصت‌سوزی خود را به شکل فشار اقتصادی غیرقابل تحمل به بخشی از فقرای جامعه که مشمول تور حمایتی دولت نمی‌شدند نشان داد. دولت یازدهم متأسفانه صدای ناله‌های این بخش از جامعه را که با شرایط وخیمی روبه‌رو بودند، نشنید و تنها در کارزار انتخابات بود که با واقعیت هولناک این اشتباه روبه‌رو شد. اگرچه نهایتاً انتخابات با پیروزی آقای روحانی تمام شد اما این به معنای آن نیست که دولت دوازدهم بازهم به وضعیت وخیم جاماندگان از تور حمایتی بی‌تفاوت باشد. دولت دوازدهم باید با جسارت و قاطعیت هدفمند کردن پارانه را دنبال کند و نسبت به بهبود وضعیت این قشر متعهد باشد .

پیش‌شرط مبارزه با فساد

در عرصه سیاست مالی نیز اگرچه اقدامات خوبی در شناسایی فرارهای مالیاتی صورت گرفت ولی دولت به اشتباه از پیوند زدن پایگاه اطلاعاتی بانک‌ها و نظام مالیاتی با پایگاه اطلاعاتی خانوار خودداری کرد. این امر دست دولت را برای دریافت دقیق مالیات از قشر برخوردار بست. دولت دوازدهم ناگزیر است این اقدام را انجام دهد و به جای اینکه فشار نظام مالیاتی بر بخش تولید باشد جریان درآمد خانوارها را محل تمرکز خود برای مالیات‌گیری قرار دهد. بی‌تردید پروژه مبارزه با فساد ممکن نخواهد شد مگر آنکه نظام مالیاتی به این شکل ارتقا یابد. شاید عرصه‌ای که بیش از هر عرصه دیگر در دولت یازدهم مورد غفلت واقع شده عرصه اصلاح ساختار دولت و نهادهای حکومتی باشد. دولت با محافظه‌کاری بیش از حد از هر اقدامی در این زمینه پرهیز کرد و تدبیری برای کارآمدی و در عین حال کوچک کردن دولت صورت نداد. تردیدی نیست که بدنه دولت هم بزرگ و ضعیف است. تقویت و در عین حال کوچک و کارآمد کردن این بدنه از جمله اولویتهای دولت دوازدهم به شمار می‌رود. انجام اصلاحات نهادی در رابطه با نهادها و موسسات دولتی نیازمند تعاملات سیاسی و همراه ساختن جامعه است و توان زیادی از دولت را به خود اختصاص خواهد داد.

سیاست‌های محافظه‌کارانه

در مجموع ملاحظه می‌شود که در حوزه سیاستگذاری اقتصاد کلان عملکرد دولت یازدهم به شدت محافظه‌کارانه بوده و تقریباً در هیچ حوزه‌ای به اصلاح ساختار اقتصادی نپرداخته است. این عملکرد کمتر از انتظار محصول چیدمان ضعیف کابینه یازدهم است. معدل بالای سنی این کابینه موجب شد تا عملکرد آن بیش از حد محافظه‌کارانه باشد و این ترکیب موجب شد تا محافظه‌کاری همدیگر را تقویت کنند. شرایط موجود در حاکمیت نیز به نحوی بود که از اقدامات دولت در انجام اصلاحات ساختاری حمایت نمی‌کرد. بخش‌های مختلف حاکمیت نیز به جای اینکه دولت را در انجام جراحی‌های اقتصادی یاری کنند بیشتر مترصد مچ‌گیری و هو کردن یا امتیازخواهی بودند. شجاعتی که دولت در مذاکرات هسته‌ای نشان داد و حمایتی که حاکمیت در این عرصه ارائه کرد در عرصه اقتصاد تکرار نشد. فضای محیطی با کاهش قیمت نفت، بالا گرفتن تنش‌های منطقه‌ای و روی کار آمدن ترامپ به شدت نامساعد شد. مجموع این عوامل دست به دست هم داد تا دولت نتواند انتظاراتی که از آن می‌رفت را برآورده کند. ممکن است این سوال پیش آید که آیا دولت دوازدهم می‌تواند مانند دولت یازدهم از انجام اصلاحات ساختاری خودداری کند؟ پاسخ این سوال منفی است زیرا ظرفیت عقب انداختن حل مساله دیگر موجود نیست. به یک معنا می‌توان شرایط اقتصادی را به وضعیت محیط زیست تشبیه کرد. در عرصه محیط زیست فعالان این عرصه طی سال‌ها نسبت به نوع بهره‌برداری از منابع آب هشدار می‌دادند اما این هشدارها معمولاً توسط دولت و نهادهای مربوطه نادیده گرفته می‌شد تا اینکه کار به جایی رسید که ریزگردها صدای مردم را در آورد. در این مقطع بود که دولت ناگزیر از دخالت و اقدام و تغییر رویه شد. در عرصه اقتصاد نیز شرایط بانکی به گونه‌ای است که انجام جراحی در یک بازه زمانی کوتاه را گریزناپذیر کرده است. ارز را نمی‌توان دیگر در همین قیمت حفظ کرد. بدنه دولت را کماکان بر دوش کشید و نسبت به هرز انرژی و پیامدهای آلاینده آن بی‌تفاوت بود. شرایط به مرز بحران رسیده و انجام جراحی گریزناپذیر شده است. انتظار مردم آن است که کارشناسانی در کابینه به کار گمارده شوند که حاضر به انجام چنین جراحی‌هایی باشند.

روزنامه دنیای اقتصاد / شنبه ۹۶/۰۴/۰۳ شماره ۴۰۷۷ صفحه ۳

ریز نمرات صنعت نساجی در صادرات

دنیای اقتصاد: تازه‌ترین تحلیل آماری وضعیت صادرات اقلام عمده صنایع نساجی و فرش دستباف، طی ۱۲ ماه سال ۱۳۹۵ در قیاس با مدت مشابه سال قبل از آن، حاکی از کاهش ارزشی ۱/۷ درصدی و افزایش وزنی ۸/۱ درصدی صادرات این گروه است. براساس گزارش «ایسنا» عملکرد صادرات کالاهای زیرمجموعه صنعت نساجی کشور معادل ۱۱۳۴/۶ میلیون دلار و حدود ۱۸۹/۴ هزار تن بوده است. آمارهای منتشرشده نشان می‌دهد ارزش صادرات فرش دستباف طی ۱۲ ماهه سال گذشته، ۳۴۵/۷ میلیون دلار و عملکرد وزنی صادرات محصول مذکور ۵/۷ هزار تن بوده که نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۱۸/۴ درصد از نظر ارزشی و از نظر وزنی ۷/۵ درصد افزایش داشته است. عمده‌ترین دلیل افزایش صادرات این کالا صادرات فرش دستباف به مقصد ایالات متحده آمریکا بوده است. پیشنهادها پیرامون رفع موانع صادرات فرش دستباف را می‌توان کمک به تبلیغات فرش ایران، جلوگیری از خروج طرح‌ها و مواد اولیه مرغوب ایرانی به کشورهای رقیب، ایجاد پایانه‌های صادراتی فرش دستباف، تحلیل بازارهای هدف و ثبت جهانی نقشه‌های ایرانی عنوان کرد. فرش ماشینی و موکت، محصول دیگری است که براساس آمارها عملکرد وزنی صادرات این محصول ۵۵/۵ هزار تن بوده است که نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۴/۳ درصد از نظر وزنی افزایش داشته است. صادرات این کالا تقریباً نسبت به مدت مشابه سال ۹۴ تغییری نکرده که البته شرایط و فضای صادراتی نیز تغییر محسوس‌تری نسبت به سال قبل نداشته است. همچنین میزان صادرات نساجی انجام شده طی ۱۲ ماه سال ۱۳۹۵ نیز نسبت به مدت مشابه سال ۹۴ روند افزایشی در پیش گرفته است. براین اساس عملکرد ارزش صادرات نساجی ۲۷۸/۳ میلیون دلار و عملکرد وزنی صادرات محصول مذکور بالغ بر ۹۸/۵ هزار تن بوده که نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۱/۷ درصد از نظر ارزشی و ۸/۶ درصد از نظر وزنی افزایش داشته است. یکی از عمده‌ترین دلایل رشد صادرات این گروه، رشد صادرات کیسه‌های پلی پروپیلن به افغانستان و عراق نسبت به مدت مشابه سال قبل بوده است. همچنین رکود و کاهش تقاضای داخلی باعث شده که تولیدکنندگان به مقوله صادرات روی آورند. همچنین عرضه مواد اولیه این کارخانه‌ها در بورس با شرایط آسان‌تری انجام شده که تولید داخلی را با رشد مواجه کرده است. همچنین باتوجه به میزان صادرات پوشاک انجام شده طی ۱۲ ماه سال ۱۳۹۵، می‌توان گفت عملکرد

ارزش صادرات پوشاک بالغ بر ۴۶/۳ میلیون دلار و عملکرد وزنی صادرات محصول مذکور، ۳/۸ هزار تن بوده که نسبت به مدت

مشابه سال گذشته از نظر ارزشی ۲/۹ درصد و از نظر وزنی ۲/۶ درصد کاهش داشته که بیشتر معطوف به رکود داخلی و کاهش تولید کارگاه‌ها به دلیل ناامنی‌های بازار عراق است. در این راستا برای رفع موانع صادرات پوشاک، جلوگیری از قاچاق پوشاک به خصوص پوشاک نامرغوب ارزان‌قیمت، برندسازی، تبلیغات پوشاک اسلامی و آموزش و توجه در زمینه صنعت مد در دستور کار قرار گرفته است. میزان صادرات چرم نیز طی ۱۲ ماه سال ۱۳۹۵ از لحاظ ارزش صادرات این کالا ۳/۶۱ میلیون دلار و عملکرد وزنی صادرات محصول مذکور ۱/۸ هزار تن بوده است که نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۲/۳ درصد از نظر ارزشی و ۷/۱۵ درصد از نظر وزنی افزایش داشته است. از سوی دیگر با توجه به میزان صادرات کفش انجام شده طی ۱۲ ماه سال ۱۳۹۵، عملکرد ارزش صادرات کفش ۶/۹۶ میلیون دلار و عملکرد وزنی صادرات محصول مذکور ۸/۱۷ هزار تن بوده که نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۱/۳۳ درصد از نظر ارزشی کاهش و از نظر وزنی ۹/۱۷ درصد افزایش داشته است.

روزنامه گسترش صمت / یکشنبه ۹۶/۰۴/۰۴ شماره ۸۰۱ صفحه ۴

وزیر صنعت، معدن و تجارت مطرح کرد

بزرگداشت روز ملی صنعت و معدن در ۱۷ تیر

منیر حضوری: در آستانه بیستمین سالروز صنعت و معدن، ستاد برگزاری روز ملی صنعت و معدن آخرین جلسات خود را برپا می‌کند. به گفته محمدرضا فیاض، معاون توسعه مدیریت، منابع و امور استان‌ها وزارت صنعت، معدن و تجارت که ریاست ستاد بزرگداشت روز ملی صنعت و معدن را برعهده داشت، پیش از این ۷ جلسه از سوی ستاد و جلسات جانبی دیگر نیز در این باره برگزار شده بود.

در این جلسه که جمع‌بندی کلی برای مرور تدارکات لازم در روز ملی صنعت و معدن بود کمیته‌های مختلف هرکدام به ارائه گزارشی درباره عملکرد خود پرداختند. ۹ تشکل بخش خصوصی از جمله اتاق اصناف، اتاق بازرگانی ایران، اتاق بازرگانی تهران، خانه صنعت، معدن و تجارت جوانان ایران، کنفدراسیون صنعت ایران، انجمن اجرایی مدیران، انجمن صنایع، خانه معدن ایران و خانه سازمان نظام مهندسی از برگزارکنندگان روز ملی صنعت و معدن هستند.

محمدرضا نعمت‌زاده، وزیر صنعت، معدن و تجارت که در این جلسه حاضر بود با اشاره به ۲۰ سال قبل و نامگذاری روز صنعت و معدن گفت: سال ۷۶ با کمک عزیزانی همچون شما و گذشتگانی که قبلاً کار کرده بودند، کار خود را شروع کردیم. در آن روز از زحمات مرحوم آیت‌الله هاشمی‌رفسنجانی تقدیر و اعلام شد که ۱۰ تیر هر سال را به عنوان روز ملی صنعت و معدن جشن می‌گیریم.

وزیر صنعت، معدن و تجارت اظهار کرد: خوشبختانه از سال ۷۶ به بعد، هر سال برای بزرگداشت زحمات تلاشگران عرصه صنعت، معدن و تجارت مراسمی برگزار و از اقدامات تمامی عزیزان در این حوزه قدردانی می‌شود. امسال هم این مراسم برگزار خواهد شد البته به دلیل اینکه مشغولیت رئیس‌جمهوری در این هفته زیاد است و هفته قوه قضاییه را پیش‌رو داریم تاریخ این مراسم از ۱۰ تیر به ۱۷ تیر تغییر کرده است. نعمت‌زاده در ادامه از ویژگی خاص برنامه امسال سخن گفت و تأکید کرد: از آنجایی که رهبر معظم انقلاب امسال را سال تولید و اشتغال نام نهاده‌اند و تأکید ایشان هم بر همین مهم است بنابراین برنامه امسال هم باید تأکید بر تولید ملی، مصرف کالای داخلی و نقش آن در اشتغال و سرمایه‌گذاری باشد.

وزیر صنعت، معدن و تجارت دولت یازدهم با بیان اینکه باید به دنبال طراحی و خلاقیت باشیم و از شعار دادن و حرف تکراری زدن دوری کنیم، اظهار کرد: سال گذشته در این روز ملی، طرح رونق تولید را در حمایت از صنایع به عنوان فرصتی برای جان گرفتن اقتصاد کشور مطرح کردیم و انصافاً هم طرح مناسبی برای حمایت از واحدهای تولیدی بود. به این ترتیب باید برای جامعه ۸۰ میلیونی حرف تأثیرگذاری داشته باشیم و از صرف برگزاری یک مراسم فاصله بگیریم. گفتنی است از جمله موضوعاتی که در این جلسه مورد بحث قرار گرفت، تغییر روز ملی صنعت و معدن به هفته صنعت و معدن بود. برخی از اعضای اتاق بازرگانی که در این جلسه حاضر بودند باور داشتند تغییر این روز ملی به هفته صنعت و معدن باعث می‌شود که یک هفته به این مبحث بپردازیم و در ضمن محدودیتی برای برگزاری مراسم در یک روز ویژه نداریم.

روزنامه جهان صنعت / یکشنبه ۹۶/۰۴/۰۴ شماره ۳۶۶۴ صفحه ۳

کمر نظام بانکی خم شد

صفحه اقتصاد :گروه اقتصادی- نظام بانکی کشور در حالی با مشکلات عدیده‌ای روبه‌رو است که معضلات پیش‌آمده باعث شده روزبه‌روز حرف و حدیث‌های بیشتری مبنی بر زیاندهی و حتی ورشکستگی بانک‌ها در محافل مختلف به گوش برسد و باید توجه داشت با افزایش این شایعات، نتیجه منفی آن بر بدنه اقتصادی کشور نمود پیدا خواهد کرد و از بین رفتن اعتماد عمومی به نظام بانکی و خروج سپرده‌های مردمی از حساب‌های بانکی، می‌تواند بحران‌های امروز بانک‌های ایران را دوچندان کند. در این میان ریشه مشکلات بانکی را می‌توان در سه حوزه بدهی‌های دولت، مطالبات معوق بانکی و نیز ناتوانی در رسیدگی به موسسات غیرمجاز جست‌وجو کرد. بحران مطالبات معوق و بدهی‌های دولت به نظام بانکی باعث تشدید فشارها بر بدنه بانکی کشور شده و تنگناهای ایجاد شده و نبود جریان مالی کافی برای بانک‌هاست که سایه ورشکستگی را بر سر آنها ایجاد کرده است و یکی از اصلی‌ترین چالش‌های نظام بانکی کشور یعنی کمبود سرمایه، ریشه در همین بدهی‌های معوق دولت و بخش خصوصی به بانک‌ها دارد. براساس آخرین آمارهای پولی و مالی کشور هم‌اکنون دولت حدود ۱۵۰ هزار میلیارد تومان به بانک‌های کشور و حدود ۱۳۰ هزار میلیارد تومان به بخش خصوصی بدهکار است که به منظور وصول بدهی خود به بانک‌ها و بخش خصوصی باید تدابیری بیندیشد. همچنین انباشته شدن بدهی‌ها و مطالبات معوق غیرجاری بانک‌ها یکی از مهم‌ترین معضلات نظام بانکی کشور است که دریافت جریمه وجه التزام، این انباشتگی بدهی‌ها را تشدید کرده است به طوری که به واسطه همین جرایمی که به دیرکرد اقساط وام‌های معوق تعلق گرفته، برخی بدهی‌ها بیش از دو برابر اصل وام شده است. از سوی دیگر بانک‌های کشور و همچنین بانک مرکزی از نظر سیاسی، قدرت کافی و لازم ندارند که بتوانند بدهکاران را تحت تعقیب قرار دهند و با کمک قوه قضاییه مطالبات خود را وصول کنند. راهکار اصلی برای کاهش مطالبات معوق بانک‌ها این است که بانک‌ها مطالبات معوق خود را به اشخاصی که توانایی گرفتن پول از بدهکاران را دارند به مبلغ کمتری بفروشند و این اشخاص با استفاده از قدرت سیاسی خود پول را از بدهکاران دریافت کنند.

دشواری بررسی حساب‌ها و تعیین تکلیف سپرده‌ها

یکی از دیگر معضلات موجود، حضور و فعالیت بانک‌ها و موسسات غیرمجاز در جامعه اقتصادی کشور است که با وجود تلاش‌های انجام شده برای ساماندهی آنها، تاکنون بانک مرکزی و نهادهای مسوول نتوانسته‌اند به شکل کارآمدی به رفع مشکلات و تعیین تکلیف سپرده‌ها بپردازند، اگرچه در دولت یازدهم قدم‌های مناسبی برای جلوگیری از رشد این‌گونه موسسات برداشته شده است ولی مشکلات اساسی و ریشه‌ای موسسات موجود که به صورت قارچ‌گونه از اقتصاد ایران سر بر آورده‌اند به حدی پیچیده و گسترده است که کار را برای مقابله با آنها سخت می‌کند. ریشه این غیرمجازها را باید در زمان ریاست‌جمهوری احمدی‌نژاد جست‌وجو کرد و اعطای مجوزها و تاسیس این‌گونه موسسات به شکل گسترده و در تعداد زیادی در آن دوران و همچنین عدم نظارت صحیح و وجود راه‌های مختلف برای دور زدن قانون یا عدم ارائه شفاف اطلاعات به نهادهای ناظر باعث بروز و رشد مشکلات در سال‌های اخیر شده است. هم‌اکنون نیز گستردگی مشکلات به مرحله‌ای رسیده است که باعث بروز اختلاف جدی بین بانک مرکزی و سپرده‌گذاران کاسپین و موسسات وابسته شده و در این میان لازم است با ورود مراجع قضایی و رسیدگی به تخلفات در دستگاه قضایی، فرآیند بررسی حساب‌ها و تعیین تکلیف آنها به شکل جدی‌تری مورد توجه قرار گیرد. بنابراین می‌توان گفت حضور موسسات غیرمجاز، بدهی‌های کلان دولت و مطالبات معوق سیستم بانکی از مهم‌ترین معضلات موجود در حال حاضر به شمار می‌روند که باعث تضعیف قدرت بانک‌ها در تامین مالی بنگاه‌های اقتصادی کشور و ناتوانی در کمک به رشد و توسعه بخش‌هایی از اقتصاد شده‌اند و از سوی دیگر آنها را با خطرات و شایعاتی مبنی بر ورشکستگی نیز روبه‌رو کرده است که لزوم اتخاذ سیاست‌های جدی و تصمیمات اثربخش در سطح کلان را می‌طلبد.

چالش‌های پیش‌روی ساماندهی

در این میان تلاش دولت یازدهم برای ساماندهی بحران غیرمجازها هرچند به مجوزدار شدن فعالیت بخشی از نهادهای فاقد مجوز در ایران منجر شد اما بررسی‌ها نشان می‌دهد بیش از ۱۰ درصد از نقدینگی کشور در این موسسات بلوکه شده است. درست زمانی که چالش غیرمجازها در اقتصاد ایران به راه افتاد، برخی از قدرت نقش‌آفرینی منفی این گروه برای اقتصاد سخن می‌گفتند در حالی که این چالش این بار نه غیرمجازهایی که سال‌هاست در شهرهای کوچک و بزرگ در حال

فعالیتند که مجازهای تحت پوشش بانک مرکزی را نشانه رفته‌اند. پس از آنکه موسسه مالی و اعتباری میزان، فرشتگان، آرمان، سپس ثامن الحجج و... به بحران برخوردند، حلقه دوم عملیات آغاز شد، این بار بانک‌ها در سیل قرار گرفتند و انتشار اخباری از زبان منتقدان دولت مبنی بر ورشکستگی بانک‌ها دور جدیدی از بحران را رقم زد. به همین دلیل شعب برخی بانک‌ها

شاهد حضور غیرعادی سپرده‌گذارانی بودند که درخواست دریافت پول‌هایشان را داشتند و اتفاقاً این درخواست، انهایی را که در معرض خطر نبودند را نیز با مشکل مواجه کرد؛ اتفاقی که در آن بوی دانه‌درشت‌های بانکی به مشام می‌رسد.

بدهکاران بانکی

در این بین بدهکاران بزرگ بانکی و مخالفان فکر می‌کنند هجوم مردم به بانک‌ها برای دریافت سپرده‌هایشان دولت را به چالش می‌کشد و شاید از این طریق به دنبال به تاخیر انداختن زمان تسویه حساب خود هستند و اگرچه این افراد خواب بدی برای کشور دیده‌اند ولی هوشیاری و آرامش مردم این افراد را زمینگیر می‌کند. در این میان نام کسانی مطرح شده است که بیشتر نیز اقتصاد ایران را با دریافت تسهیلات کلان و عدم بازپرداخت آن به سیستم بانکی، به چالش کشیده‌اند. سال ۱۳۹۳ بود که حمید تهرانیفر معاون نظارتی وقت بانک مرکزی، از شمایل بدهکاران بانکی رمزگشایی کرد. پیشتر افکار عمومی واژه بدهکاران بانکی را از زبان رییس‌جمهور سابق شنیده بودند با این ادعا که فهرست این بدهکاران در جیب من است اما این بگم‌بگم‌ها هیچ گاه به «گفتن» ختم نشد تا دولت یازدهم در پاستور مستقر شد و کوه یخ بدهی بانکی از آب بیرون زد؛ رقمی که حدود ۱۰۰ هزار میلیارد تومان برآورد شده است. به گفته تهرانیفر، تنها ۳۰ درصد مطالبات معوق نظام بانکی کشور سهم بخش تولید است. در آن زمان بدهی‌های بانکی ۱۴ درصد سپرده‌های بانکی را از گردونه کمک به تولید خارج کرده بود. از سوی دیگر وثیقه‌های غیرقابل نقد شدن، دارایی‌های سمی در بانک‌ها را شکل داده بود تا اینکه بالاخره معاون اول رییس‌جمهور که تاکید می‌کرد هیچ خط قرمزی برای دولت در مقابله با فساد وجود ندارد از ارسال فهرست ۵۷۵ نفره بدهکاران بانکی به قوه قضاییه خبر داد. محاسبات اولیه نیز نشان می‌داد ۱۵ درصد از تسهیلات معوق در اختیار ۱۰ نفر یا به عبارت دیگر بخش مهمی از این تسهیلات پرداخت نشده در اختیار ۲۳ نفر است.

نقشه فرار بازپرداخت اقساط

در همین راستا یک اقتصاددان معتقد است بدهکاران نقشه‌ای تازه برای رهایی از فشارهای دولت و بانک‌ها برای بازپرداخت تسهیلات تدارک دیده‌اند. آلبرت بغزیان، استاد دانشگاه و کارشناس اقتصادی، وقتی با این پرسش روبه‌رو شد که چرا وضعیت بانک‌ها به اینجا رسید، گفت: بدهکاران در سال‌های اخیر هر راهی را برای فرار از بازپرداخت اقساط خود آزموده‌اند و ممکن است حالا نیز نقشه‌ای تازه برای رهایی از فشارهای دولت و بانک‌ها برای بازپرداخت تسهیلات تدارک دیده باشند. همین مسایل باعث شده داستان بانک‌ها در ایران این روزها تلخ‌تر از گذشته شود. بانک‌های غیرمجازی که سال‌ها در رقابت‌های افقی و عمودی، تمامی تلاش خود را برای دور زدن دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های بانک مرکزی در خصوص توقف بنگاه‌داری، واگذاری دارایی‌های مازاد، کنترل نرخ سود و عمل در دامنه مدنظر ابلاغی به کار گرفته‌اند، امروز در توری افتاده‌اند که خودشان نیز در پهن کردن آن در سال‌های پیش سهیم بوده‌اند و با این کار دیگر بانک‌ها را هم گریبانگیر مشکلات متعددی کرده‌اند. حال به نظر می‌رسد تحرکات تازه بانک مرکزی با هدف خنثی‌سازی نقشه طراحی شده از سوی بدهکاران و منتقدان آغاز شده است هرچند باید پذیرفت دولت دوازدهم روزهای سختی را به واسطه بحران جاری بانک‌ها پیش‌رو دارد. با این حال طبق گفته کارشناسان راهکارهایی وجود دارد که می‌توان از کنار این مشکلات بانکی با حداقل آسیب‌ها عبور کرد. مردم آگاه باشند به عقیده کارشناسان اگر دولت اقدام به پرداخت بدهی‌های بانکی کند و دارایی‌های بانک‌ها که امروز در قالب املاک باقی مانده به وجه نقد تبدیل شود و اگر جلوی درآمدهای موهومی بانک‌ها گرفته شود، مساله و مشکلات بانک‌ها و موسسات نه چندان ساده اما قابل حل خواهد بود. شایعه‌های ایجاد شده درباره نظام بانکی هم ریشه در همین مشکلات دارد اما این مشکلات به شکل اغراق‌آمیزی مطرح می‌شود که باید با آنها برخورد شود. همچنین باید توجه داشت که برای حل مشکلات به صورت ریشه‌ای لازم است به مردم درباره موضوعات مختلف اقتصادی آموزش داده شود و همان‌طور که با آموزش می‌توان جلوی برخی از آسیب‌های اجتماعی را گرفت، امکان کاستن از آسیب‌های بالقوه اقتصادی نیز وجود دارد. در این میان لازم است مردم نسبت به ریسک‌های احتمالی در انواع بازارهای مالی آگاهی کافی داشته باشند. در واقع این وضعیت می‌تواند فرصتی باشد که مردم نسبت به تعیین سرنوشت سرمایه و دارایی خود با شناخت کافی تصمیم

بگیرند و تجربه‌ای شود تا مردم از این پس موسساتی که با تبلیغات دروغ و فریبکارانه قصد جذب سرمایه‌ها را دارند را بشناسند و فریب آنها را نخورند. بانک مرکزی نیز در اطلاعیه‌های خود از مردم خواسته است نسبت به شایعات در فضای مجازی توجه نکنند و اخبار شبکه بانکی را فقط از طریق این بانک دریافت کنند.

بازوی پژوهشی مجلس بررسی کرد**کاستی‌های طرح مالکیت صنعتی**

دنیای اقتصاد: قانون «ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری» به‌عنوان مهم‌ترین قانون در راستای حمایت از مالکیت صنعتی در سال ۱۳۸۶ به‌صورت آزمایشی و برای ۵ سال به تصویب رسید. این در حالی است که این قانون با وجود برگزاری جلسه‌های متعدد کارشناسی در کمیسیون‌های مجلس، مرکز پژوهش‌ها و در کمیسیون علمی دولت و ارائه طرح‌ها و لایحه مرتبط، هنوز جمع‌بندی نهایی درخصوص بازنگری ثبت اختراعات و طرح‌های صنعتی صورت نگرفته است. ارزیابی‌های بازوی پژوهشی مجلس نشان می‌دهد این قانون به‌رغم نکات مثبت، دارای کاستی‌های مهمی است که حتی در طول اجرای آزمایشی نیز مشاهده شده است. در این گزارش برای رفع ایرادها این قانون و نهایی کردن طرح «حمایت از مالکیت صنعتی» پیشنهاد شده که مهلت اجرای آزمایشی این طرح از دو سال به یک سال تقلیل یابد.

دارایی‌های فکری مخترعان و مبتکران نقش بسزایی در ترویج علم و فناوری داشته و از پیش‌نیازهای مهم تجاری‌سازی ایده‌ها و طرح‌های کاربردی در نظام نوآوری محسوب می‌شود. ثبت اختراعات به‌عنوان یکی از ارکان نظام نوآوری، نقش ویژه‌ای را در این نظام بازی می‌کند و هرگونه کاستی و ناکارایی آن می‌تواند تاثیراتی مخرب بر فعالیت‌های نوآورانه بنگاه‌های تولیدی و خدماتی کشور برجا گذاشته و به رقابت‌پذیری ملی آسیب برساند. در این راستا قانون «ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری» به‌عنوان مهم‌ترین قانون در جهت حمایت از مالکیت صنعتی، در سال ۱۳۸۶ به‌صورت آزمایشی و به مدت پنج سال به تصویب رسید تا قبل از دائمی شدن، اشکالات و نواقص آن در طول اجرای آزمایشی شناسایی و برطرف شود. براساس گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس، طرح «تمدید مهلت اجرای آزمایشی قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری» در اوایل خرداد ۱۳۹۶ اعلام وصول و در جلسه صحن علنی مجلس، یک فوریت آن تصویب شد. این در حالی است که مهلت اجرای آزمایشی پنج‌ساله قانون مذکور در سال ۱۳۹۱ به پایان رسیده بود، اما به واسطه سه بار تمدید مهلت اجرای آزمایشی قانون، این قانون همچنان جاری و برای چهارمین بار در شرف تمدید قرار دارد. مطالعات کارشناسی مرکز پژوهش‌ها نشان می‌دهد که به‌رغم نکات مثبت این قانون، کاستی‌های مهمی وجود دارد که در طول اجرای آزمایشی قانون نیز مشاهده شده است. در این راستا و به درخواست جمعی از نمایندگان مجلس، جلسات منظمی برای بازنگری در قانون مذکور با مشارکت صاحب‌نظران حوزه ثبت اختراعات و همچنین مدیران دستگاه‌ها و نهادهای مرتبط با قانون در مرکز پژوهش‌های مجلس برگزار شد که نتیجه آن به‌صورت طرح «حمایت از مالکیت صنعتی» در آذر سال ۱۳۹۲ تقدیم مجلس نهم شد. این طرح در جریان بررسی توسط کمیسیون حقوقی و قضایی مجلس کاملاً دگرگون شد و تبدیل به طرح دیگری به نام «طرح حمایت از مالکیت صنعتی (ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری)» شد.

به موازات مجلس، دولت نیز لایحه‌ای با عنوان «حمایت از مالکیت صنعتی» تهیه کرد که در مهر سال ۱۳۹۴ در مجلس اعلام وصول شد، اما لایحه مذکور ضعف‌های زیادی دارد و در حال حاضر در نوبت بررسی توسط کمیسیون مشترک مجلس قرار دارد. در گزارش بازوی پژوهشی مجلس، «قوانین، طرح‌ها و لوایح مربوط به بازنگری قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری» از دوره هفتم مجلس مورد بررسی قرار گرفته است. براساس این گزارش در آبان سال ۱۳۸۶، «قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری» ثبت شد، اما ارزیابی‌ها نشان می‌دهد این قانون دارای برخی ایرادات و کاستی‌ها از جمله «مغایرت با اسناد بالادستی»، «ضعف در افشای اطلاعات» و «ضعف در ممیزی اختراعات» است. اما در دوره نهم مجلس شورای اسلامی این قانون مورد بازنگری قرار گرفت و بنا شد که اجرای آزمایشی قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری تمدید شود. قانون مذکور با عنوان «طرح دائمی شدن قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری» در خرداد سال ۱۳۹۲ تقدیم مجلس شد که با تغییر و تصویب آن، این قانون به مدت یک سال تمدید شد و در آذر ماه همین سال به پیشنهاد دفتر فناوری‌های نوین مرکز پژوهش‌ها و طی جلسات کارشناسی با کمترین

تغییرات نسبت به قانون ارائه شد. روند طی شده این قانون در حالی در سال‌های گذشته بدون تغییر سپری شد که این بار هم باوجود کاستی‌ها در تیر ۱۳۹۳ به مدت یک‌سال دیگر تمدید شد.

اما تیر ۹۴ بود که طرح مذکور در جریان بررسی از سوی کمیسیون حقوقی و قضایی کاملاً دگرگون شد، به‌طوری که تعداد مواد آن از (۶۶) ماده به (۱۵۲) ماده افزایش یافت. براساس این گزارش، این قانون در مهر ۹۴ به لایحه حمایت از مالکیت صنعتی

تغییر یافت، در لایحه مذکور تنها به انشقاق مرجع ثبت اشاره شده و به ایرادهای دیگر قانون آزمایشی توجه نشده است. این در حالی است که این لایحه در همین ماه به مدت دو سال دیگر تمدید شد اما در مجلس دهم، لایحه حمایت از مالکیت صنعتی مجدداً اعلام وصول شد، این طرح، عیناً گزارش کمیسیون قضایی و حقوقی بود که تبدیل به طرح شد، موارد جدید از جمله اسرار تجاری، مدل‌های کوچک، اختراعات دفاعی، رقابت غیرمنصفانه در این طرح دیده شد، اما مهم‌ترین ایراد وارد بر آن، ابقای مرجع ثبت است. در این راستا گزارش مرکز پژوهش‌ها مبنی بر تصویب کلیات و لزوم بررسی جزئیات طرح مذکور تقدیم مجلس شد. بالاخره در خرداد ۹۶ «طرح تمدید مهلت اجرای آزمایشی قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری» با فید یک فوریت در دستور کار کمیسیون‌های مجلس قرار گرفت. ارزیابی‌های این گزارش نشان می‌دهد با وجود برگزاری جلسات متعدد کارشناسی هم در کمیسیون‌های مجلس، هم در مرکز پژوهش‌ها و هم در کمیسیون علمی دولت و ارائه طرح‌ها و لایحه مرتبط، هنوز جمع‌بندی نهایی «قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری» در خصوص بازنگری ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی انجام نشده و عزم جدی برای تصویب قانون جایگزین وجود ندارد. بنابراین تمدید مهلت اجرای قانون به دلیل اینکه کشور بدون قانون نماند، ضروری است. اما به دلیل اینکه جلسات کارشناسی متعددی در خصوص بازنگری قانون مذکور برگزار شده و آسیب‌شناسی جامعی درباره قانون آزمایشی انجام شده است، به نظر می‌رسد بهتر است مهلت تمدید اجرای آزمایشی به یک سال تقلیل یابد و در عوض برگزاری جلسات کمیسیون مشترک در مجلس جهت رفع ایرادات قانون و با سرعت بیشتری پیگیری شود.

روزنامه جهان صنعت / چهارشنبه ۹۶/۰۴/۰۷ شماره ۳۶۶۵ صفحه ۱۲

مشکل روابط بانکی در تجارت ایران و قطر

صفحه کشاورزی و بازرگانی: ایلنا- با توجه به اینکه هیچ‌گونه رابطه بانکی بین ایران و قطر وجود ندارد در حال حاضر تاجرهای ایرانی و قطری به صورت اعتباری با یکدیگر معامله می‌کنند. رییس کمیسیون کشاورزی اتاق بازرگانی تهران با بیان این مطلب در خصوص صادرات محصولات کشاورزی و مواد غذایی به قطر گفت: ما در بخش کشاورزی واریته‌های خوشمزه و پرفرمدار داریم اما به لحاظ بسته‌بندی و عدم توانایی نگهداری بلندمدت از آنها نتوانستیم بازار منطقه را به دست بگیریم. کاوه زرگران ادامه داد: در بخش صنایع تبدیلی همچون شکلات، کنسروها و آرد تکنولوژی ما با کشورهای توسعه‌یافته یکسان است و حتی در برخی از حوزه‌ها می‌توانیم گوی رقابت را از آنها بگیریم. بسیاری از برندهایی که در ماه‌های گذشته وارد قطر می‌شد امروز در ایران هم مشغول تولید هستند، به طور مثال چهار برند مطرح آب‌معدنی که صادرات به قطر دارند در ایران نیز تولید می‌شوند و در سایر صنایع نیز این برندها به همراه شرکای ایرانی خود در حال فعالیت هستند. عضو اتاق بازرگانی ایران ادامه داد: در بخش لبنیات نیز برندهای کشورمان در بازار منطقه و کشورهای حوزه قفقاز حضور قوی دارند و توانسته‌اند به بازار اروپا نیز راه پیدا کنند. ما در این بخش کالاهای لوکسی داریم و به طور حتم برای تصاحب بازار قطر مشکلی نخواهیم داشت. اما علاوه بر توانایی‌های لازم برای تولیدکنندگان و صادرکنندگان مقوله‌های سیاسی و امنیتی نیز از اهمیت بسزایی برخوردار هستند و دولت نیز باید در این راه به ما کمک کند چراکه در بخش صدور روادید و ارتباطات بانکی ما برای تجارت با قطر دچار ضعف هستیم.

آب معدنی ۲۰ هزار تومانی خارجی در بازار

ایسنا- هرچند تاکنون آب‌های بسته‌بندی از راه‌های غیرقانونی و قاچاق به کشور وارد می‌شد اما به تازگی با اخذ مجوز از سوی برخی شرکت‌ها، امکان واردات آب بسته‌بندی فراهم شده و در حال حاضر محصولات فرانسوی با قیمت ۱۵ تا ۲۰ هزار تومان در بازار عرضه می‌شود. در همین رابطه دبیر انجمن تولیدکنندگان آب‌های معدنی و آشامیدنی اظهار کرد: یکی از این شرکت‌ها در سال جاری موفق به واردات محصولات آب بسته‌بندی داخل کشور شده است تا در نهایت واردات قانونی محصولات آب بسته‌بندی به داخل کلید بخورد.

پیمان فروهر با اشاره به اینکه تولیدکنندگان داخلی از واردات محصولات آب بسته‌بندی وارداتی به کشور استقبال می‌کنند، گفت: با توجه به قیمت بالا تولیدکنندگان داخلی از واردات این محصولات به داخل کشور استقبال می‌کنند چراکه وقتی مشتری آب بسته‌بندی داخلی را با محصول وارداتی مقایسه می‌کند و متوجه می‌شود که چه تفاوتی با کیفیت یکسان بین محصول داخلی و خارجی وجود دارد، قطعاً از تولید داخلی استقبال خواهد کرد.

هشدار سازمان حمایت در مورد گرانفروشی روغن

تسنیم- به نظر می‌رسد برخی کارخانجات روغن نباتی سعی دارند با توزیع محصولات جدید در بازار به نوعی قیمت کالاهای خود را بالا ببرند. بر همین اساس سازمان حمایت با اشاره به اینکه کارخانه‌های روغن نباتی برخی محصولات جدید را با قیمت بالاتر به فروش می‌رسانند، اعلام کرد مصرف‌کنندگان به منظور جلوگیری از گرانفروشی، نسبت به مشخصات مندرج روی بسته‌بندی قوطی‌های روغن نباتی توجه کنند. علیرضا رستمی، مدیرکل نظارت بر محصولات کشاورزی و مواد غذایی سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان گفت: برخی کارخانه‌های روغن نباتی براساس پروانه‌های صادره از سوی سازمان غذا و دارو و سازمان ملی استاندارد ایران با هدف تنوع در تولید محصولات کیفی و براساس مطالعات صورت‌گرفته اقدام به تولید محصولات جدید می‌کنند. این در حالی است که قیمت این محصولات با نرخ محصولات قبل تا حدودی متفاوت است بنابراین مصرف‌کنندگان باید علاوه بر توجه به قیمت و وزن، به مشخصات مندرج روی بسته‌بندی جدید نیز توجه لازم را داشته باشند.

تعطیلی ۷۵ درصدی واحدهای تولیدی پوشاک

خانه ملت- طی سال‌های اخیر جذابیت پوشاک قاچاق به قدری افزایش پیدا کرده که تولیدکنندگان ایرانی برای استقبال بازار از محصول آنها تولیدات خود را با برند خارجی وارد بازار می‌کنند چراکه در غیر این صورت با کمبود فروش و مشکلات ناشی از آن مواجه می‌شوند. در همین راستا عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس در خصوص واردات پوشاک قاچاق از ترکیه و صدمات ناشی از آن به صنعت نساجی و پوشاک کشور گفت: صنایع نساجی و پوشاک برای اقتصاد کشور در گذشته بسیار ارزآور بودند اما سیاست‌های غلط در گذشته هر دو صنعت ما را فلج کرده است.

غلامعلی جعفرزاده‌ایمن‌آبادی با بیان اینکه در خیلی از شهرهای کشور صنعت نساجی بسیار فعال بود و حتی به کشور انگلستان نیز صادر می‌شد، گفت: در گذشته در تولید پوشاک حتی پوشاک زمستانی در دنیا حرفی برای گفتن داشتیم اما عدم تعیین تعرفه مناسب برای جلوگیری از واردات بی‌رویه و میزان وارداتی که توسط مسافران می‌توانند وارد کشور شوند موجب افزایش واردات با حجم قابل توجهی شده است.

نماینده مردم رشت در مجلس با تاکید بر اینکه طرح تعرفه توجیحی واردات کالا از ترکیه با شکست مواجه شده است، گفت: مجوز واردات بدون تعرفه گمرک تا ۸۰ دلار برای هر نفر باعث شده است تا برخی واردکنندگان افراد را به خارج از کشور برده و با استفاده از پاسپورت آنها کالا وارد کشور کنند. وی با بیان اینکه ما در حوزه پوشاک به شدت آسیب دیده‌ایم و دولت باید مواردی را که به صنایع داخلی ضربه می‌زند را رصد کند، خاطرنشان کرد: می‌توان گفت که بالغ بر ۷۵ درصد از کارگاه‌های تولید پوشاک تعطیل شده است. این در حالی است که زمانی در دانشکده‌های ما در زمینه پوشاک، رشته‌های تخصصی ایجاد شده بود اما اکنون رغبتی برای ادامه تحصیل در این رشته‌ها وجود ندارد و فارغ‌التحصیلان آن جذب تولیدکنندگان خارجی می‌شوند.

توافق ارزی گمرک و بانک مرکزی برای ردیابی کالا

مهر- مدیرکل فناوری اطلاعات گمرک ایران از انجام توافقی با بانک مرکزی خبر داد که طی آن ثبت منشأ ارز واردات کالا الزامی شد. فیروزه خیالی با بیان اینکه مدیریت بر ورود و خروج ارز از کشور همیشه به‌عنوان یکی از دغدغه‌های دولت‌ها بوده است درباره راه‌اندازی پنجره ثبت منشأ ارز با هماهنگی بانک مرکزی گفت: از ابتدای دولت یازدهم با راه‌اندازی پنجره واحد در گمرک، کلیه ورودی و خروجی‌های ارزی برای کالا تحت مدیریت و نظارت بانک مرکزی قرار گرفته است. وی اظهارداشت: پیش از این، اسنادی تنظیم و در اختیار بانک‌های عامل قرار می‌گرفت که بعضاً این اسناد مورد جعل و سوءاستفاده قرار می‌گرفت. همچنین بعضاً کالایی که وارد کشور نشده بود به ازای آن ارز از کشور خارج می‌شد اما در حال حاضر با تفاهمنامه گمرک و بانک مرکزی، مبنای تبادل اطلاعات قرار گرفت.

روزنامه دنیای اقتصاد / چهارشنبه ۹۶/۰۴/۰۷ شماره ۴۰۷۹ صفحه ۲

هدف‌گذاری ورود ۶ هزار طرح صنعتی به چرخه تولید

خبرگزاری تسنیم: معاون برنامه‌ریزی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران از هدف‌گذاری ورود ۶ هزار طرح صنعتی جدید به چرخه تولید در کشور خبر داد. فرشاد مقیمی با اشاره به پیشرفت فیزیکی ۶ درصدی توسعه زیرساخت‌های صنعتی طی یک ماه گذشته گفت: تامین زیرساخت‌های ضروری در شهرک‌ها و نواحی صنعتی از اولویت‌های مهم این سازمان است.

معاون برنامه‌ریزی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران در ادامه اظهار کرد: بهبود خدمات در حوزه زیرساخت‌های شهرک‌های صنعتی در جذب سرمایه و سرمایه‌گذار بسیار نقش‌آفرین و حائز اهمیت است. وی ضمن تأکید بر اهتمام این سازمان در راستای تسهیل و حمایت جدی از سرمایه‌گذاران افزود: سازمان مزبور به دنبال ایجاد اشتغال و تولید پایدار در کشور است.

روزنامه گسترش صمت / شنبه ۱۰/۰۴/۹۶ شماره ۸۰۲ صفحه ۴

ادغام موسسه‌های مالی؛ مثبت یا منفی؟

منیر حضوری: برای حل مشکل موسسه‌های ورشکسته راه‌های زیادی مطرح شده است. یکی از این راه‌ها این است که موسسه‌هایی که وضعیت خوبی ندارند با یک موسسه بهتر یا بانک ادغام شوند. در این روند سهامدارهای موسسه مشکل‌دار، سهامدار موسسه جدید می‌شوند که اگر این دو موسسه بتوانند با یکدیگر به تفاهم برسند، می‌توان امیدوار بود که مشکلات موسسه اول حل شود. برخی باور دارند که ادغام موسسه‌های اعتباری ورشکسته با بانک‌ها می‌تواند مشکل موسسه‌ها را حل کند، ضمن اینکه در گذشته هم این تجربه را داشتیم. البته این مهم به شرطی می‌تواند موفق باشد که بتوانیم در سیاست‌گذاری‌ها و مدیریت خوب و واحد عمل کنیم. از طرف دیگر برخی این سوال را مطرح می‌کنند که وقتی دو موسسه ورشکسته ادغام شوند خود یک بانک جدید ورشکسته را ایجاد می‌کنند بنابراین تنها ادغام کافی نیست و برای رفع این مشکل باید دست به اصلاحات ساختاری زد. این عده مطرح می‌کنند از آنجا که بیشتر بدهکاران شرکت‌های وابسته به دستگاه‌ها هستند و در پروژه‌هایی سرمایه‌گذاری کرده‌اند که اقتصادی نبوده و بیشتر زیان‌ده بوده‌اند بنابراین باید این موسسه‌ها را منحل کرد تا به نفع کشور گام برداشت.

ادغام موسسه‌های مالی، گامی مثبت برای اقتصاد

علیرضا خیری، کارشناس اقتصادی درباره اینکه ادغام موسسه‌های مالی در بانک‌ها چقدر می‌تواند به رفع مشکل بانکی کمک کند در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: این مسئله تاحد زیادی می‌تواند مشکل موسسه‌های اعتباری ورشکسته را حل کند به شرط اینکه بتوانیم مدیریت خوب و واحدی در این‌باره داشته باشیم. به این ترتیب ادامه این رویه به سیاست‌هایی بستگی دارد که مدیریت قصد دارد آن را اعمال کند. او تأکید کرد: باید سعی کنیم تعداد موسسه‌هایی که مجوز بانک مرکزی را ندارند یا در قالب موسسه مانده‌اند و بانک نشده‌اند را کاهش دهیم. این مهم باعث می‌شود که نظارت بانک مرکزی روی اینها راحت‌تر شود و بانک مرکزی بهتر بتواند بر آنها نظارت داشته باشد، از این جهت به‌طور قطع این رویه برای اقتصاد کشور مثبت است. این کارشناس اقتصاد در پاسخ به این سوال که این روند چقدر روی جذب سپرده‌ها تأثیرگذار است، اظهار کرد: این مسئله خیلی تأثیر خاصی بر افزایش یا کاهش سپرده‌ها ندارد به این دلیل که موسسه‌های مالی به لحاظ شرایط خاص وام‌دهی که داشته‌اند می‌توانستند سپرده‌هایی را جذب کنند و در این‌باره مشکلی نداشتند. خیری ادامه داد: ادغام شاید خیلی تأثیر خاصی روی مردم نداشته باشد منتها در شرایط فعلی می‌تواند این اعتماد را به آنها بدهد که از سپرده‌های خود مطمئن باشند. شاید از این جهت فضا برای موسسه‌ها و مردم بهبود پیدا کند. این کارشناس اقتصاد روند بهبود امور را در بلندمدت وابسته به عواملی دانست و عنوان کرد: اول از همه در سیاست‌گذاری و مدیریت باید به خوبی عمل کنیم، دوم اینکه شیوه خدمات‌دهی را بهبود ببخشیم، این مهم یکی از راه‌هایی است که تعیین می‌کند نرخ جذب سپرده‌ها به چه ترتیب باشد. مسئله دیگر این است که سهامداران موسسه‌ها و بانک‌ها با هم توافق کنند چراکه بحث ادغام با مذاکره می‌تواند به نتیجه برسد. او با گله از اینکه تعداد شعبه‌های بانک‌ها زیاد است، اظهار کرد: به لحاظ شیوه خدمات‌دهی تعداد شعبه بانک‌ها در کشور ما خیلی زیاد است و این در حالی است که در دنیا شعبه‌ها کمتر است و کشورها سعی می‌کنند کارها را به سمت خدمات الکترونیک سوق دهند. ما هم باید بتوانیم خدمات‌دهی الکترونیک بانک‌ها را افزایش دهیم. این باعث می‌شود تعداد مراجعات شعبه‌ها کاهش پیدا کند و بانک‌ها هم بخشی از شعبه‌هایی که مراجعه به آنها کم است را تبدیل به نقدینگی کنند.

ادغام راه‌حل مناسبی نیست

احمد مجتهد، رئیس سابق پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی با بیان اینکه ادغام هیچ مشکلی را حل نمی‌کند در گفت‌وگو با صمت ابراز کرد: مشکلات این موسسه‌ها به این برمی‌گردد که مطالبات یا دارایی‌هایی دارند که قابل فروش نیست در نتیجه

یا زیان‌دهه یا با کمبود سرمایه مواجه شده‌اند. او تاکید کرد: وقتی دو موسسه ورشکسته ادغام شوند خود یک بانک جدید ورشکسته را ایجاد می‌کند بنابراین تنها ادغام کافی نیست و برای رفع این مشکل باید دست به اصلاحات ساختاری زد. مجتهد حل مشکل بانک‌های ورشکسته را در بلندمدت میسر دانست و اذعان کرد: به طور معمول این اقدامات در یک دوره چند ساله جواب می‌دهد و بلافاصله نمی‌شود مشکل را حل کرد. به طور مثال فرض کنید موسسه‌ای با ۲۰۰ شعبه و موسسه دیگر با ۲۰۰ شعبه در هم ادغام شوند. نخستین مشکلی که پیش می‌آید این است که ۵۰۰ شعبه داریم که باید این شعب بستن، تعدادی از کارمندان آن اخراج شوند. اینها همه زمان‌بر و ممکن است شرایط اقتصادی اجازه ندهد که این کار به راحتی انجام شود به این معنی که اخراج یک کارمند درست نیست و ممکن است منجر به شکایت تعداد زیادی از کارمندان شود. رئیس سابق پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی مشکل اصلی را کمبود سرمایه برشمرد و گفت: یک دوره بحران رکودی در کشور پیش آمد که بانک‌ها هم زیاد در آن مقصر نیستند. آنها دارایی‌هایی داشتند که قابل فروش نبود یا نرخ آن در چند سال گذشته تغییر چندانی نکرده و حتی برخی از آنها هم کاهش یافته بود. در ادامه به دلیل بحران اقتصادی بانک‌ها طلبکارانی دارند که قادر نیستند بدهی خود را پرداخت کنند بنابراین دولت و بانک مرکزی باید به کمک نظام بانکی کشور بشتابند. در این شرایط است که افزایش سرمایه از طرف سهامداران نمی‌تواند انجام شود به این دلیل که وقتی موسسه‌ای زیان‌دهه و ورشکسته شود کسی رغبتی به سرمایه‌گذاری در آن ندارد. او با اشاره به وضعیت کشورهای دیگر در این حوزه ابراز کرد: کشورهای دیگری که تا به حال با چنین بحران‌هایی روبه‌رو شده‌اند مثل ژاپن و آمریکا، بانک‌های مرکزی یا موسسه‌های دولتی در آنها ورود کرده و موسسه‌ای را تشکیل می‌دهند که دارایی‌ها را مدیریت کنند. به این صورت دارایی‌هایی که قابل فروش نیستند و منجمد هستند را خریده و در مقابل پول نقد می‌دهند تا مشکل نقدینگی را حل کنند. بعد از آن هرگاه شرایط بحرانی رفع شد دوباره دارایی‌ها را فروخته و پول خود را بر می‌دارند. مجتهد در آخر به دیگر مشکل موسسه‌های مالی ورشکسته اشاره کرد و گفت: مشکلی که در ایران است این که سهامدار این موسسه‌ها برخی وابسته به نهادها و دستگاه‌های خاصی هستند و این باعث می‌شود که مقداری حساب و کتاب‌ها شفاف نباشد درحالی‌که باید حسابرسی‌های آنها را بررسی کرد و دید آیا اموال و دارایی که در دفاترشان ثبت کرده‌اند وجود دارد یا خیر؟! به طور مثال در یکی از این موسسه‌ها ۶۰۰ میلیارد تومان دارایی گم شده و نمی‌دانند که این مبلغ کجاست. به این ترتیب بیشتر بدهکاران شرکت‌های وابسته به دستگاه‌ها هستند و در پروژه‌هایی سرمایه‌گذاری کرده‌اند که اقتصادی نبوده و بیشتر زیان‌دهه بوده‌اند بنابراین انحلال این موسسه‌ها به نفع کشور است.

روزنامه جهان صنعت / شنبه ۹۶/۰۴/۱۰ شماره ۳۶۶۷ صفحه ۳

مسیر گذر از بحران

صفحه اقتصاد: گروه اقتصادی- این روزها سیستم بانکی با مشکلات و چالش‌های عدیده‌ای روبه‌رو است و به موازات آن سعی دارد خود را به نحوی از این بحران‌ها نجات دهد، بحران‌هایی که یکی از اصلی‌ترین عوامل آن به موضوع مطالبات جاری و غیرجاری بانک‌ها و عدم وصول آنها باز می‌گردد که تاکنون با وجود ایجاد فضایی شفاف در زمینه مطالبات در سیستم بانکی، میزان این معوقات به بیش از ۱۰ برابر در مقایسه با استانداردهای معمول در دنیا رسیده و این امر کار را برای بانک‌ها بسیار دشوار کرده است. از سوی دیگر نامناسب بودن فرآیند مشخص کردن و ارائه اطلاعات مطالباتی بانک‌ها زمینه‌ساز بروز مشکلاتی می‌شود، به طور مثال در برخی گزارش‌ها، بخش‌هایی به طور واقعی غیرجاری هستند ولی در سرفصل‌های جاری نمایش داده می‌شوند یا اطلاعاتی که بانک‌ها به بانک مرکزی ارائه می‌دهند به عنوان مطالبات جاری دسته‌بندی شده، در حالی که در عمل ماهیت غیرجاری دارد بنابراین وضع موجود با اطلاعاتی که ارائه می‌شود نامناسب است. موضوع دیگر با توجه به سازو کار نادرست موجود در نظام بانکی کشور، میزان بدهی‌های گسترده و افزایش روز افزون

آنهاست که به بحران نظام بانکی دامن می‌زند و باعث شد بحث تفکیک بدهکاران سیستم بانکی و وصول مطالبات از آنها به عنوان موضوعی مهم و قابل توجه مطرح شود لذا ضروری است هر چه سریع‌تر به دنبال راهکاری برای حل این معضل بود؛ به طور مثال باید شرایط معینی برای برخورد با بدهکاران بانکی تعریف شود تا تکلیف بانک‌ها برای برخورد با بدهکاران مشخص شود. در این میان در نظر گرفتن این موضوع که اقتصاد ایران به میزان زیادی وابسته به نظام بانکی و به نوعی بانک‌محور است بسیار حائز اهمیت است و هرچقدر ثبات مالی و اقتصادی بیشتر باشد، بانک‌ها با مشکلات کمتری مواجه خواهند شد. برخی

کارشناسان نیز ضمن برشمردن مشکلات موجود در زمینه شرایط مالی بانکها، بدهی‌ها و مطالبات معوق را یکی از اصلی‌ترین موانع موجود بر سر راه بانکها می‌خوانند و در همین زمینه به ارائه راهکارهایی پرداخته‌اند.

ناتوانی در بازپرداخت بدهی‌ها

یک مقام مسوول در بانک مرکزی معتقد است برخی از افراد به دلیل مشکلات اقتصاد کشور توان بازپرداخت بدهی‌های خود را ندارند و در نتیجه بحث تفکیک بدهکاران سیستم بانکی موضوعی مهم و قابل توجه به شمار می‌رود. عباس کمره‌ای در همین باره گفت: ارزیابی ثبات مالی و سلامت بانکها ابزاری است که با هدف پایش و نظارت بر این سیستم و ارتقای نقاط قوت و رفع ضعف‌های احتمالی هر نهاد مالی خصوصا درباره نکول تعهدات خود و وضعیت مالی این نهاد انجام می‌شود. وی با تاکید بر اینکه بخش زیادی از منابع بانکها از طریق سپرده‌های مردمی تامین می‌شود، گفت: ارزیابی سلامت بانکی با توجه به بحث حقوق صاحبان سهام و سرمایه در آنها به نسبت منابعی که از محل سپرده‌ها جذب می‌شود و خاصیت اهرمی که بانکها دارند، بحث بسیار مهمی است. مدیرکل نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری بانک مرکزی ادامه داد: در خصوص بانکها نگاه ویژه‌ای وجود دارد زیرا در موسسات دیگر بخشی از دارایی آنها سرمایه و بخشی تسهیلات است که دریافت کرده‌اند. اما در سیستم بانکی بخش قابل ملاحظه‌ای از دارایی‌ها سپرده‌های مردمی است. وی درباره اینکه ثبات مالی تا چه حد در توسعه فعالیت‌ها تاثیرگذار خواهد بود، اظهار داشت: اقتصاد ایران بانک‌محور است و هرچقدر ثبات مالی و اقتصادی بیشتر باشد، بانکها با مشکلات کمتری مواجه خواهند شد. وی ادامه داد: امروزه بحث تفکیک بدهکاران سیستم بانکی موضوعی مهم و قابل توجه است زیرا برخی از افراد به دلیل مشکلات اقتصاد کشور توان بازپرداخت بدهی‌های خود را ندارند. در صورتی که اگر ثبات مالی در اقتصاد کشور حاکم باشد، فضای آرام‌تری بر اقتصاد کشور حاکم خواهد بود. کمره‌ای همچنین گفت: از طرفی بانکها نیز می‌توانند با دریافت تسهیلات دریافتی خود و پرداخت آن به نفر بعدی در جهت ثبات و رونق تولید و اقتصاد کلان کشور گام بردارند.

اتخاذ رویکردی واحد برای مقابله با بدهکاران

همچنین یک کارشناس مسایل اقتصادی با اشاره به این نکته که باید شرایط معینی برای برخورد با بدهکاران بانکی تعریف شود، گفت: در این صورت تکلیف بانکها برای برخورد با بدهکاران مشخص می‌شود. امیرحسین امین آزاد با اشاره به وضعیت شفاف مطالبات غیر جاری در سیستم بانکی فعلی، گفت: مطالبات غیرجاری از جمله مواردی است که به دلیل وجود آمار و اطلاعات دقیق دارای وضعیت شفاف و روشن است. در حال حاضر میزان این معوقات به ۱۱ تا ۱۲ درصد رسیده که در مقایسه با استانداردهای معمول در دنیا، بسیار زیاد است زیرا رقم مطالبات غیرجاری در دنیا حدود چهار تا پنج درصد بوده و بیش از پنج درصد به عنوان یک مخاطره محسوب می‌شود. وی ادامه داد: بر همین اساس طبق آمار، وضعیت سیستم بانکی کشور مناسب نیست و به نظر من یک نیمه پنهان دارد که به اطلاعات ارائه‌شده از سوی بانک مرکزی مرتبط است زیرا اطلاعاتی که بانکها به بانک مرکزی ارائه می‌دهند به عنوان مطالبات جاری دسته‌بندی شده در حالی که در عمل ماهیت غیرجاری دارد. این کارشناس مسایل اقتصادی ادامه داد: این‌گونه مطالبات از نوع مطالباتی هستند که بر اساس مصوبه قانونی، بانکها مجاز شده‌اند با مشتریان یک قرارداد جدید تنظیم و در آن طبق چارچوبی مشخص، بدهی مشتریان را از شکل غیرجاری به جاری تبدیل کنند بنابراین وضع موجود با اطلاعاتی که ارائه می‌شود، نامناسب است اما باید این موضوع را هم اضافه کنم که بخش‌هایی نیز به طور واقعی غیرجاری هستند و در سرفصل‌های جاری نمایش داده می‌شوند.

امین آزاد با اشاره به اینکه در واقع میزان مطالبات معوق غیرجاری بیش از ۱۲ درصد است، افزود: هنگام محاسبه این رقم، دسته‌بندی خاصی درباره خُرد یا کلان بودن تسهیلات معوق، انجام نشده و به همین دلیل در تمام بخش‌ها دیده می‌شود. وی با بیان اینکه برای بازپرداخت تسهیلات خرد اطمینان بیشتری وجود دارد، تصریح کرد: تسهیلات غیرجاری بانکها بیشتر به تسهیلات کلان اختصاص دارد. البته بخشی از تسهیلات کلان هم به دلیل پرداخت تسهیلات دستوری سیستم

بانکی به بخشی از جامعه ایجاد شده است. این کارشناس مسایل اقتصادی با تاکید بر اینکه نمی‌توان تنها یک بخش را عامل بروز این مشکل عنوان کرد و مجموعه‌ای از عوامل در بروز این مشکلات دخیل هستند، تصریح کرد: بخشی از این مشکلات ناشی از اقدامات نادرست داخلی بانکها و بخشی نیز ناشی از تصمیم‌گیری‌های خارج از سیستم بانکی است.

آزاد با بیان اینکه افزایش نرخ سود تسهیلات را می‌توان عاملی برای افزایش رقم مطالبات غیرجاری دانست، افزود: نباید به صورت انتزاعی به نرخ سود تسهیلات نگاه کرد زیرا نرخ سود تسهیلات باید تابعی از نرخ تورم در کشور باشد. به عنوان مثال

اگر نرخ تورم ۲۰ درصد و نرخ سود تسهیلات ۲۴ درصد باشد این ارقام معقول و درست است. پس باید این ارتباط را در هر مقطعی مطابق با شرایط آن برهه زمانی مقایسه و بررسی کرد. این کارشناس مسایل اقتصادی درباره راهکار حل این موضوع گفت: اولین گام، اتخاذ یک رویکرد واحد برای بررسی و مقابله با آن است زیرا در حال حاضر بانکها نمی‌دانند چه تمهیداتی برای بازپرداخت به موقع این تسهیلات بیندیشند. پس باید چارچوب معینی برای سیستم بانکی و برخورد با بدهکاران تعیین شود تا همه بانکها تحت این شرایط عمل کنند. وی در پایان افزود: همچنین اگر شرایط معینی تعریف شود، بانکها می‌دانند که باید با بدهکار برخورد قانونی شود یا به دلیل شرایط اقتصادی کشور به دنبال استمهال و تخفیف و... باشند.

اموال مصادره‌ای وزنه‌ای بر پای نظام بانکی

عضو هیات مدیره کانون مشاوران اعتباری و سرمایه‌گذاری بانکها نیز ضمن اشاره به اینکه رفتار بانکها در مصادره اموال بدهکاران بانکی با برخی مشکلات همراه است، گفت: ارزیابی بسیاری از وام‌گیرندگان برای بازپرداخت مطالبات بانکی موضوعی است که مورد غفلت واقع می‌شود. هماسادات گوشه با بیان اینکه مصادره اموال دیگر برای بانکها جذابیتی ندارد، اظهار کرد: اموال مصادره‌ای وزنه‌ای بر پای نظام بانکی شده است. وی با اشاره به رویکرد بانکها در خصوص مصادره اموال بدهکاران بانکها که عمدتاً واحدهای تولیدی هستند، گفت: رفتار بانکها در مصادره اموال بدهکاران بانکی برخی مشکلاتی دارد که نشان می‌دهد به طور کلی داشتن رهنه برای یک واحد تولیدی یا یک وام‌گیرنده بانکی به تنهایی کافی نیست چراکه ارزیابی بسیاری از وام‌گیرندگان برای بازپرداخت مطالبات بانکی موضوعی است که مورد غفلت واقع می‌شود.

گوشه افزود: البته این امر بیشتر از رویکرد بنگاهداری بانکها نشأت می‌گیرد در حالی که در گذشته بانکهای تجاری و توسعه‌ای به دنبال تصاحب، خرید یا بنگاهداری نبودند بلکه الزامات زمان این امر را سبب شد ولی بانکها در همین شرایط کنونی نباید نسبت به مصادره اموال تولیدکنندگان، آن را به عنوان یک دارایی در نظر بگیرند. وی تصریح کرد: اکنون خود بانکها هم میلی به تملیک دارایی‌های اینچنینی به جای طلب خود ندارند در حالی که زمانی تملیک‌ها مجال قدرت‌نمایی بیشتر برای بانکها را فراهم می‌کرد ولی اکنون این طور نیست. به گفته گوشه، بسیاری از بانکها اکنون دیگر رویکرد مصادره اموال را کنار گذاشته‌اند چراکه برخی از همین اموال مصادره‌ای همچون وزنه‌هایی به دست و پای بانکها اضافه شده‌اند اما این فضا هم در فضای قانونی کشور باید ایجاد شود که قدم اول آن به نحوی برداشته شود که بانکها بدانند این اموال مصادره‌ای را به کدام مسیر هدایت کرده و به چه کسانی بسپارند که این وزنه تبدیل به فرصت کار شود.

روزنامه دنیای اقتصاد / شنبه ۹۶/۰۴/۱۰ شماره ۴۰۸۱ صفحه ۲

همزمان با روز صنعت و معدن بررسی شد

مطالبه ویژه صنعتگران از دولت

دنیای اقتصاد: روز صنعت و معدن از راه رسید، روزی که به گرامیداشت این حوزه و بررسی چالش‌های پیش روی این بخش اختصاص دارد و مسوولان و فعالان بخش خصوصی سعی دارند تا با طرح مطالبات به راهکاری منطقی برای توسعه بخش صنعت و معدن دست پیدا کنند. ماحصل نشست‌های فعالان بخش خصوصی بیانگر آن است که بی‌توجهی به استراتژی توسعه صنعتی موجب شده تا برنامه‌های راهبردی تدوین شده برای بخش صنعت و معدن چندان اثرگذار نباشد.

فعالان این بخش براین نکته تأکید دارند که تدوین برنامه‌های توسعه‌ای بدون درنظر گرفتن زیرساخت‌های موجود در بخش صنعت و معدن مسیر رشد توسعه صنعتی را ناهموار کرده و موجب شده تا گام موثری در راستای رقابت‌پذیر شدن بخش صنعت و معدن برداشته نشود. حال با فرارسیدن روز صنعت و معدن برآیند نشست‌های فعالان بخش خصوصی از مطالبه‌ای

ویژه برای این بخش حکایت دارد، مطالبه‌ای که در برگزیده خلأهای موجود در برنامه‌های راهبردی و توسعه‌ای تدوین شده برای بخش صنعت و معدن است. مطالبه مطرح شده از سوی صنعتگران برای سال جاری در حالی است که سال گذشته فعالان بخش خصوصی از «تک‌نرخ کردن ارز»، «اصلاح قیمت حامل‌های انرژی» و «پارانه تولید» به‌عنوان سه چالش این بخش یاد کرده و خواستار پیش‌بینی راهکاری برای عبور از این چالش‌ها از سوی دولت شده بودند. اما برخلاف سال گذشته که مشکلات مالی بخش اعظمی از چالش‌های فعالان صنعتی و معدنی را به خود اختصاص داده بود، سال جاری آنچه بیشتر از سوی فعالان بخش خصوصی به‌عنوان چالش یاد شده در برگزیده برنامه‌های توسعه‌ای پیش‌بینی شده برای این بخش

است. سند راهبردی تدوین شده برای بخش صنعت و معدن در آفق ۱۴۰۴ و موارد پیش‌بینی شده در برنامه ششم توسعه برای این بخش از جمله مواردی است که بیشترین انتقادات را در سال‌جاری از سوی بخش‌خصوصی به خود اختصاص داده‌اند. علاوه بر موارد مذکور طرح موضوع تفکیک وزارت صنعت، معدن و تجارت و تشکیل دو وزارتخانه مستقل (صنایع و معادن) و (بازرگانی) نیز در سال جاری به یکی از دغدغه‌های این بخش بدل شد، چالش جدیدی که موافقان و مخالفان بسیاری در میان بخش خصوصی را به خود اختصاص داد. با توجه به دغدغه‌های جدید بخش صنعت و معدن می‌توان گفت این بخش تا حدودی از چالش‌های مالی عبور کرده و در حال حاضر دغدغه تدوین برنامه‌ای راهبردی اصولی برای رسیدن به رشد را در سر دارد. عدم تدوین سند‌های توسعه‌ای بدون در نظر گرفتن زیرساخت‌های بخش صنعت و معدن یکی از ایراداتی است که فعالان بخش خصوصی به برنامه‌های راهبردی تدوین شده وارد می‌دانند. به گفته فعالان این بخش در برنامه ششم توسعه به داشتن استراتژی توسعه صنعتی در کشور بی‌توجهی شده این در حالی است که انتظار می‌رفت تا موضوع استراتژی توسعه صنعتی جزو اولویت‌های برنامه ششم توسعه قرار گیرد، از سوی دیگر موضوع رقابت‌پذیر کردن صنعت نیز در دستور کار این برنامه قرار نگرفته است و این موضوع موجب شده تا شرایط برای اجرایی کردن برنامه‌های توسعه‌ای در کشور فراهم نشود و به این طریق راه برای رسیدن به صنعت رقابت‌پذیر ناهموار شود.

گام برداشتن در راستای تدوین استراتژی توسعه‌ای مبتنی بر آسیب‌شناسی صنعتی از دیگر مواردی است که فعالان این بخش در نشست‌های خود بر آن تاکید کرده و معتقدند که تدوین چنین استراتژی‌ای شرایط را برای رسیدن به اقتصادی رقابت‌پذیر فراهم می‌کند. حرکت به سمت آزادسازی اقتصادی و از بین بردن رانت در کشور یکی دیگر از مواردی است که فعالان این بخش معتقدند با داشتن استراتژی مبتنی بر توسعه صنعتی شرایط برای تحقق آنها فراهم خواهد شد. تاخیر در تدوین و اجرایی کردن برنامه‌های راهبردی نیز یکی دیگر از انتقادهایی است که از سوی فعالان بخش صنعت و معدن مطرح می‌شود. به گفته فعالان این دو بخش تاخیر در اجرایی کردن برنامه‌های توسعه‌ای در دوره‌ای که اقتصاد جهان روزانه رشد می‌کند و با سرعت روبه جلو می‌رود، بیشتر به ضرر کشور خواهد بود و در صورتی که نتوانیم اشکالات خود را پیدا کنیم آسیب‌های بیشتر و جدی‌تری خواهیم خورد.

نقش دولت‌ها در توسعه صنعتی

فعالان بخش خصوصی معتقدند در کشورهایی که با تاخیر مسیر صنعتی شدن را پی گرفته‌اند، دولت‌ها نقش مرکزی را بر پایه نهادهای بازار و اتخاذ سیاست‌های مناسب توسعه اقتصادی و صنعتی بر عهده گرفته‌اند. در این کشورها دولت بنابر ایدئولوژی حاکم در پی نوسازی اقتصادی، اجتماعی و سیاسی جامعه بوده و توانایی‌های لازم را برای نهادسازی، سیاست‌گذاری و اجرای منویات خود داشته است و توانسته چرخ‌های توسعه اقتصادی و صنعتی را با سرعت لازم به گردش در آورد. فعالان بخش خصوصی در این زمینه به کشورهای ژاپن، کره جنوبی، تایوان، چین و مالزی اشاره می‌کنند، کشورهایی که بدون نقش‌آفرینی یک دولت توسعه‌گرا امروزه شاهد صنعتی شدن نبودند.

در مقابل تعداد انگشت شماری کشور در حال توسعه موفق، ما شاهد کشورهای بسیاری هستیم که در عرصه توسعه اقتصادی و صنعتی توفیق چندانی نصیبشان نشده است؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که در این کشورها، دولت‌ها فاقد ویژگی‌های یک دولت توسعه‌گرا هستند. فعالان اقتصادی معتقدند روند پیش گرفته در تدوین استراتژی‌های توسعه‌ای در ایران موجب شده تا باور این مساله که برنامه‌ریزی مرکزی راه مناسبی برای نیل به رشد اقتصادی سریع است از بین برود.

تجربه بین‌المللی گواه آن است که استراتژی‌های موفق رشد بر یک کوشش دوگانه پایه‌گذاری می‌شوند که عبارت است از «استراتژی کوتاه‌مدت با هدف برانگیختن رشد و استراتژی میان‌مدت تا بلندمدت با هدف پایدار ساختن رشد». از نظر رشد اقتصادی، مهم‌ترین پرسش در کوتاه‌مدت برای اقتصادی که در تعادل با حجم فعالیت پایین قرار دارد این است که چگونه

کارآفرینان را می‌توان به سرمایه‌گذاری در کشور تشویق کرد. در اینجا «سرمایه‌گذاری» به مفهوم وسیع خود موردنظر است و به فعالیت‌های کارآفرینان اشاره دارد.

فعالیت‌هایی مانند توسعه ظرفیت تولید، به‌کارگیری تکنولوژی جدید، تولید محصولات جدید، جست‌وجو برای بازارهای جدید و ... با تشویق کارآفرینان، انباشت سرمایه و تغییرات تکنولوژیک با هم افزایش می‌یابند و چنان با هم ادغام می‌شوند که جدا ساختن آنها از هم دشوار است.

